

65

247. 1023

900, 160/1867 . 1

~~4309 F2~~

PT 328

Р II 328

РПСр I 60/1867.1

СРЕМСКИ

КАЛЕНДАР

ЗА

1867

ГОДИНУ ПРОСТУ

ИЗ 365 ДАНА.

ГОДИНА I

Мев. Ср. 160733

ИЗДАЈЕ АЛЕКСАНДЕР ВАГНЕР У ВУКОВАРУ.

У ВУКОВАРУ

Штампарија Игњата Медершицки

1866.

ЗНАМЕНИТОСТИ.

От створенја света има	7375	Год.	От како се Србљи на по-		
” Рождества Христа			зив доселише у		
” Спасителја . . .	1867	”	Аустрију . . .	177	Год.
” како су Србљи прими-			” ” је заведена Гим-		
” ли Веру Христиј.	1011	”	” наз. Карловачка	76	”
” ” се раздели запад-			” ” је заведена Пре-		
” на цркв. от вос-			” парандија . . .	55	”
” точне . . .	820	”	” ” је заведена Гим-		
” ” се поче правити			” наз. Новосадска	49	”
” хартија . . .	627	”	” ” су заведена Кли-		
” ” се поче печата-			” рикална училиш.	47	”
” ти књиге . . .	477	”	” ” је задена мати-		
” ” паде србско цар-			” ца Србска . . .	43	”
” ” ство на Косову.	477	”	” Рођен. Франц-Јосифа I.	37	”
” ” посташе Лутера-			” повратка Патријарши-		
” ни и Калвини . . .	350	”	” је Србске . . .	18	”

ОВЕ ЈЕ ГОДИНЕ :

Круг сунца	11	Воокресение Христово	16. Април.
Число недељно	А	Спасов дан	25. Маја.
Круг месеца	3	Духови (Троице)	4. Јунија
Слово пасхало	Ч	Петрове покладе	11. Јунија.
Месојеђа има	8 неде. и 2 дана	Петрова поста има	17. дана.
Триод се почиње	5 Фебруара	Петров дан у	Четвртак.
Месне покладе	19. Фебруара.	Покладе Госпоинске	31. Јулија.
Беле ”	26. Фебруара.	” Божићне	15. Новембера.

ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

Пролеће почиње 9-ог Марта, кад су дан и ноћ равни.	Јесен почиње 11-ог Септембра, кад су дан и ноћ равни.
Лето почиње 9-ог Јунија кад је дан најдужи а ноћ најкраћа.	Зима почиње 10-ог Децембра, кад је дан најкраћи а ноћ најдужи.

ВЛАДАЈУЋА ПЛАНЕТА.

Ове године влада планета Сатурн. од ње можемо се надати брзој и јакој зими за којом ће и пролеће благовремено наступати. Лето биће топло и допоздне јесени можемо се непрестано лепом времену надати. Уобште, ова годана обећава добар род шенице; вина и воћа, а и остала варива неће лоша бити, ако је домаћин усталац, те не буде од данас на сутра одлагао, већ се временом користио и сваки рад у своје време свршио. Ко се на планету ослони, лоше ће и жети и брати.

ПОМРАЧЕНИЈА.

Ове год. биће четири помрачења, и то два суичана и два месечна, од којих ће код нас само два видима бити, и то :

1. Помрачење сунца 22. Фебруара 9 сати 27. минута пре подне (видимо).
2. Помрачење месеца 8. Мар. у 8 сати 32 мин. с' јут. (невидимо).
3. Помрачење сунца 17. Авг. у 0 сати 11 м. у поноћ (невидимо).
4. Помрачење месеца 2. Септембра, у 0 сати 13. минута у јутру, (видимо).

ЈАНУАР 31 ДАН.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
-------	-------	-----------------------	-------	-----------------------------------

МЕНЕ МЕСЕЦА.

У Недељу Просвещенија Еванг. Матт. Зач. 6.

Н.	1	ОБРЕЗАНЈЕ ГДЊЕ. ☾	13	Иларија
П.	2	Силвестра Папи Р.	14	Феликса
В.	3	Малахја и Гордиа П.	15	Мавра
С.	4	Собор св. 70 Апос.	16	Марцелла
Ч.	5	Теонемит. и Теон.	17	Антон.
П.	6	БОГОЈАВЛЕНЈЕ ГД.	18	При. де.
С.	7	Јоанна Крестителја	19	Марија

У Недељу по просвещенију Еванг. Матт. Чач. 8.

Н.	8	Георг. и Емилиана ☽	20	Фаб. и Себ.
П.	9	Полиекта мучен.	21	Агне Дев.
В.	10	Григорја Еписк. Нис.	22	Винценца
С.	11	Теодосија Препод.	23	Зар. М.
Ч.	12	Татијани мученици	24	Тимотеа
П.	13	Ермила и Страт.	25	Обр. Пав.
С.	14	САВВИ АРХИП. Серб.	26	Поликари

У Недељу 30. Еванг. Луке Зач. 91.

Н.	15	Павла Тивејскога ☽	27	Јоан. Злат.
П.	16	Аност. Петра вериги.	28	Карла велик.
В.	17	Антониа великаго	29	Франц.
С.	18	Ар. ерб. Макс. и Ат.	30	Аделгунде
Ч.	19	Макарија Египтјани.	31	Петр. Нол.
П.	20	Евтимиа великаго.	1	ФЕБРУАР.
С.	21	Максима Исповједн.	2	СРЕТЕНИЈЕ

У Недељу 31. Еванг. Луке Зач. 93.

Н.	22	Апостола Тимотеа	3	Блазиус Е.
П.	23	Свјац. Климента. ☾	4	Веронии
В.	24	Преп. мат. Ксенји.	5	Агати
С.	25	Григорја Богосл.	6	Доротеа
Ч.	26	Ксеноф. и друж.	7	Ромулус
П.	27	Јоанна Зл. моц.	8	Јо. Мил.
С.	28	Ефрема Сирина	9	Аполонја

У Недељу 32. Еванг. Луке Зач. 94.

Н.	29	Преп. моц. Јгиат.	10	Схоласт.
П.	30	СВ. ТРЕХ ЈЕРАР.	11	Дезидер.
В.	31	Кира и Јоанна ☽	12	Евладна

Прва четврт 1-ог у 5 сати 43 мин. у вече. Ветра и ладно.

Пун месец 8-ог у 8 сати 46 минут. из јутра, ведро, али ладно и ветровито с буром време.

Последња четврт 15-г у 3 сата 58 мин. у вече, ведро и ладно време.

Нов месец 23-ог у 7 сати 26 мин. у вече, ладан ветар доноси мрза.

Прва четврт 31-ог у 2 сата 50 мин. у јутру, олуина, снег и киша.

Природослов.

Ако попусти зима овог месеца, онда ће у пролеће ладно а у лето препека бити. Што сад мразева изостане, то се са штетом Марта и Априла надокнади. Јануаровт киша и топлота нису пријатљи усева.

ФЕБРУАР 28 ДАНА.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
С.	1	Трифона муч.	13	Јордана
Ч.	2	СРЕТЕНИЈЕ ГОСП.	14	Валентин
П.	3	Симеона Богопр.	15	Фауст
С.	4	Јсидора Пилусјоте.	16	Јулиан.

У Недељу Митара и Фарисеа Еванг. Матт. Зач. 89.

Н.	5	Агати мученици	17	Саб. Еп.
П.	6	Вукола Еп. смирн. ☉	18	Сим. Еп.
В.	7	Партен. Еп. Лам.	19	Сосан.
С.	8	Теод. Страт.	20	Елевтер.
Ч.	9	Никифора мучен.	21	Елеонора
П.	10	Хараламп. мучен.	22	Птр, т. Кр.
С.	11	Власија свјашченом.	23	Лазарја

У Недељу блудног Сина Еванг. Луке Зач. 79.

Н.	12	Мелетија Еп. Апт.	24	Мат. Ап.
П.	13	Сим срб. мирот.	25	Викторин.
В.	14	Авксентја преп. ☉	26	Валбург.
С.	15	Онисима Апостол.	27	Александр
Ч.	16	Памфила мучен.	28	Леандр
П.	17	Теодора Тирона	1	МАРТ
С.	18	Љва Папи Римс.	2	Симплиц.

У Недељу Месопустну Еванг. Матт. Зач. 106.

Н.	19	Агришна Апостола	3	Казимир
П.	20	Љва Еп. Катап.	4	Етелберт
В.	21	Тимотеа препод.	5	Евсевија
С.	22	Обрет. мц. св. М. ●	6	Томи А.
Ч.	23	Поликар. Еп. Смирн.	7	Фридрих
П.	24	Обр. гл. Јоанна Кр.	8	Јоанна
С.	25	Тарасија Пат. Кон.	9	Франц

У Недељу Сиропуст. Еванг. Матт. Зач. 17.

Н.	26	Порфирија Еп. Газ.	10	40 мучен.
П.	27	Прокопја Декан.	11	Хераклие
В.	28	Василија Исповед.	12	Грегор

МЕНЕ МЕСЕЦА.

☉
Пуи месец 6-ог у 8 сати 51 мин. у вече, не-бо се непрестано облачи и често, ал све по мало снег провејава.

☽
Последња четврт на-ступа 14-ог у 12 сати 43 мин. и подне, време не-престано мутно, доноси снега.

●
Нов месец наступа 22-ог у 10 сати 48 мин. пре подне, са код нас ви-димим помраченјем сун-ца и мутним и кишови-тим временом.

Природослов.

Уобште је овај месец снегом изобилан, а при том се строгост зиме у-множава, ваздух чисти, и ако све тако бива, онда се снегом покривене њиве радују и добар род обећа-вају. Ведре ноћи и дебео снег чине јаку симу.

МАРТ 31 ДАН.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
С.	1	Евдокии препод.	13	Росин.
Ч.	2	Теодот. Еп. Кирич.	14	Матилд.
П.	3	Евтроп. мучен.	15	Христоф.
С.	4	Герасима препод.	16	Ерибер.

У Недељу 1. велик. поста Еванг. Јоан. Зач. 5.

Н.	5	Конона мученика	17	Гертруд.
П.	6	Свјат 42 мучен.	18	Александр
В.	7	Свјашчен Вас. Ефр.	19	Јосифа
С.	8	Теефил. Еп. Ник.	20	Никети
Ч.	9	40 мучеников	21	Бенедикт
П.	10	Кодра. и друж. јего	22	Октавиан
С.	11	Софрониа Падриар.	23	Еберхард

У Недељу 2. велик. поста Ев. Марк. Зач. 7.

Н.	12	Преподоб. Теоф.	24	Гавр.
П.	13	Прен. моћи Никиф.	25	БЛАГОВЕЩ.
В.	14	Прен. Венедикта	26	Емануил.
С.	15	Агалиа мученика	27	Руперт.
Ч.	16	Савина и Папи	28	Гунтрам
П.	17	Алексиа чел. Бож.	29	Феликса
С.	18	Кирилл. Архие. Јер.	30	Квирин.

У Недељу 3. велика поста Ев. Марк. Зач. 37.

Н.	19	Херисанта и Дар.	31	Вениамина
П.	20	Во обит. Свјат. Сав. уб.	1	АПРИЛ.
В.	21	Јакова Епископа	2	Франц П.
С.	22	Василија Пресвитера	3	Блаз. Е.
Ч.	23	Никона муч.	4	Зосим.
П.	24	Артем. Епис. Тес.	5	Емилиј
С.	25	БЛАГОВЕЩ. БОГОР.	6	Целестини

У Недељу 4. велика поста Ев. Марк. Зач. 46.

Н.	26	Собор Арх. Гавр.	7	Херман.
П.	27	Мученици Марти	8	Никити.
В.	28	Илариона и Ст. чуд.	9	Бенед.
С.	29	Марка еп. и Кир.	10	Рихарда.
Ч.	30	Јоанна Лествичн.	11	Исидора
П.	32	Ипатиа Еписк.	12	Јулија

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Прва четврт 1-ог у 9 сати 58 мин. пре подне, непостојано, променљиво.

Пун месец 8-ог у 10 сати 5 мин. пре подне са код нас невидимим помрачењем месеца. Доносе трајућу кишу.

Последња четврт 16. у 8 сати 57 мин. у јутру, пријатно време.

Нов месец настаће 23. у 11 сати 14 мин. ноћу. Време пријатно али непостојано.

Прва четврт 30-ог у 4 сати 19 мин. по подне, доноси лепо, благо време.

Природослов.

Ако је Март сув и ладан, надати се можемо доброј години. Оће ли пролеће и лето суво или влажно бити, показаће ветар који на неколико дана пре и после 40 муч. душе. Као што је ови дана, тако је целог пролећа; мења ли се онда ветар, то ће се и време мењати.

АПРИЛ 30 ДАНА.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ НОВИ Римокат.
-------	-------	--------------------	-------	---------------------------

С. | 1 | Марији Египтјан. || 13 | Херман

У Недељу 5. велика поста Ев. Марка Зач. 47.

Н.	2	Тита чудотв.	14	Гибурн.
П.	3	Преподоби. Никити	15	Харисиа
В.	4	Јосифа и Георгиа	16	Турибиус
С.	5	Теодула препод.	17	Рудолф
Ч.	6	Јефтимиа ☉	18	Аполлониа
П.	7	Препод Георгиа	19	Антонии
С.	8	Иродиона	20	Агнес

У Недељу Цветоносну. Ев. Јоан. Зач. 41.

Н.	9	Муч. Евпсихиа.	21	ВОСКР. ХР.
П.	10	Преп. Артемија	22	ВОСКР. ХР.
В.	11	Св. Антипи Еп.	23	Адалберт
С.	12	Прец. Васил. Еп.	24	Георг.
Ч.	13	Свјашен. Артемона	25	Марка
П.	14	Мартина Пап. Р.	26	Вита.
С.	15	Св. Ап. Арист. Пуд. ☉	27	Анастасија

У Недељу Пасха Ев. Јоан. Зач. 1.

Н.	16	ВОСКРЕСЕНИЈЕ ХР.	28	Тита М.
П.	17	ВОСКРЕСЕНИЈЕ ХР.	29	Петр. М.
В.	18	ВОСКРЕСЕНИЈЕ ХР.	30	Екат.
С.	19	Јоанна Ветхопец.	1	МАЈ
Ч.	20	Теодора Трихина	2	Атанас
П.	21	Свјашен. Јануарја	3	Обрет. †
С.	22	Преп. Теодора Сик. ☉	4	Флорјана

У Недељу 2. Томину Ев. Јоан. Зач. 65.

Н.	23	ВЕЛИКОМУЧ. ГЕОР.	5	Пиус
П.	24	Савви Стратил.	6	Јоанна
В.	25	Ст. Ап. и Ев. Марк.	7	Станис.
С.	26	Свјашц Вос. А. Е.	8	Михаил.
Ч.	27	Симеона срод. Госп.	9	Геххард
П.	28	Јасона и Сосипатр. ☾	10	Антон
С.	29	Свјатих 9. мучен.	11	Мамерт.

У Недељу Миронос Ев. Мдрка Зач. 49.

Н.	30	Јакова брата Јоан.	12	Панкрац.
----	----	--------------------	----	----------

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец настауна са 6-ог на 7-ми у 12 сати 17 мин. у поноћ. Време менљиво са мало кише.

Последња четврт биће 15-ог у 3 сата 11 мин. у јутру, променљиво

Нов месец настаће 22. у 8 сати 51 мин. у јутру. Време лепо али из јутра ладно.

Прва четврт 28-ог у 11 сати 15 мин. поћу. Доноси трајућу и на далеко падајућу кишу.

Природослов.

После грмљавине у овом месецу неће више мрза бити. По мисли наши прости људи толико ће бити мрзева после св. Василија, колико је било пре св. Софије слањске године. Тија и топла киша обећава плодну годину с раном и вином. Врло суво и врло влажно време једнако шкоди разцветаном воћу. Као што трешње цветају, тако ће и раж цветати.

МАЈ 31 ДАН.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
П.	1	Прор. Јеремији	13		Петр.
В.	2	Атанасија Пат. Ал.	14		Виктор
С.	3	Тимотеа и Маври	15		Софиј
Ч.	4	Пр. муч. Пелагији	16		Јоанн. Неп.
П.	5	Мученици Ирини.	17		Гергура
С.	6	Јова многострад. ☉	18		Феликса

У Недељу 4. Разслаб. Еванг. Јоан. Зач. 14.

Н.	7	Акакија мучен.	19		Иво Б.
П.	8	Јоан. Еванг. у Апост.	20		Бернард
В.	9	Св. От. Никол. пр. м.	21		Констант
С.	10	Анос. Симон Зил.	22		Јоан.
Ч.	11	Мокја и Мет. еп. мор.	23		Дезидер.
П.	12	Епифаниа и Германа	24		Донатиан
С.	13	Глицерја	25		Урбан

У Недељу 5. Самарјан. Еванг. Јоан. Зач. 4.

Н.	14	Исидора мученика ☉	26		Роберта
П.	15	Пахомија велик.	27		Густафа
В.	16	Теодора освјаш	28		Вилхелма
С.	17	Андроника.	29		Максима.
Ч.	18	Теодора мученика	30		ВОЗНЕСЕН.
П.	19	Патрикија еписк.	31		Ангела.
С.	20	Талалеа мучен.	1		ЈУНИЈИ. Гра.

У Недељу 6. Свеп. Еванг. Јоанна. Зач. 9.

Н.	21	КОНС. И ЈЛЕНИ	2		Еразма
П.	22	Василиска мучен.	3		Клотил.
В.	23	Михаила	4		Квирин
С.	24	Симеона ☉	5		Бонифац
Ч.	25	ВОЗНЕСЕНИЕ ГОСП.	6		Рорберт
П.	26	Ап. Карпа муч.	7		Лукреција
С.	27	Терапонта. муч.	8		Медарда.

У Недељу 7. светих Отец Еванг. Јоан. Зач. 56.

Н.	28	Никити Еп. Халк. ☾	9		ДУХОВИ.
П.	29	Муч. Теодос дев.	10		ДУХОВИ.
В.	30	Препод. Исаакиа	11		Барнабаса
С.	31	Апост. Ермија.	12		Сервиција

МЕНЕ МЕСЕЦА.

☉
Пун месец 6-ог у 3 сата 3 мин. по подне, са променљивим временом.

☾
Последња четврт биће 14-ог у 6 сати 32 мин. у вече, лепо и пријатно.

☽
Нов месец настаће 21-ог у 4 сата 24 мин. по подне, доноси топле пријатне дане.

☾
Прва четврт 28-ог у 7 сати 48 мин. из јутра северни ветар прохлађује зрак и чини време сувим.

Природослов.

Мај осредње влажан и ладан, доноси топал Јуни и прија усевима. Ако је Мај одвећ топал, онда Јуни биће влажан. С концем Априла и почетком Маја надати се мразу. Иза грмљавине у овом месецу сљедују јаки ветрови али и плодна година.

ЈУНИ 30 ДАНА.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
Ч.	1	Ст. Муч. Јустина	13	Антал.
П.	2	Нукифора П. Кон.	14	Василиа
С.	3	Муч. Лукилиана	15	Витусе.

У Недељу 8. Пјатдесјат. Еванг. Јоан. Зач. 27.

Н.	4	СОШЕСТ. СВ. ДУХА	16	Франц.
П.	5	СОШЕСТ. СВ. ДУХ. ☉	17	Адолфа
В.	6	Висариона чудотв.	18	Марцел
С.	7	Ввјацен. Теодота	19	Јосиџа.
Ч.	8	Теодора Стратил.	20	БРАШАНЧ.
П.	9	Кирилла Архиеп.	21	Алојзији
С.	10	Тимотеа Еп.	22	Паулин.

У Недељу 1. всех Свјетих. Еванг. Матт. Зач. 38.

Н.	11	Вартол. и Варнави	23	Сидониа
П.	12	Преп. Онуфриа	24	Јоана Кр.
В.	13	Мученици Акил. ☾	25	Проспер.
С.	14	Јелиссеа пр. и Мет.	26	Јоан. и Пл.
Ч.	15	Срб. цар Лазар	27	Ладисл.
П.	16	Свјетаго Тихона	28	Љва П.
С.	17	Мануила и Савела	29	ПЕТ. и ПАВ.

У Недељу 2. Еванг. Матт. Зач. 9.

Н.	18	Леонтија мученика	30	Павла В.
П.	19	Јуд. брата Господ. ●	1	ЈУЛИ. Теод.
В.	20	Мет. Еп. Пат.	2	Пос. Бог.
С.	21	Јулиан. мучен. Тар.	3	Корнел.
Ч.	22	Евсевиа Еп. Само.	4	Удалр.
П.	23	Агрипини мучен.	5	Вилхелма
С.	24	РОЖДЕСТ. ЈОАН. Кр.	6	Исаји пр.

У Недељу 3. Еванг. Матт. Зач. 18.

Н.	25	Јуди брата Господ.	7	Вилибалд
П.	26	Преподоб. Давид. ☾	8	Килиан
В.	27	Сампсон. страноп.	9	Лукрец.
С.	28	Кира и Јоан. безср.	10	Амалии
Ч.	29	АП. ПЕТРА И ПАВ.	11	Пиа П. Р.
П.	30	Собор 12 арист.	12	Хајририха

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец 5-ог у 6 сати 5 мин. у јутру; ветар прелази на југ и југозапад, доноси кишу.

Последња четврт 13. у 6 сати 38 мин. у јутру. Време непостојано, променљиво.

Нов месец настаће 19-ог у 10 сати 59 мин. у вече доносе кишу.

Прва четврт 26-ог у 6 сати 42 мин. у вече, лено и топло време.

Природослов.

Јуни је обично више сув него влажан. Има година да је највлажни, и онда усеви страдају. Ако прошастога месеца на Трапонта а овога на Онуфрију киша пада, пада ће после тога 4 до 7 недеља. Честа грмљавина обећава мутно лето и доста ране, особито јечма. Ако су о видову дну краћушни жирови, биће добри, ако су дугуљасти, биће неваљали. Закукали кукавица иза Видова дне то ће бити добра година.

ЈУЛИЈ 31 ДАН.

Н. Д.	Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ
Н.	М.		М.	Римокат.

С. 1 | Косми и Дамиана || 13 | Маргар.
У Недељу 4. Еванг. Матт. Зач. 25.

Н. 2 | Положен. ризи Богор. || 14 | Бонавент.
П. 3 | Јакинта Мученика || 15 | Разд. ап.
В. 4 | Анд. крит. Арх. ☉ || 16 | Фавста М.
С. 5 | Атанасиа Атонск. || 17 | Алексиа
Ч. 6 | Сисоа великаго || 18 | Арнолда
П. 7 | Том. и Акак. || 19 | Винценца
С. 8 | Прокопиа великомуч. || 20 | Јл. Прор.

У Недељу 5. Еванг. Матт. Зач. 28.

Н. 9 | Пагкрат. Еп. Тафвр. || 21 | Данији Ап.
П. 10 | 45 муч. в' Ник. Ар. || 22 | Мар. Маг.
В. 11 | Еффими мучен.ју || 23 | Либориа
С. 12 | Прокла и Јлариа ☾ || 24 | Христини
Ч. 13 | Собор Арх. Гавр. || 25 | Јакова ап.
П. 14 | Акили Апостола || 26 | Анни
С. 15 | Кирика и Јулити || 27 | Пантел.

У Недељу 6. Еванг. Матт. Зач. 29.

Н. 16 | Атино. свјац. || 28 | Иноценц.
П. 17 | Марин. великом. || 29 | Марти
В. 18 | Јакинта и Емил. || 30 | Абдона
С. 19 | Макрини сест. в. В. ● || 31 | Јгнатиа
Ч. 20 | ПРОРОКА ИЛИЈИ || 1 | АВГ. Гер.
П. 21 | Симеона и Јоанна || 2 | Порциунк.
С. 22 | Марији Магдалини || 3 | Стефана

У Недељу 7. Еванг. Матт. Зач. 33.

Н. 23 | Трофима и Теоф || 4 | Доминик
П. 24 | Христини мученици || 5 | Мар. Шне
В. 25 | Успен. св. Анни || 6 | Преобр.
С. 26 | Св. Параскевиа ☾ || 7 | Кајетан Б.
Ч. 27 | Пантелеимона вел. || 8 | Кирјака
П. 28 | Прохора и Никан. || 9 | Романа
С. 29 | Калиника мучен. || 10 | Лаврент.

У Недељу 8. Еванг. Матт. Зач. 58.

Н. 30 | Аггелини Деси. || 11 | Сусани
П. 31 | Ефдокима правед. || 12 | Клари

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец 4-тог у 9 сати 7 мин. у вече. Време лепо, велика врућина и грмљавина.

Последња четврт биће 12-ог у 3 сата 43 мин. по подне, променљиво.

Нов месец 19-ог у 4 сати 55 мин. у јутру, мутно време.

Прва четврт 26-ог у 8 сати мин. у јутру, време мутно са честом кишом.

Природослов.

У Јулију је највећа препека, и највише грмљавине, особито од 1 до 4 шкодљиве росе падају. Жетеоци треба да дан бирају. Ако сунце чисто седне, ако је обдан мутно и хладно, то се лепом дану за сутра надати; седа ли сунце за облаке, је ли преко дан запара, лете ли и гризу ли здраво муве: то се киши надати и с' увожењем похитати. Западњи ветрови доносе кишу буице; север разблажује и суши; југ носи врућину и холује. Ако је у почетку каникула или паси да на мутно, биће болести.

АВГУСТ 31 ДАН.

Д.	Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ
Н.	М.		М.	Римокат.
В.	1	Происхожд. честн. †	13	Касиан
С.	2	Моши св. Стефана	14	Евсевиа
Ч.	3	Исаакја и Фаиета ☉	15	УСПЕН. БОГ.
П.	4	Отроков во Еф.	16	Рох. и Ис.
С.	5	Ефсигниа мучен.	16	Бертрам

У Недељу 9. Еванг. Матт. Зач. 49.

Н.	6	ПРЕОБРАЖ. ГОСП.	18	Елени Ц.
П.	7	Дометиа и Цар Пулх.	19	Лудвиг
В.	8	Емилиана Еп. Киз.	20	СВ. СТЕФАН.
С.	9	Матеја Апостола.	21	Јохана
Ч.	10	Лафрентиа Архид. ☾	22	Тимотеа
П.	11	Евпла муч. диак.	23	Филиша
С.	12	Фотиа и Аникити	24	Вартолом.

У Недељу 10. Еванг. Матт. Зач. 72.

Н.	13	Максима исповед.	25	Лудовик
П.	14	Михеа пророка	26	Самуил
В.	15	УСПЕНИЈЕ БОГОР.	27	Јос. па.
С.	16	Свјатаго Убруса	28	Аугуста
Ч.	17	Мирона мученика ●	29	Ус. Јоан.
П.	18	Флор. и Лаир. муч.	30	Рози
С.	19	Андреа стратил.	31	Рајмунд

У Недељу 11. Еванг. Матт. Зач. 77.

Н.	20	Самуила пророка	1	СЕПТ. Ег.
П.	21	Таддеа апестола	2	Стефан
В.	22	Агатеоника мученика	3	Мансуета
С.	23	Луипа мученика	4	Розалији
Ч.	24	Ефтиха свјащенм. ☾	5	Викторин
П.	25	Вартол. Ап. и Тита	6	Захарин
С.	26	Адриана и Натал.	7	Регини

У Недељу 12. Еванг. Матт. Зач. 79.

Н.	27	Пимена преподоб.	8	РОЖД. БОГ.
П.	28	Мојсеа Мурина	9	Горгонја
В.	29	УСЛЕКОВ. ЈОАН. Крст.	10	Нико Тол.
С.	30	Алекс. Јоан. и Па.	11	Емилиан
Ч.	31	Чест. појаса Богор.	12	Товији

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец 3-ћег у 11 сати 48 мин. пре подне; киша с олуином.

Последња четврт 10. у 10 сати 33 мин. у вече, јужни и југозападни ветрови доносе припеку, али на измаку четврти ладну кишу.

Нов месец 17-ог у 2 сата 15 мин. по подне. променљиво али топло.

Прва четврт 24-ог у 12 сати 42 мин. после поћи, лепо и пријатно време.

Природослов.

Време се већ почиње мењати; киша почешће пада; у почетку и близу до велике Госпојине олуја и грмљавина. Јаке росе, магле кадкад до подне; мразеви починју; после велике Госпојине заладни и овлажи време. Ако је 29. јулија и 12. августа лепо цела ће јесен лепа бити. Ако је био јули и јуни ладан, то ће август жестоко бити. Ако 12. мраз падне, биће лепа јесен и бољи каснији него ранији усеви.

СЕПТЕМБЕР 30 ДАНА.

Н. Д.	Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ
Н.	М.		М.	Римокат.

П.	1	Симеопа и Марти	13	Матер
С.	2	Маман и Јоанна ☺	14	Воздвиж †

У Недељу 13. Еванг. Мат. Зач. 87.

Н.	3	Антиа и Теокт.	15	Никомед.
П.	4	Вавил Еп. и Моис.	16	Лудмил.
В.	5	Захар. пр. и Елис.	17	Ламберт.
С.	6	Ефдоксија муч.	18	Томи А.
Ч.	7	Созонта мучен.	19	Констан.
П.	8	<u>РОЖД. БОГОРОД.</u>	20	Еустах.
С.	9	Јоакима и Анни ☺	21	Мат. ап.

У Нед. 14. пред воздв. чест. † Ев. Јоан. Зач. 9.

Н.	10	Миодор. Митр. и Ним.	22	Маурити
П.	11	Теодор. Александр.	23	Текли
В.	12	Аптоном. Свјащен.	24	Герард
С.	13	Корнилија Сотника	25	Клеофас
Ч.	14	<u>ВОЗДВИЖ. ЧЕСТ. †</u>	26	Циприја
П.	15	Никити великом.	27	Косми
С.	16	Еуфимији Великом ☺	28	Венцел К.

У Нед. 15. по воздв. чест. † Ев. Мар. Зач. 92.

Н.	17	Софији и чад јеја.	29	Миханла
П.	18	Ефменија Еп. Горт.	30	Јеронимус
В.	19	Трофима и Савват.	1	ОКТОВ. Рем.
С.	20	Еистате великомуч	2	Леодегар.
Ч.	21	Кодрата Апостола	3	Кандидус
П.	22	Фоки и прор. Јон.	4	Франц С.
С.	23	Зачатије Јоани. Кр. ☺	5	Плацидус

У Недељу 16. Еванг. Мате. Зач. 105.

Н.	24	Симон. Краљ Србск.	6	Бруна
П.	25	Еуфросини прено.	7	Јустина
В.	26	Прест. Еваг. Јоан.	8	Бригита
С.	27	Калистрата мучен.	9	Дионисиа
Ч.	28	Харитона Пнен.	10	Франц. Е.
П.	29	Кириака отшед.	11	Емилиана
С.	30	Григорја в Армен	12	Максим.

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец 2-ог у 1 сат 44 мин. у јутру; са код нас видимим помрачењен месеча, доноси лепе дане.

Последња четврт 9-ог у 4 сата 19 мин. у јутру леши, ведри дани.

Нов месец 16-ог у 12 сати 52 мин, у поноћ, ведри и пријатни, кадкад помало кишовити дани.

Прва четврт 23-ег у 7 сати 28 мин. у вече, ведро.

Природослов.

Септембер је мали мај Почетак му је топао и врућ; око половине настуна јесење време с ладним ноћима, кишом и росом. Брза промена топлоте и ладноће узрокује болести особито срдобоље. Ако је на св. Софију (17) лепо, то ће бити за 4 недељелепо време. Ако су јошт пре истог дана и птице одлетиле то неће бити до св. Николе јаке зиме, Ако лишће тешко и споро онада бојати се јаке зиме. Грмљавина у овом месецу значи плодну доцдући годину.

ОКТОБЕР 31 ДАН.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
-------	-------	-----------------------	-------	-----------------------------------

У Недељу 17. Еванг. Мате. Зат. 62.

Н.	1	Покров Богород.	13	Коломан
П.	2	Киприана и Јуст.	14	Калистус
В.	3	Дионисија Ареопаг.	15	Терезији
С.	4	Стефана Шилјан.	16	Галлус
Ч.	5	Харитини мучен.	17	Хедвиг
П.	6	Томи апостола	18	Луки Е.
С.	7	Сергиа и Вакха	19	Фердин.

У Недељу 18. Еванг. Луке Чач. 17.

Н.	8	Пелагија Преп.	20	Фелицијан
П.	9	Стефана Десп. Спб.	21	Урзула
В.	10	Евламниа мучен.	22	Кордула
С.	11	Филиппа дјак.	23	Јоана Кап.
Ч.	12	Прова и Тарах мучен.	24	Рафаил
П.	13	Карпа и Папили	25	Кресеин.
С.	14	ПРЕР. ПАРАСКЕВИ	26	Димитр.

У Недељу 19. Еванг. Луке Зач. 36.

Н.	15	Ефтимиа и Лукјан.	27	Сабина
П.	16	Логгина муч.	28	Сим. и Јуд.
В.	17	Озији пророка	29	Зинобија
С.	18	Луки Евангелиста	30	Клаудуус
Ч.	19	Јоила пр. Јоан. Рилс.	31	Волфганг
П.	20	Артемија великом.	1	СВИ СВЈАТИ
С.	21	Јларјона препод.	2	Всјех душ

У Недељу 20. Еванг. Луке Зач. 30.

Н.	22	Аверкија Еп. Јерап.	3	Хуберт
П.	23	Јакова брата Госп.	4	Карл Бор.
В.	24	Арети мучен.	5	Емерих
С.	25	Маркиана и Март.	6	Леонард
Ч.	26	ВЕЛИКОМЧ. ДИМ.	7	Енгелб.
П.	27	Нестора мученика	8	Готфрид
С.	28	Арсен. Архиеп. Срб.	9	Геодор

У Недељу 21. Еванг. Луке Зач. 35.

Н.	29	Анаст. мучен.	10	Трифон
П.	30	Милутин Кр. Сиај	11	Мартин Е.
В.	31	Стихиа и Амилрб.	12	Куниб.

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Пун месец 1-ог у 2 сата 35 мин. по подне, ветрови прохлађују ваздух.

Последња четврт 8-ог у 10 сати 27 мин. пре подне, ветровито и ладно.

Нов месец 15-ог у 2 сата 13 мин. по подне, више ладно него топло.

Прва четврт 23-ег у 3 сата 38 мин. по подне, лепо и благо време.

Пун месец 31-ог у 2 сата 20 мин. у јутру, ладан с мразом северни ветар.

Природослов.

Обично је Октобер суров, влажан и ветровит. Ако је жир, букваца и лешњик здраво родио, то ће бити јака зима и доста снега, тако исто ако задуго лишће неће да опада, и то јошт значи да ће на другу годину силна гусеница бити као год што се буде први снег у оном месецу дуго или мало држао, тако ће и зима бати дугачка или кратка. При концу надати се јошт гдекојем лепом дану.

НОВЕМБЕР 30 ДАНА.

Н. Д.	М. Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	М. Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ Римокат.
С.	1	Косми и Дамјана	13	Станил.
Ч.	2	АКиндвна и Пигае.	14	Серафији
П.	3	Обн. храма С. Геор.	15	Леополда
С.	4	Преп. Јоанник. Вел.	16	Отмара

У Недељу 22. Еванг. Луке Зач. 38.

Н.	5	Галактион и Епис.	17	Григор.
П.	6	Павла Архип. К.	18	Евдевја
В.	7	33 муч. в Мел.	19	Елисабет.
С.	8	МИХАИЛ АРХИ Стр.	20	Феликс.
Ч.	9	Онисиџер. и Порф.	21	ВХОД БОГ.
П.	10	Ераста и Олимпа	22	Цепилиа
С.	11	Стеф. Деч. Кр. Срб.	23	Климент.

У Недељу 23. Еванг. Луке Зач. 83.

Н.	12	Јоанна Милостив.	24	Јоан Зл.
П.	13	Јоанна Златоуст.	25	Екатериџи
В.	14	Филиппа ап. и покл.	26	Конрад
С.	15	Гурја Пост. Рож. Хр.	27	Виргилиа
Ч.	16	Маттеа Евангелист.	28	Состена
П.	17	Григорја Еп.	29	Сатуран
С.	18	Платона и Романа.	30	Андреа

У Недељу 24. Еванг. Лук. Зач. 38.

Н.	19	Авдиа Пророка	1	ДЕЦ. Елиг.
П.	20	Григорја Декап.	2	Бибиана
В.	21	ВХОД БОГОРОД.	3	Франц. Кс.
С.	22	Филимона апостооа	4	Барбара
Ч.	23	Амфил. Еп. Икон.	5	Савви
П.	24	Екатарини великом.	6	Николаја
С.	25	Климента пап Рим.	7	Амврос

У Недељу 25. Еванг. Луке Зач. 39.

Н.	26	Алиппа преподобн.	8	ЗАЧ БОГ.
П.	27	Јакова Персијана	9	Леокад.
В.	28	Стефана Новаго	10	Јудита
С.	29	Парамона мучен.	11	Дамаса
Ч.	30	Андреа Первозваннаго	12	Максент.

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Последња четврт 6-ог у 6 сати 16 мин. у вече, чисто али из јутра ладно.

Нов месец 14-ог у 6 сати 21 мин. у јутру, ладни ветрови.

Прва четврт 22-ог у 11 сати 31 мин. пре подне ладно, снег.

Пун месец 29-ог у 1 сат 20 мин. по подне, западни и јужни ветрови разблажују зрак, чешће веје снег.

Природослов.

Немило, сурово време озбиљски почиње. На св. Архангела (8) много се држи, ако је око тог времена влажно, ведро или магловито, то ће и зима бити влажна, ведро или магловита; и то се држи, да ће март друге године такав исти бити, какав је сад новембер. — Даје ли се виђати царић око куће, то ће наскоро зима стегнути. — Мраз иза кише шкоди усевима, исто тако и снег; падне ли пак на смрзнуту земљу то се богатој жетви падати.

ДЕЦЕМБЕР 31 ДАН.

Д.	Д.	МЕСЈАЦОСЛОВ СТАРИ.	Д.	МЕСЈАЦО- СЛОВ НОВИ
Н.	М.		М.	Римокат.
П.	1	Наума Пророка	13	Луцији
С.	2	Царја Србск. Уроша	14	Спирид.
У Недељу 26. Еванг. Луке Зач. 53				
Н.	3	Софониа Пророка	15	Гринеа
П.	4	Варвари вел. муч.	16	Евсевиа
В.	5	Сави освјашчен.	17	Лазара
С.	6	СВ. ОТЦА НИКОЛ. ☉	18	Грациана
Ч.	7	Амвросиа Еп. Мед.	19	Немесу
П.	8	Патапиа препод.	20	Амон.
С.	9	Зачатије Богор.	21	Томи Ап.
У Недељу 27. Еванг. Луке Зач. 75.				
Н.	10	Јоаниа Деспота Срб.	22	Зенов.
П.	11	Данјила Столпника	23	Виктор.
В.	12	Спиридона Е. Тр.	24	Адам и Ева
С.	13	Еистрат. и Ав. Ф.	25	РОЖД. ХР.
Ч.	14	Тирса, Левк. и др. ☉	26	СВ. СТЕФ.
П.	15	Елентер. Свјац.	27	Јоаниа Ев.
С.	16	Аггеа Пророка	28	Нев. Млад.
У Недељу 28. Праотец Еванг. Луки Зач. 86.				
Н.	17	Даниила Пророка	30	Томи
П.	18	Севаст. муч.	31	Давид. кр.
В.	19	Вонифатиа муч.	1	Силвест.
С.	20	Игнатиа Богоносца	2	НОВО ЛЬЕТО
Ч.	21	Јулиани мучен.	3	Макариа
П.	22	Анастас. великом. ☉	4	Геновеви
С.	23	10 муч. в Критје	5	Тита
У Нед. 29. пред. Рожд. Хр. Ев. Мат. Зач. 1.				
Н.	24	Евгенији мучен.	6	Телесфор
П.	25	РОЖД. ХРИСТОВО	7	Ш. КРАЉА
В.	26	СОБОР БОГОРОД.	8	Вален.
С.	27	СТЕФ. АРХИДЈАК.	9	Северин
Ч.	28	Дву тму мучен.	10	Јулијан
П.	29	14 тисјац. младен. ☉	11	Павл. Пус.
С.	30	Анисији мучен.	12	Матилде
У Нед. по рожд. Христ, Еванг. Мат. Зач. 4.				
Н.	31	Меланији препод.	12	Ернест

МЕНЕ МЕСЕЦА.

Последња четврт 6-г у 4 сата 45 мин. у јутру, снег и непријатно време.

Нов месец 14-ог у 12 сати 49 мин. по поноћи, мутно, често снег провејава и чини умерено ладно време.

Прва четврт 22-ог у 1 сат 40 мин. у јутру, доноси ветар и снег.

Пун месец 29-ог у 5 сати 43 мин. у вече, ведро и ладно време.

Природослов.

Ако је топло пред Божић, биће ладно пролеће. Што је Божић ближе мени и млађаку, тим ће јача зима бити. Грмљавина у Децембру значи, да ће на годину силни ветрови бити. Уобште је овај месец неостојан, киша, холоја, снег, мраз. Југ обично доноси мраз кадшто кишу и мекше време; постојан западни ветар меко, неостојан бурно време.

ЦАР АУСТРИСКИ.

ФРАНЦ ЈОСИФ I., Божијом милошћу Цар Аустриски, Краљ Унгарие, Бохемије, Ломбардије, Венеције, Далмације, Кроације, Славоније, Галиције, Лодомерије, Иллирије, Ерцхерцог Аустрије, Велики Војвода Србије и пр. и пр.; рођен у Шенбруну 18. Августа 1830; примио управу Аустриске Монархије 2. Децембра 1848. по отказанију Стрица свога, Цара Фердинанда I. и по отреченју отца свога Франц-Карла.

Супруга.

Елисавета (Евгенија Амалија), кћи Херцога Максимилијана Јосифа у Бајерској; рођена у Поссенхофну 24. Децембра 1837. вјенчана у Бечу 21. Августа 1854.

Дјеца.

1. **Софија** (Фридерика Доротеа Марија Јозефа), рођена 5. Марта 1855 умрла у Будиму 29. Маја 1857 год.
2. **Гизела** (Лујза Марија), рођена у Лаксенбургу 12. Јулија 1856.
3. **РУДОЛФ Франц Карл Јосиф**, Насљедник Престола, рођен у Лаксенбургу 21. Августа 1858.

Цареви Родитељи.

Франц Карл (Јосиф), рођен 7. Децембра 1802; отрекао се Престолонаследства, по отказанију Брата свога Цара

Фердинанда I., за Првенца свога Сина, Њег. величества Цара Франца Јосифа I. Децембра 2. 1848.

Софиа (Фридерика Доротеа), кћи Његовога Величества краља Баерскога Максимилиана (Јосифа рођена 27. Јануара, венчана у Бечу 4. Новембра 1824.

Царева Браћа и Сестра.

1. Фердинанд (Максимилиан Јосиф), рођен 6. Јулија 1832, сада цар у Мехики.

Супруга: Шарлотта (Амалиа Авгуета Викториа Клементина Леополдина), кћи Његова Величества Краља Белгије Леополда I.; рођена 7. Јулија 1840. венчана у Брислу 27. Јулија 1857.

2. Карл (Лудвик Јосиф Мариа), рођен 30. Јуниа 1833.

Супруга: Маргарета (Каролина Фридерика Цицилија Августа Амалиа Јозефа Јелисавета), кћи Његова Величества Краља Саксонскога; рођена 24. Марта 1840.; венчана у Дрездну 4. Маја 1856; умрла у Бечу 15. Септембра 1858.

3. Мариа Анна Каролина (Пиа), рођена 27. Октобера 1835; умрла 5. Фебруара 1840.

4. Лудвиг (Јосиф Антон Виктор), рођен 15. Маја 1842 по нов. келендару.

ДВА МЛАДИЋА

Први Мај 186*.

Зора је свитила, каква само у најпријатнијем године месецу свиће. Време чисто и угодно усхићавало је сваког оног, који се је већ наручју сна отргао, и похитао наслађавати се јутарњом шетњом првога Маја.

Било је четири сата за јутра. Банда је свирала и умилним звуком својим мамила је све, што је год будно било, на улицу.

У исти мах од једне доста угледне куће врата се отворише, на која напоље изкоче два младића, оба веселог изгледа.

Баш како треба проговори један. Ајде да се мало прођемо, међутим ће и дан наступити, па онда знаш шта нас чека. „Дакле у башћу одговори други“ и затим пођу.

Башћа, у коју се ови младићи упутише, бијаше једно од најпријатнији шеталишта варошице Н. у Срему. Она цветаше сад у природној красоти. Висока дрва покривена густозеленим лишћем редовно овде засађена беше и простираше дубоки лад по дивно изведеним стазама, показивајући вешту руку, која се овим красним поредком занимаше. Стотинама разних птичица, надметаху се у милосвучном певању своме. Свјежи ваздух цветућих дрва оживљаваше мирисом својим сваког оног, који се задајем његовим наслађаваше.

На клупи једној која се у средини башће налазаше, седјашу два младића.

Природа, као да је своје увеселење налазила у ова два младића, почем их је са свима красотама обдарила.

И заиста могло се рећи: да им је слабо међу младићима пара било.

Први је бијо висока и витка стаса, имао је лепо румено лице, плаве очи, над којима су врло красне црне обрве лежале; једном речју, он је бијо у строгом смислу леп.

Други је бијо с' главом од њега нижи, имао је лепу црну косу, црне очи, мала осмјеву склона уста, за која би му млога лепотица позавидила. Њиова добра и искрена срца, знала су једно другог уважавати и зато баш бијаху искрени другови.

Од прилике на неколико месеци пре тога први од наших младићи дође у варошицу Н. и нађе себи службу, у којој одличним својим владањем на брзо задобије наклоност својих старији. У цвету младости у двадесетој години својој постаде уједанпут прама свему равнодушан. Најрадије се бавио у самоћи, у којој је тражио себи неко олакшање.

Од куда ова промена код њега?

То бијаше силна љубав, која сад први пут млађаним срцем његовим овладаше и коју он претајати хтеде, јер мисљаше да безнадежно љуби.

2. Варошица.

Варошица Н. са својим пријатним изгледом побуђује неку особиту внимателност у човеку, и поред разних предмета, који се овде очима дивно указују, заслужује уједно, да се и притежателком лепога стола назове.

Међу осталим лепотицама особито се одликовала госпођица Н. — Њен дивни узраст бијаше дражестан, ход поносан, црте лица умилне и красне, у кратко све је на њој било удивљења вредно. Она је била кћи имућног и обште припознатог грађанина, који је своју јединицу као највеће благо љубио. Она имађаше доста обожатеља, који се трудише њену љубав задобити, — али она бијаше невина и још незнађаше шта је љубав.

Била је недеља. Вече тихо и пријатно измамило је много света обојега пола на обалу реке, која покрај исте варошице тече, у шетњу.

Крајном стазицом дуж реке шеташе један младић, на кога се лицу видити могло доста јасно неспокојство срца, јер то изражаваху црте лица његовог. Идући тако покрај реке, сукоби се ненадно споменитом лепотицом, која се је туда са својом мајком шетала. Њиови се погледи сусретоше, и девојка се као мајска ружа у лицу зажари, срце јој под прсима као листак у горици, кад се ветрић над њим залепрша, задркће, — погледи се разумеше, и њиова се срца скопчаше свезом изкрене љубави.

3. Шетња.

Освану друга недеља. На тржишту варошице Н. куповаше један млад човек цвећа. Из смјесе разног цвећа саставио је леп свезак, и за неколико тренутака бијаше већ у ходнику једне угледније куће. У исти мах зачује лаке кораке за собом и осврне се. Једна девојка стајаше пред њим. „Опростите проговори ова, да Вас задржати морам! Госпођица Н. поздравља Вас љубезно, она ће у четири сата по подне изаћи у шетњу у башћу близу србског гробља. Младић једва вероваше ушима својим, тако га је ова ненадна вјест у забуну довела, да се једва сабрати могао своју захвалност изустити, и предавши свезак цвећа замолити, да овај госпођици њеној преда и његов поздрав испоручи.

Било је месеца Јулија 186*.

Једно после подне одаше два младића кривудајућим стазама, које између воћака водише на крају варошице Н. ћутајући и замишљени, док најпосле један који се нешто неспокојан бити виђаше непроговори: У башћи близу србског гробља, рече девојка: изаћиће госпођица у четири сата у шетњу! — „Љубезни брате, нестрпљење оће да ме умори, — колико

је сати? — Пет одговори други, почем је најпре у джепни свој часоказ загледао био.

И ја би рекао, да ће мо бадава дуже чекати; а ја сам као што ти знаш за послом, и само је твоја жеља кадра била домамити ме овамо.

Да се вратимо дакле, тужним гласом одговори први: ја видим да ми је срећа окренула леђа, и да ћу је тешко данас видети — па затим се упуте у варошицу натраг.

Већ су дошли били на прелаз кој из башће на поље води, кад младић који за послом бијаше у један мах весело своме другу повиче: ево их! Младић дигне главу горе, и госпођица Н. са другарицом својом стајаше већ пред њим. Ружична румен, прелије ведро лице његово, сад му се још дражестнија учини, он се збуну и једва се толико сабрати могао, да их је учтиво поздравити знао.

Како је њојзи било, могло се лако на бледом лицу њеном познати.

Радост и задовољство, које они сада осећаше, није кадро перо описати. Много бијашу наумили једно другом том приликом казати, ал унутарња осећања надвладаше вољу њиову. Обоје бијашу о узајмној љубави њиховој уверени, па опет немогаху једно другом ни речице о том прословити. Они се сад само с погледи задовољаваше, нескидајући очију једно с' другог.

Међутим је и сунце западу тежећи своје зраке скривати почело, и они се мораше растати.

Младић је учтиво запита: „кад ћу опет тако сретан бити лепа госпођице видети Вас?“ „у идућу недељу код моје другарице одговори она и дода: кад видите црвен јастучић на прозору, дођите тамо ћу бити“ и слабо руменило облије јој бледо лице њено.

Младић усхићен пливаше у радости, ватрено стиште белу руку њену и пољуби.

4. Сватови.

Дан се тек указивати почео. Сунце просипаше своје златне зраке на кровове вештином људском гордо у висину подигнутих зданија.

На тржишту варошице Н. пред једном угледнијом кућом, стајаше један млад човек веселог изгледа.

Чисто и пристојно обучен, видило се, да је овај пар особиту пажњу на своје одјело обратити морао.

Младић овај учествоваше у једним сватовима неког младог трговца и једне љубазне дјевице, који данас у брак ступају.

Бијаше недеља. Красан дан као да је и он у сватове позван, учини своју најпријатнију услугу кићеним сватовима.

У 9 сати по уранку кренуше се сватови по девојку.

Млад један сват погледи том приликом на прозор једне ониже куће.

На прозору стајаше црвен јастучић.

Срце му заигра од радости, али у исти мах и знаци неповољста појавише се на лицу његовом.

Он бијаше у сватовима, шта више он бијаше спроводник сватова. Једва чекаше да се у цркву сместе.

Док су сватови у цркви били, изиђе наш младић из цркве под изговором, да му је хрђаво, и мора мало на свјежи васдух. —

Мала спретно намештена собица стоји пред нама.

На угодном дивану сеђаше једна госпођица дубоко у мисли погружена, чешће би устајала, и са особитим неким љубопитством на прозор изгледала, рекао би да кога изчекује, и да је због тога изванредно нестрпљене мори. Затим би се опет на диван спустила предавши се наново мислима. У томе се и врата од собе отворише.

Младић један ступи пристојно у собу.

Слаба румен нагло прелије се по бледом лицу красне

госпођице ове, а очи јој се заблисташе од радости подобно, чистом небесном своду.

„Опростите смелости мојој проговори младић, али прекомерна љубав, коју сам оног магновења, кад сам срећу имао први пут видети Вас, одмах почувствовао, тако је силно моју унутарњост потресла, да ми срце моје оће, да изчупа.“

Од оног доба само сте ми Ви госпођице на сну и на јави пред очима, од оног доба само за Вас живим, само би за Вас умрети кадар бијо.

Оваки терет без сваке надежде и даље на срцу носити, значило би пре времена себе у гроб стровалити; и зато ме баш ево пред Вами лепа госпођице, да измолим од Вас олакшицу за моје рањено срце или да ме отурите у бездну, коју сам нехотењем може бити сам себи изкопао.

Примите усрдно моју искреност с' којом Вам се изповедам, да Вас као моје очи љубим; и кажите ми опет искрено: чему се од Ваше стране надати имам — — — само ове три речице из ваших уста: „Ја Вас љубим“ и онда сам најсретнији на свету.

Ах! зар би Ви још посумњати могли о мојој наклоности, или управ да се изразим о мојој љубави? немојте сумњати драги . . . ја Вас љубим више него Ви мене, и љубићу Вас док дисала будем. Ви сте једини, коме би ја срце и руку без размишљавања одма поклонила.

Младић усхићен изразом његовог душевног анђела прихвати се девојчету за руку, рука се с' руком споји, а срца се сдружише при ватреном загрљају, груди на груди, устна на устна. Обоје овако пригрљени неко магновење неми, топише се у чувствих рајског задовољства.

Ниједно није веровало, дали се то све у истини или на сну збива.

Девојка га понуди сести, и сама се покрај њега на диван спусти.

Оћете ли верна Вашим речима па макар у пркос сва-

кој могућој препони остати? „говораше младић руку њену на своме срцу држећи: Ово срце само за Вас живи; оћете ли сапутница мојег живота, оћете ли моја супруга бити?

Оћу. Одважно одговори она и случајно наслони главу своју на раме младића, његова мишица обвије се около витког стаса њеног, пољубац плане, срца им се разиграше од милине — ово потраја неколико минута — земно блаженство.

Лаки ход зачу се од оне стране, од куда врата у собу воде.

Ово наше љубавнике ненадно прене, врата се отворе и поуздана другарица ступи у собу.

Опростите проговори ова, да нарушити морам, али већ из цркве изилазе.

На које младић хитро скочи узевши кратак опроштај, поклони се и удали.

Неколико тренутака протекоше и он бијаше опет у сватови, који баш у тај пар у веселом жагору из цркве напоље куљаше,

После тога прошло је још неколико дана.

Младић је међу временом једно писмо од куће добијо, у ком га сродници позивају, да одмах к' њима дође.

Ово га јако смути.

Сунце је на уранку са својим зрацима једва тек пробијало јутарњи васдих, дан се почео простирати на подсунчаном своду.

У једном уском сокачићу стадоше једна лака за пут спремна кола. По готову у исти мах на капију из једне омиже куће изађоше два младића.

Недалеко од кола зауставе се, обоје виђаше се тужни и невесели.

Час расстанка наступи. Млади људи загрлише се и изљубише, почем су неколико загушљиви речи једно другом изговорили. Обојицу једнака жалост притиште. Збогом рекоше и растадоше се.

Добра три коња летила су пред лаки сремски коли. Дуго је верни друг свог верног пријатеља очима пратио, докле га је год угледати могао, и затим вратисе смућен у кућу натраг.

5. Писмо.

На горњем спрату у једној над осталима повишој кући, види се од десне стране овог зданија једна спретна собица. У једном угљу собе сеђаше снужено једна угледна девојка. Често брисаше сузе, које су јој нуз образе по бледом лицу њеном у бисерним капљицама текле. Нема тишина владаше свуда у наоколо, рекао би сваки се живи устручаваше нарушити тужно стање бједног створења овог, које проистече одтуда, што ју од неког доба горка неизвјестност мучи и мори. Дубоки уздисаи одкидаше се често са кореном из срца њеног. На самом лицу ништа јој друго ниси могао читати, туробност и неспокојност.

Месец дана прође и ниједне речице о њему. Ах, милостиви Боже! ти учини милостивом вољом твојом, да све на добро буде, јер страшна ме обузима слутња, која ми немилице цепа тужно срце моје.

Ни једног словца, никаква знака о његовом ненадном, његовом напрасном одлазку! . . . Ах! та то је њему можда немогућно било?

Овакове и подобне мисли кршиле су се по суморној глави тужног девојчета овог. Напоследку са свога седишта подиже се, и пажљиво око себе промотри, затим приближи се једном малом асталчићу, који јој за писање служаше, извади папира преда се и поче писати.

Неизвјестност, која ју је непрестано кињила, немогаше дуже подносити, и зато намисли ову са писмом на неко време уталожити. Писмо, које је написала и у облињу варошицу гласило, било је следећег садржаја.

Љубазни

„Ваш ненадни одлазак сво моје спокојство наруши. Незнајући за узрок Вашег ћутања при одлазку, тужне ме мисли обхрваше, којима у овој неизвјестности скорбно подлужим. Молим Вас, ако ме заиста љубите, — да ме што пре о свему извјестите! Јер ако Вас скорим невиди, мора ће се скончати

Ваша верна

Н.

Ово писмо преда њеној служавки с' налогом, да га што пре одправи, молећи је да би то с' највећом обзирителношћу учинила.

После тога мало утјешу се, јер се скорим и повољном одговору надала.

Међутим се изненада црни облак навуче над главом наше бједне лепотице, и претјаше свако магновање са треском грома, који у један мах изненада прасну и цели кућу разори.

Непажњом служавке допаде поменуто писмо до руку њених родитеља. Нјен иначе благе нарави отац, сад у највећој јарости, као да се Бог зна каква несрећа догодила, упадне у собу кћери своје, и бацивши исто писмо пред њу горопадно повиче: Јели ово то твоје писмо, и коме си га писала? Она сирота које уплашена, које збуњена, почне се у први мах изговарати и одрицати. На то се уведе писмоноша, који у страху своје издаде све.

Нјен иначе паметан и разборит отац ружноје при овом догађају поступио с' тога, што се глас о њему јошт онај исти дан по целој варош разнео. Безпосличари добише грађе за њеново бадавадисање, претресаше ствар како који знаде или хтеде. — Али што по наша пословица вели: Свако чудо за три дана, а невоља редом иде. Тако је и с' овим догађајем било, о чему много говорише, говорише пак и престадоше.

Једно по подне у кафани код поштанског рога, играше

два младића билијара, и почем од игре одустадоше, седоше на један осамљени стол. Један од младића упочне сад разговор овим речма: Драги пријатељу ја би Вам имао нешто казати, али се боим, да се неби увређени нашли.

Мене увредити? то се лако недогађа, зато говорите слободно! одговори други. На које први настави: Твоје писмо од госпођице Н. било је у моим рукама, и ја га хтедох теби послати; али се случајно дозна, да је то писмо код мене, и тако га морадох твојем принципалу издати. Изпрва мисљаше принципал, да је то моја мајсторија, и да сам се ја код госпођице можда угњиздити знао; али кад га прочита уједе га гуја, јер виђе да се преварио, и да је овде нетко други замрсио конце.

Ја ти захваљујем на тој вјести одговори други и узме од њега с' Богом.

б. Старо пријатељство.

Сутра дан бијо је наш младић већ зором у варошици Н. Љубонитљивци са свију страна гледаше на њега као на белу врану, а нестрпјељиви нападаше га и са испитањем. Он је свакоме умео доскочити и одговорити.

Две се душе одвећ његовом долазку обрадоваше. Његов први корак тражио је свог милог друга. „Добро дошао, — боље те нашао“ — зачу се поздрав од два младића, који се састаше, загрлише и изљубише.

Та где си брате досад? нема живота без тебе, да знаш како ми је било за ово време, ти би ме од срца сажаљево; али ти си сад опет овде, сад те тако лако ненуштам.

Ти знаш брате, да ја нисам радо отишао, али тако је морало бити.

Сад ћеш тек остати овде, особито док ти кажем нешто ново, које ће те силом за место привезати.

О брате! позната је мени већ та новост. Збиља! од кад?

Мени је сам Хиоб ту пошту донео. Али до вече ћемо о томе више разговарати. Сад с' Богом. Ја сам за послом.

У једну недељу по подне бијаше пријатно и топло време. Многи свет изашо бјеше у шетњу.

Преко шеталишта одаше под руку два младића, и разговараше.

Шта је теби брате рећиће један од њих; да ниси болестан, јер ми се нешто од већ забринут и тужан видиш?

Шта би ми користило и да ти откријем тугу моју кад ми помоћи неможеш, одговори други.

По твојем одговору рекао би, да твоја тужна бољетица на срцу почива — нијели тако?

Тако је брате. Ја сам заљубљен, до преко ушију заљубљен, па сумњам о узајмњој љубави. То је што ме тишти.

Небрини се зато; али најпре да чујем, која је та сретна, што је срце мога друга пљенила? Каж ми, да пресудим јели вредна тога триумфа над мојим другом.

О брате! та лепа је као вила, а умиљата и безазлена као јагње, њежна и невина као анђелче и зове се . . . , че.

Одобравам. Добар си избор учинио, али и она заслужује таковог детића. Буди спокојан и надај се најбољему. Збиља, имао би ти нешто предложити, ако си вољан саслушати ме.

А то би било?

Да идемо о духовима у Р. моја је жеља већ одавна, да те с' мојим, сродницима упознам. Ја сам уздајући се у тебе већ и обећао, да нам се о идућем празнику надају; стога држим, да се предлогу мом противити нећеш.

А што би се противио, кад ти знаш, да ја ниједан дан без тебе бити немогу; шта више ја се позиву твојем од срца радујем, и нестријељиво изгледам на онај дан, који ће ме у круг твојих сродника одвести. Доба је већ да кући идемо, рећиће последњи, па се затим руковаше и разиђаше.

На измаку пролећа освану један од најпријатнији дана,

којим се у том добу године само надавати можемо. Тај дан донео је собом покрај своје природне красоте и празник: Духове.

Друмом између варошице Н. и Р. зврјала су лака сремачка кола, пред којима два змајевита жерава запрегнута беже. У колима седио је младић један дубоко замишљен, често си га мога видети гди се осврће натраг, рекао би: као да за неким изгледа.

С' једним сатом доцније зауставише се иста у Р. пред једном мало угледном кућом. Добро нам дошао повикаше из куће, а камо А. . . , зашто није и он дошао?

Није могао болестан му је господар.

Цело до подне бијаше наш путник невесео и замишљен.

После подне посјети своју лепу С. . . . желећи мало код ње разведрити се. Она га врло љубазно дочека и почем се својски поздраве и за здравље унитају, понуди га сести и сама се с' проћу њега посади. Баш кад се најпријатније разговор завео, куцну нетко на прозор и обоје тамо погледаше.

Опростите, да Вам морам посјету одазвати, зачу се с' поља глас. Ајде брже море, дошао нам је А. на које наш младић скочи тепајући ове речи: опростите да се удаљити морам, дошао ми је мој друг; но ја ћу бити слободан шњиме посјетити Вас опет.

Драго ће ми бити. „С' Богом. С' Богом.“

За неколико минута кући враћајући се сукоби се са својим другом на путу, који пун нестриљења пошао беше својме милом другу на сусрет.

Та јели могуће верни друже? казуј, каквом сретном случају имам ја ову ненадну радост благодарити?

Знаш како ми велиш: што год се хоће то се може. Тај је случај сад код мене брате, одговори сад с' пута дошавши друг. Ја проведе цело до подне невесело и код куће.

Дан од подне бијо ми је на расположењу и ја се одма побрину за кола, те своје за тили часак код тебе.

У том разговору стигоше и кући, где их вкусна ужина дочека. Почем су се мало подкрепили, наздрави домаћин својим гостима, који здравицу са млогоја љета отпоздравише.

Здравице су затим редом и појединце напијане. Придођоше међутим нови гости, два ђака пријатељи ове куће. Сад се тек весеље разграно, ноново се поче пити, певати и веселити.

Међутим и дан своје место наступајућој ноћи уступати поче, и једног од гостију са собом поведе, почем се овај са свога места подиже, и овако весељу крај учини. Е мој добри домаћине, хвала вам лепо на усрдном дочеку! Ја сад одлазити морам, јер до једног сата треба да се код куће нађем.

И ја идем с тобом брате, дода искрени друг овога госта. Опростише се дакле са свима, седоше на кола и по кратком времену бијаху у своје месту.

7. Растанак.

Друмом који у З. води јездише два млада путника.

Вечерас даклем бићемо у З. рећиће један од њих, и ја сам слободан понудити се, да код моје Т. . . одседнемо и преноћимо.

Захваљујем одговори други, ја ћу ноћити у гостионицу код Лава.

Ти ћеш изменути твоју жељу, и тешко ћеш ми одказати понуду, док видиш какву лепу С. . . имам.

Међутим стигоше у село В. . .

Било је око подне и жестока препека. Овде науме путници, да се мало зауставе и подкрјепе, а дотле могао би и кочијаш коње наранити и одморити.

Кола се зауставише код сеоске гостионице. Путници одседоше и уђоше у двориште. Одма при улазку примјетише,

да се овде неке припреме, без сумње за какво ванредно весеље чине; јер на среди дворишта стајаше разапет шатор, а под овим столови понамештани.

Један од прилике у двадесет другој години младић изађе им на сусрет и с' добро ми дошли путнике поздрави. Ово бијаше познаник оба путника.

„Као да сте у боб врачали“ настави даље, нисте могли боље погодити него што сте данас дошли. Сутра су моје С. . . . сватови, дакле треба да останете овде.

Није могуће одговоре они, ми смо за путем.

Домаћин покрај свега тога поче јако наваљивати да остану и на посљедку обећаше обојица остати.

Ко зна шта су и какви су србски сватови, особито пак сватови средње имућније класе, тај може живо себи пред очи ставити оно весеље, које га наши путници овде учесницима бијажу. Та нема ти весеља преко србски сватова, нити весела друштва без србина!

Тако и овде бива. Још оно вече састаде се лепа дружина код младожење. Ту се до неко доба ноћи пило, певало и веселило, несматрајући какав их важан дан сутра очекује. Ђаволасти гајдаш накривио је — као обично — свој шешир уз страну, свирао је као да се најмијо, и певао је шаљиве србске песме, као да се помамио.

Сутра освану тако красан дан, каквом се само у месецу Мају преко године надати можемо.

У десет сати до подне кренуше се кићени сватови у цркву.

После венчања очекиваше кићене сватове изобилна част код невестиног двора.

За једним столом седила је отменија дружина. У pročељу млада невеста, с' десне стране венчани кум, а с' леве најстарији сват; до њега госпоја деверуша са својим децом ћеркама а остали гости даље по реду. У зачељу сеђаше домаћин, који завршаваше ову киту од сватова.

Фараонови унуци свираше под шатором и веселише госте. Шаљиви гајдаш ван шатора свирао је на сред дворишта коло. Лепе моме и весела момчад поваташе се и поведоше србско коло, које се до мртве ноћи разкидало није.

Сутон се ватати и мрак наступати поче. Шатор се осветли. Веселу и певанки мислило се неће бити краја.

Сутра дан тек по подне почеше се гости разилазити па наравно и наши путници. Они се замолише код госпође деверуше да је пратити смеду, будући да један и исти путњоме имаду. Ово им се радо одобри.

Сад се са свима опростише и на пут кренуше.

Напред зврјаше као вретено у сувачи спретна каруца, за овима устоице чегрташе лака сремачка кола. На последнима дувао је гајдаш у своју мешину, као да се најмијо. Заиста, тако је и било.

8. Састанак.

У С. . . . улици варошице Н. зидала се нова гостионица, која још недовршена беше. У истом реду врло наблизу налази се једна мала кућица.

Било је 17. Јунија 186 . . . Тај дан бијаше одвећ жарко.

Било је по подне добу у четири сата. Препека је такова била, да ниси могао живе душе аа улици видити, све се то од жестоке врућине завукло у собе и држаше сијесту.

С. . . . улицом ишао је један млад човек висока узраста, плавих очију и пристојног држања. Кад дође спроћу оне мале кућице, непримјетно смота се унутра. Једна особа изађе пред њега и пусти га у једну малу готово сасвим мрачну собицу.

На једном маленом ћилимом застртом креветцу, седла је једна у 16—17 години млада женска, вилинска спаса, чела ведра, а бледа лица, које се сад наједанпут зарумени, као зора на огранку сунца. Она паде младићу у наручја, који ју

ватрено прсима својим пригрли. За нелико минута онемише обоје —

Ово је после дугог растанка прва радост опетвиђења била.

Сад се отвори разговор. Много се имало питати и одговарати, и опет рађаше се све нова и нова питања. Они толико о узајмној љубави њивој уверени беше, и опет тражише једно од другог нова уверења.

Најпосле младић повиче: ево ти најбољег доказа од мене, ја сам се решио, да твоје родитеље за твоју руку замолим, а срце твоје мислим да је моје.

О, за цело! За срцем сљедоватће и рука одговори она жестоко.

Али ако неби твоји — — —

У исти мах зачу се с' поља неки огроман мушки глас. Млади љубавници погледаше се упрепашћени.

То је мог отца глас бијо, проговори смешећи се девојка.

За име Бога! шта би знали радити, да нас је несретним случајем овде застао.

Ја би му све смело изповедила. — А ти?

Ја би му колена обгрлио и преклино би га да те мени поклони.

Сати протекоше као минути. Вече настаде и мрак своје покривало на земљу простирати поче, а наши љубавници немогоше се никакво растати.

Младић је више пута покушао да пође, но магнетически поглед и беле ручице вукоше га увек к' себи. Напоследку мораше се и на растанак отважити.

Кад ћемо се опет видити? Ах! Та зашто да се и расстајемо? Бог зна оћемоли опет овако сретни бити? Зато чуј моју отважност сладки мој . . . ја идем с тобом.

То неможе бити анђелу мој! ја се на таково шта никада сагласити немогу. Ја ћу твоје родитеље за твоју руку

молити, ти ћеш се њима изјаснити, — и тако ћемо помоћју Божијом постићи ону срећу, коју би сад несмисленим начином може бити у несрећу превратили. При тим да останемо, и другчије да не чинимо никако. Сад остајми с' Богом до првог виђења! Буди постојана, недај се поколебати и надај се најбољему.

Притисак руке и неколико пољубаца закључише ову појаву.

Било је трећи дан Духова.

У селу К. силан се свет сакупио и са сваким тренућем растла је ова грдна множина све јаче и јаче, рекао би: да се полак Срема и полак Србије ту слегло.

То је био састанак.

Ово је дан радости, дан весеља.

Пријатељи и познаници, које судба иначе немилостиво раставља, — кои одељени и удаљени опет се незаборављају, с' највећим нестриљењем исчекују на овај радостни дан — жељни сазтанак! —

Какво би то срце могло бити, које се неби овом приликом разњежило?

Свакоме си могао на ведром и веселом лицу њиовом ону радост опазити, коју је само доброта душе и искреност срца насликати кадра.

Тамо се орила из снажни србски груди јуначка народна песма. Та србин пева и преузноси славу своих јунака, да му равна међу народима у свету нема.

Лево подладовином мирисави липа играло се уз гајде србско сремачко коло. Десно крај рјеке играла је уз таламбасе србијанска младеж опет коло. Младеж обојег србског земљишта Срема и Србије, надметаху се у вештини игре сваки своје. И заиста није се могао човек одма рјешити којој ће се странки већма дивити: или хитром окретању жустрога сремца, или лакоом скоку животнога Србијанца.

А мало даље на страни опет јело се и пило, и тако-
ђер покрај свирке сложено веселило.

За једним другим столом под мирисавим липама седило
је једно мало, ал весело друштво. — Млада јањетина пушила
се још на дрвеном ражњу, које је домаћин целокупно ис-
пећи дао.

Млад висок човек, дворијо је своје миле госте. О, с'
каквом је радошћу он то чинио! Та ово беше његови мили
сродници, и његови искрени пријатељи. Он ништа штедио ни-
је, да их само у свему задовољи.

Сад се поче пити, веселити и шалити. У вину се није
оскудјевало, и зато је весеље све живље и разкошније бивало

Дан се је ноћи клонити почео.

Светиња се већ разилазила.

Неста свирке и весеља, преста бруке и игранке! И
место, које је мало пре неколико хиљада људи запремало, ост-
таде при наступајућој ноћи скоро сасвим пусто.

Млади угоститељ праштао се са своим милим гостима.

Један сат доцније бијо је већ осамљен у својој соби,
и као што сваки добар домаћин свои рачун точно води, тако
се и он у овај пар с' тим занимаше.

Он је данас добар дан имао. Учињени разход двогубо-
је накрмљен био.

9. Удар.

Село К. одликује се од многи иначе већи и лепши ме-
ста тиме, што је врло згодног положаја, текућом рјеком,
пристајавањем пароброда, највише због свезе трговине између
две стране земље; будући је на рјеци, која покрај њега тече
превоз или скела.

Површје бистре рјеке светљаше се као огледало.

Последњи зраци на заоду боравећег сунца пливаше по
површију рјеке, а азуроплави неба свод огледаше се у мир-
ној дубљини њеној.

Под густолистнатим мирисним липама сеђаху за једним дрвеним столом три човека једно другом противна спољашна изгледа.

Први је био средиња узраста, околo 30—35 година стар, гордог поношљивог држања, маркиратог бледог лица, на коме си извор разни страсти примјетити могао, широки прсију, снажна телесна састава, крјепка и огромна гласа, светска воспитања, научен, или што но веле изображен. Докрај свега, опет преке и сурове нарави, зле и опаке ћуди.

Други је био војник, пак наравно као србин добар војник. Јуначка и поносна изгледа црни и ватрени очију, из којих често варнице сипаше, кад би се год повела реч о негдашњим славним јунацима србским.

Трећи је био још са свим млад човек у 21—22 години, висока узраста, плави очију, и врло њежног сложења тјелесног. Он нимало неучествоваше у забави прве двојице.

Он беше управио своја два бистра ока на површност рјеке, рекао би да хтеде крајњу дубљину њену прозрети.

Какве мисли? каква чувства обузимаше душу његову?

Он неко време беше сасвим занет. Нјегове мисли пролеташе неколико минута по глави његовој као узрујани рој пчела, кад се своје спроводнице и наставнице матице лишава.

Наступајућа ноћ поче већ посљедње остатке сунчане светлости помрачавати, и ова мала дружина би приморана рјешити се ово пријатно место напустити и оставити, али са различитим чувством.

Оба прво споменута човека сврнуше на путу разлаза свога у крчму. Онај пак трећи оде у своје обиталиште.

На столу у његовој соби лежало је једно писмо.

Надпис је на њега гласио.

Кад га је прочитао, пребледи као крпа.

Ово је било писмо од његовог рођака из Р. преко кога је он родитеље своје љубавнице за њену руку замолио.

Писмо је садржавало рјешителан и одрицетелан одговор.

А зашто? — Јер тај млади човек беше сироман, а његова љубавница ћерка богатих родитеља.

10. Сновићен.

Прошло беше лето, и мочарна јесен заузео место његово.

Било је око половине октобра 186. време ладно и многа киша.

У месту Н. пред једном угледном кућом зауставише се једна проста кола.

Врата се отворе и једна леђ прилично у година женска изађе, и с' добро дошао путника поздрави. Млад висок човек скочи с' кола и у руку је пољуби.

Ти си дуго изостао! По свој прилици мора да ти се здраво допало у...

За нужду одговори младић. Ја би дошао давно, само да сам могао мој посао пре свршити.

А јели барем сад све у реду.

Бог би дао да је све, уздане младић; овако како сад стои, Бог свети зна докле може још трајати! —

Међутим уђоше у собу, где редовна чистоћа владала. Младић се пусти на једну столицу, виђаше се врло забринут.

Море дјете! ти си нешто невесео, да ниси белестан.

Нисам баш нијбоље ни здрав. Онај дан кад сам се на пут кренуо, бијаше време поладно, киша ме стигне у путу, те сам скроз прокисао. Морао сам јако назебети, јер добијем још оно вече таку страшну грозницу, да се ни данас још од ње опоравио нисам; зато би желио раније лећи, јер се необично уморним осећам.

Проћиће то све временом тјешаше стара, и забринута оде у другу собу.

Међутим се већ и сумрак ватати почео, и једна девојка, која место слушавке заступаше, унесе свећу у собу и поче намештати астал за вечеру. Затим врати се и стара у собу натраг. Да вечерамо синко, па онда можеш одма лећи, ја сам већ постељу наместила.

Младић се извињаваше, да му је зло, и да жели одма лећи.

Лаку ноћ! лаку ноћ!

Поноћ је превалила. У целој кући владаше нема тишина. Само у једној соби гораше свећа.

Млад један човек одаше немирно по соби. Више би пута покушавао лећи, али бадава. Сан од њега далеко бегаше; затим би опет устао, и виђаше се још неспокојнији.

Два месеца, како се од ње, и сотим од мог целог спокојства разстави, протекоше. Пак да јој поне с' Богом остај рећи мого, — већ овако, шта ће она бједна мискити, и како јој мора бити?

Овако тужаше овај младић, и с' највећим нестрпљењем изчекиваше свануће дана.

Пред саму зору свлада га сан, по није се дуго наслађавао сном, јер после једног сата напрасно пробуди се. У тјелу сав дркташе, а у лицу пребледио беше.

То беше ужасан сан, који му даље мирно почивати не даде. Он сањаше о својој љубазној. Бледа и недвижима у белом оделу са расплетеном косом стајаше она пред њим, и слабим полуизумрлим гласом вељаше му: „С' Богом, с' Богом на вјеки!“ — — Он је хтеде обуставити, али она изчезе? Тавна магла развуче се изпред његови очију, и ње у тој магли нестане. —

Ово бијаше најжалостније тренуће за њега.

После неколико минута дође мало к' себи, уверивши се, да оно само ужасан сан бијаше, који га је тако силно потресао. Он се осећаше врло слаб, што га још већма узнемири; јер небијаше у стању ни с кревета сићи, а камоли намјерни пут предузети, коме се је толико радовао.

Љута гролница коју претрпипи мораде, повукла је хрђаве посљедице за собом. При томе дуга самоћа здружена с' великом жалошћу, која у срцу његовом почиваше, произведе неку суморност у њему. Он се сматраше као осуђеник у затвору. Његово до сад светло лице постаде тамножута, очи изгубише негда живу сјајност; сад бијаше увек замишљен и никакве радости небијаше више за њега.

По неком времену затим световаше му лекари, да би му нужно било на дуже време куда одпутовати, јер стање здравља његовог рекоше: захтева безусловно промену ваздуха.

С каквом жалошћу наш бједни страдалник овај предлог прими; њему зар суђено бијаше, да тако дуго од свога љубљеног предмета растављен бити мора. Али он само за њу живише, и зато мораде сва могућа употребити, на повратак његовог нарушеног здравља.

Била је ноћ, страшна ноћ. Помрчина у лицу глувог поноћног доба.

Црни облаци витлаше се са свију страна једно другом у коб, а змијевидне муње просецаше сваког тренућа њиову тавноћу у накрст. Страховито урлаше громови, плаха киша просусе на земљу, а ветар је тако силно кршије у путу му стојећа дрва и куће, да је по многима врхове и кровове порушио и пзметуо.

Касно је већ у ноћи било, а у једној соби још горахше свећа.

Млад један човек сјеђаше за једним за писање у десним столцем.

Он се баш са посматрањем једног писма занимаше, кад на пољу бура најсилнија ремековаше. Он бијаше у свом послу тако задубљен, да је слабо и примјеђаво непогоду, која напољу бесни. Тек кад киша крупније у прозоре зврктати поче, подигне главу горе и виђаше се зловољан преко неугодног времена, јер он сутра дан на пут мораде.

Цео остатак ноћи проведе са спремањем, што му је за пут нужно било.

Сутра са зором крене се на пут са тужним и претужним срцем. — Од куда се више неповрати. — — —

11. Свршетак.

После тога прођоше три месеца дана.

У варошици Н. много говорише о дугом биловању госпође Н. свако живи жаљаше ову красну љепотицу, која подобра мајском цвету, кад му пузећи црвић жилице подгризе венути поче. Тако и она тугом и жалошћу изнурена очајаваше, да ће игда више свога љубезника видети моћи. То бијаше љута жалост, која млађани живот њезин очевидно са сваким даном прекраћиваше.

Родитељи њени на велику жалост своју ово примјетити мораше и здраво се побојаше за своју јединицу — кћер.

Најискуснији лекари стекоше се на захтевање тужних родитеља, али набрзо увидише, да су њихови труди узалудни, јер небијаше у њиновом знању и вештини за њу помоћи. Кад се последњи пут посаветоваше, закључе: да само у Божјој власти за њу помоћи има, а другчије да је изгубљена.

Напротив тјешеше тужне родитеље, да још надежде има.

Једног дана много јој је теже било.

Брижна мати неодступаше од кревета мило кћери своје. Непрестано, па и сад се Богу мољаше, да јој једину кћер у животу одржи и суђену смрт од ње уклони: „Творче неба и земље, спаси и поврати ми мило дете моје! Узми и мој живот, само ми јединче моје поштеди!“ говорише она полујасним гласом.

Овако би чешће тужна мати узданула, после би се спустила на столицу, која покрај кревета стајаше, и одавде сматраше болестницу са чемерним срцем.

Болестница спаваше мирно. Смртно бледило прелило

се по увелом лицу њеном, дисање њено бијаше тако тихо, да се једва и цримјетити могло.

Кад се пробудила, опазила је покрај себе плачну матер своју.

Ти си опет плакала матери? О немој молим те више то чинити, мени је хвала Богу мало боље. Ја ћу скорим оздравити, тавним гласом говораше она, као да је бједну матер стим утјешити хтела.

Бог би дао дете моје! уздане тужна матери и мало слободније поче дисати; јер мала искра надежде зажеже се у срцу њеном.

Осам дана прошло је још.

Једног вечера осећаше се наша болница превећ слаба. Она опази, да се већ последњи час живота њеног приближује; види како већ ледена смрт за њом грабљиве руке своје пружа; гледи како свећа живота њеног сагорева, и неки задовољства знаци појавесе на пребледом лицу њеном. Виђаше се мало утјешена, јер је добро знала, да с њеним животом и све патње и страдања њена престају. Представљала је себи, да полази сад у бољи свет, где пакостна завист људска места имати неће, и где ће она свог љубавника опет видити моћи. Она гледаше већ у отворено небо и чињаше јој се, као да блажено анђелско појање воћ допире до ушију њени. — Неко време беше она сасвим изван себе. Очарана небеском врлином овом дошавши к' себи, дигне тавне очи своје к' небу и са склопљеним немоћним рукама свршаваше последњу молитву препоручујући невину душу своју у руке творца небесног.

Затим зовне мајку своју, која у оближној соби на само тужаше.

„Опрости матери! Опрости!“ љубећи јој руке слабачким гласом проговори она. Радо би и даље говорила, али јој се речи загушише, јер у један мах изнеможе. — По кратком ћутању но с' великим напрезањем и опет неколико речи загушљиво изусти. — Посљедна јој реч беше име љубавника

њеног — — затим ућути и као смиљ пожути. Неколико трснутака и она издану у наручју миле мајке своје, која са очајном жалашћу баци се на мртво тјело и љубила је ледена усна покојнице, као да ју са својим задајом на ново у живот повратити и излетшу јој душу опет улити жељаше; али помоћи више небијаше; јер:

„Што смрт једном схвати,
То се више неповрати.“

ВЈЕРАН БУДИ ДОМОВИНИ.

Вјеран својој домовини
Вазда буди србски сине!
Немој да ти отму иши
Славно име домовине.

Она ти је мајка мила,
Гроб твој ладни и стан мили,
Од кога те ника сила,
Ниј' у стању да одјели.

Та по цјелом свету овоме,
Нејмаш без ње домовине;
Зато вазда, дому своме
Вјеран буди србски сине!

Како она стоји сада,
Би стан некад предак' твоји,
Крвца који текла ј' тада
За обрану права своји.

А о старој њиној слави,
Свуда с' оре пјесме миле;
„Како знаде Србин прави
Све душмаске надбит' силе.“

Та у крилу њеном милу
Прадједи су твоји врли

За огњиште сваку силу
Одбијали, — за њу мрли. —

Слједи зато предке своје,
Примјер који теби даше,
Што љубише вјерно своје,
Што свом крвљу подписаше.

За слободу земље ове
Брат твој многи крвцу проли,
Прије него јаде нове
У њој прими, умрет' воли.

Кад за помоћ брат га проси,
Радо у бој рли таки,
Да покаже — мач он носи, —
Син Давора да је јаки.

Из гроба те браће гласи
Зову, вичу, слушај на ње:
„Домовину своју спаси,
То је твоје сада звање!“

Дом свој љуби, љуби своје,
Јер то ти је све на свјету,
А груди ти нека гоје
Љубав праву за просвету.

А за мајку своју милу
Ко приправан умрет' није,
Тај ниј' вредан, у ње крилу
Зрак сунчани да га грије.

У том срце не Србина,
Већ изрода клета бије,
Тог је душа окаљана,
А у њој се змија вије.

Зато мили србски сине,
Чуј прадједа миле гласе:
„Славе сунце да ти сијне,
Пази на дом — пази на се!“ —

Чуј глас муком браће своје,
Кој' из гроба ти говори :
Дом свој љуби — љуби своје,
Да те твоја свјест некори!

Б. Б.

Кад звекну тешки ланци,

Кад звекну тешки ланци,

На ум ми нада род,

Загледам дугу пушку —

На ум ми нада гроб. —

А груди ми се дижу,

Задркће срце сво —

У том тренућу живим

Ох! срећно — блажено!

Л. П.

ПРИЧИЦЕ!

Никад боље утјехе.

Ја ти реко, пријатељу, да сам у највећем очајању. Представи себи молим те: онај надришисар Јова жени се и узима госпођицу Евро-сију, у коју сам ја од толико година смртно заљубљен.

Буди спокојан драги пријатељу, и помисли само: да човек по нарави својој најбоље утјехе налази у посматрању туђе несреће.

Ко брзо даје, двапут даје.

А. Куме сладки позајми ми 20 форинти.

К. Ево ти па, узми брзо!

А. То су само 10 форинти.

К. Не, то су 20, — јер ко брзо даје, двапут даје.

Пут правде.

А. Молим Вас, неби ми знали казати: којим путем треба ми ићи, да дођем до правде.

С. Изволите само овде код суда!

А. Била сам већ код суда, па ево читајте, шта су ми написали: „Оштећена Ана Главандаров, упућује се са њеним потраживањем на пут правде.“ —

Од речи до речи извршени налог.

Што ја имам мазгова за момка, то није видијо свет. Слушајте само! Пред нову годину рекао сам му: да оде Литографу и да наручи за мене визиткарте, на којима само име моје без карактера литографисано бити има. Нисам се ја даље ништа више за то бринуо. Кад нова година дође, а ја га упитам, да ли је карте набавијо: Он ми одговори: да јесте: Немој заборавити собом их понети! Он стрна пакет карте у џеп. Одвеземо се затим г. Жупану, овога нема код куће; он преда једну карту, — затим одвозамо се до г. судца, — и овога ненађемо код куће; момак мој и овде преда једни карту; и тако је све ишло даље. — Неке сам затекао код куће, а осталима предавао сам чрез момка карте.

Кад кући присијем, положи он остале визиткарте на астал, ја бацим поглед тамо — кад, ал имам шта видити, у мало да нисам из коже искочијо, — стоји на картама литографисано моје име: „Максим Благојевић“ а под њим „без карактера.“

На училишту

Професор. Господо моја! премда нерадо чиним, морам Вас ипак на мир и поредак опоменути; јер она господа тамо код фуруне нетреба да мисле, да сам ја тако прост, па невидим и нечујем, шта они тамо раде и говоре; они треба да знаду, да моје уши чак до фуруне допире.

Важна представа у позоришту.

А. Одкуд долазиш, брате!

Б. Долазим из позоришта.

А. Шта се давало данас у позоришту?

Б. Тридесет крајцара за партер.

ДОМАЋИ ПОСЛОВИ ПО МЕСЕЦИМА!

У Јануару.

Зрело ђубре извози се на њиве, јаркови се покривају по усјеви и ливадама, на које се пролећем вода слива.

Сеје се воћно семе, стабло младих воћки до половине помаже се балегом помјешаном с' говећем жуђју или пецелом, да се сачувају од живине.

Овце се у топлу држе; која неће да окуси јовова листа, та је болестна, треба ју отлучити.

Свиње бундевама ранити, а у љепе дане на стрњике истеривати.

Кокошима давати пржена јечма или сјемена од конопље и грозђа, па ће и у зиму носити.

Пчеле од назеба и мишева чувати.

Собе у којима се обитава, почесто отворати, да их чист воздух промахуе.

У Фебруару.

Приправљати справе земљедјелне.

За баровите ливаде пробитачније је наводњење у прољеће него у јесен; но ако је овај мјесец јошт хладан и мразовит то ваља свако наводњење изоставити.

При крају овога мјесеца подкресавати дрва, чистити од гусеница, пресађивати она, која су за пресаду.

Ако време допушта таки при уштапу или новом мјесецу першун, спанаћ, роткву, салату, жуту репу, лук и подобна сејати.

Кошнице надгледати и чистити.

Добро јело и пиће употребљавати, и колико је могуће од рибе се чувати.

У Марту.

Орати; гди је лане раж била, ту се од мјене до пуног мјесеца зоб сије, а у почетку мјесеца јечам и јарица; гди је лане јечам бијо, ту се обрједко сеје јарица, и то кад мјесец расте, а три дана пред мјену сва друга варива.

Кад се пуни мјесец, онда се сади живић плот:

Где бити може, ливаде поплављати.

Дјетелину сваке врсте сејати.

Окол Благовјести винограде одгрћати и рјезати, а у седам дана пред Благовјести износити кошнице на своје мјесто и подрезати.

У Априлу.

Сав љетни усјев ваља посвршивати.

Ливаде гвозденом дрљачом повући.

Израсло жито српом сјећи, па теоцима и јагањцима давати.

Јесенас посејану зелен разсађивати; диње и лубенице около 19. Апр. сејати; цвеће са зимништа на зрак износити.

Овце стрићи; пролећне јагањце чувати, а зимне трошити.

Кад се бјелога дуда лист крене, онда сјеме свилних буба мењати да се леже.

Љескове ресе и коприве купити и сушити ради јарића и рогате марве за зиму.

Сад је време, требити чкаљеве, а не кад дозревају. — Куће чистити и кречити.

У Мају.

Извозити ђубре на земљу, на којој ће се жито сејати, и кад мјесец опада разастирати га и заоравати.

Јарицу, која се у траву сили српом подстрићи.

Проју, кад мјесец расте, конопљу средом месеца, а лан за старог месеца сејати.

Виноград копати, лозу садити, изданке одкидати.

Дуван разсађивати; воћке од изданака требити.

За стригу оваца топло време избрати; овце на стрњикама пасти; јагањце одбијати.

Рану на рпи преврћати.

У Јуну.

Косити ако је трава зрела, но на осам дана пред коситбу воду из јаруга пустити, да се ливаде осуше, и отаве ради 14. дана после коситбе оставити их без наводњења.

Друго орање за јесен свршивати и виноград други пут копати.

Изводе резати; репу сејати и спанаћ зимски у хладу; салату пресађивати; лук угазити, заперке с' дувана требити; бели дуд за свилне буде сејати; дрва каламити.

Садашње роеве за преседе чувати; пчелама воду сваки дан мењати. — Бунаре копати.

У Јулу.

Жетва је у велико. — Купус се обкопава, увратине косе. — Остала љетина коси се, ливаде наплављују, — Лозе се вежу, и врхови им заламају и скрњују, па заломци кравама дају. — Сад је време за каламлење најбоље, које треба у најтоплијима дана часовима брзо и пажљиво свршивати. — Воћке плодом обтерећење подупирати. — Ситнеж

за зиму сејати. — Семе од извода купити, кад мјесец расте. — Вврхови на лозама диња и лубеница заламати, да боље расту и сазревају. — Упарене воћке трулом из баре водом заливати. — Дрва од марве чувати. — Овнове и бикове испуштати. — Сјеме свилних буба купити. — На здравље добро пазити. —

У Августу.

Проју жњети; њиве за жито трећачити и ђубрити. — Лан и коношљу чупати. — Дуван по сувоме времену у вече пре росе брати. — Младице воћке у вече поливати; каламе, кои се нису примили, могу се наново калемити. — Марву на стрњике пуштати. — Садање прасице за приплодне остављати. — Суво орахово лишће мјешати с' рааном у амбару противу жижка. — Јаја за зиму остављати, особито Госпоинска. — Од јабука оцат правити.

У Септембру.

Озимицу около мале госпоине сејати. — Отаву косити. — Мравињаке рушити. — Иза крстова дне у подруму и трапу све приправити. — Маовину по шуми купити. — Овнове међу овце пуштати; свиње у жир терати ил на раану затворити. — Приправљати зимницу за марву. — Воће сушити. Новога вина чуватисе.

У Октоберу.

На њиве за пролећње усјеве ђубре се извози и таки подорава. — Берба виноградска увелико се држи. — Виногради се загрћу. — Репа, ротква, мрква, цвекла, першун, и пр. копају се из земље. — Воћке се ваде и пресађују; изданци и суварци на њима одрезују се на измаку мјесеца, а мјесто отрубе замаже се.

Јошт прилјежније скидати завоје гусеница нег у пролеће. — Прегледати марву, да се од отровне траве не поболе. — Овце чувати, да се код куће ојагне. — Зазубице коњима по обичају скидати. — Лан и коношљу на сунцу тући, трти и редити. — Свеће и огрев за зиму приправљати.

У Новембру.

Лисће и пилотине с' дрвљаника купити и по мокрима ливадами разасипати. — Са загртањем не оклевати. — По вртови ђубрити, а ђубре таки закопати. — Кад мјесец опада, грађу у шуми сјећи. — Теглеђу марбу добро раанити; дивји пелен осољен и у рану помјешан

лечи и крени коње. — Дођеће краве у суво пребирати, нечеле склањати од зиме. — Купус киселити. — Сачувано воће често пребирати, натруло трошити, да се од њега и друго неквиари. — Пећи и димњаке оправити и очистити. — Жене преду, људи дјелкају, деца перје чешљају.

У Децемберу.

Натусјеви копати јаркове, да се вода пропушта. — Ливаде наплављивати. — Ћубре на мекоте извозити и у гомиле слагати. — Младо воће трњем заградити од живине, и корење му пешелом посути. — Дрва за огрев и грађу сећи. — Овцама и кравама сламу од грашка давати. Пчеле чувати од зиме, мишеве и паучине. — Прозоре на подруми ђубретом запушавати. — Воће на остави од трулога пребирати — Различито сјемење и коштице за сејање спремати. — Камење по њивама и ливадама покупити.

У Јануарију.

Оставити воће да се суши. — Мрш...

У Октобру.

Изаћи на поље да се види како се појављују знаци зиме. — Проверити да ли се воће добро чувало. — Проверити да ли се живина добро чувала. — Проверити да ли се дрва добро чувала. — Проверити да ли се слама добро чувала. — Проверити да ли се камуши добро чували.

У Новембру.

Проверити да ли се воће добро чувало. — Проверити да ли се живина добро чувала. — Проверити да ли се дрва добро чувала. — Проверити да ли се слама добро чувала. — Проверити да ли се камуши добро чували.

СОДЕРЖАНІЕ.

	Страна
I. Градъа за повѣстницу Сербску. Хронологіа приключенія Исторически на Югу Европейскомъ у смотренію на Славене - -	1
II. О церквеномъ Славенскомъ езыку - -	33
III. О Резіянима и Фурланскимъ Словинима -	44
IV. Хорографіа Ипекскога Патріаршества -	54
V. Паметнициы Кралѣвства Босанскогъ.	
а.) Декретъ Стефана Томе Краля Босанскогъ последиѣгъ - - -	77
б.) Писмо Краля отъ Босне, коимъ Магнате Кралѣвства на войну противъ Турака позыва - - -	80
VI. Панѳеонъ Генераль Ф. М. Лайтнантъ Тео-доръ Милутиновить отъ Миловскій Баронъ отъ Вайхселбургъ - - -	84
VII. Откровеніе острова Мадере - - -	106
VIII. Кнѣижество Сербско - - -	129
IX. Стѣхотворенія.	
1.) Поздравъ Высокопреосвященнѣйшемъ Господину Платону Аѳанацковичу, Православномъ Епископу, Богоспасаеме Епархіе Будимске, приликомъ среѣнгогъ нѣговогъ изъ Беча повратка - -	131
2. Природа - - -	135
3. Елегія - - -	136
X. Смѣсице - - -	146

СОДЕРЖАНИЕ

Страна

I. Труды за повстаніе Сербскѣ. Зъповоленіа приключенія Ісидорскія на Югѣ Европы	1
II. О перекладѣ Славянскимаъ языкѣ	33
III. О Религіи и Философіи Славянимаъ	44
IV. Географія Русскимаъ Патриаршества	54
V. Историа Русскимаъ Государства	
а) Декретъ Стефанъ Воинъ Русскій	77
б) Имя Русскимаъ отъ войны, коимъ Младше Русскимаъ на войну противъ Турка позвана	80
VI. Павелъ Тимеа Ф. М. Историа о добръ Милостивости отъ Милосердія Божіа отъ Байселдурга	84
VII. Откровеніе острова Мадра	108
VIII. Княжество Сербско	129
IX. Слѣдствія	
1) Подвигъ Високонпроеваншійскимаъ Точодана Платону Авантюреру, Пра- вославномъ Русскому, Босненскимаъ Р- варіе Будимскѣ, приключеніа ерванскаго вѣствованія въ Бѣлѣ новатка	131
2. Природа	135
3. Религія	138
X. Имперіа	140

I.

ГРАДЬА

ЗА ПОВѢСТНИЦУ СЕРЬСКУ.

Хронологія приключенія Исторически на Югу

Европейском' у смотренію на Славене.

(Отъ ц. к. Маіора, Станислава отъ Шумарскій.)

Приключенія, коя се у овом' списанію наводѣ, узета су тако, како се у кнѣигама Хаммера, Енгла, Швартнера, Гебхарда, Јанига, Бартеништайна, Рауга, Нѣмецки военны Лѣтописа, Покха, Фридриха II. налазе, у краткимъ изводима. Многа недостаю, али и ова, коя се излажу, быће за насъ у садашнѣм' станю наше повѣстнице добродошла.

ПОСЛЪ ХРИСТА.

Столѣтіе I.

Година

6 Далматинцы мораше Римляномъ у помотъ войске дати противъ Германа подъ Вождомъ Батомъ. Римско господарство Далматинцемъ постане несносно. Бать ихъ побудъава говоретьи: Мы смо изгубили свободу и иманѣ! помыслите, братьо! на стару свободу и честиу смръть: зато треба да срамный нашъ животъ жертвуемо. На то съ нѣмъ сви скоче, поблю Римляне, кои су ихъ на войну противъ Германа терали. За тимъ се Бать союзи са Брайкомъ изъ Паноніе, оваи удари на Сурмиумъ (сад. Митровица), но буде отъ Вожда Цецина убиенъ. Бать оде на Солунъ, и опустоши све Римске провинціе до Епура (Албаніе). Овы Иллурски и Далматински бунтовника броило се до 800.000. Тивериусъ пошлѣ изъ Германіе нѣколико регемента противъ Иллура: но и оне буду разсуге. Вождъ нѣховъ Месалина побѣгне у Сурмиумъ, гди се са Конзуломъ Тиверомъ союзи. Война ова траяла е три године. Иллурци додбу до Македоніе. Друге године удари Тиверь отъ Си-

Година

вндо 1

ска, аль Бату немогне ништа учинити. Третье године гладъ и куга ослаби Далматине, и тако ихъ Тиверь побѣди претворно миръ съ едними чинетъи, а съ другима биютьи се.

8 Бать и Браико медъусобомъ сваде се. Бать ухвати Браика, и даде му главу отрубити. Римляни скоче на Бата и побію га кодъ Клисе. Варошь Ардуба хтеде се предати, алъ Далматинске жене супротстану наоружане, посѣку многе свое поплашене люде, но на послѣдакъ нѣхови люди са Римляны надбію ихъ, потуку и у воду побацаю.

39 Св. Іаковъ, братъ Евангеліста Іоанна, пу-
туютъи крозь Іллурію у Шпанію, постави
Андроника за Епископа у Сврміуму, коега
оупакъ наскоро ондашній Римскій Проконзуль
убити даде.

42 Св. Апостоль Петаръ походи Далмацію,
заводи Хрістіанскій законъ и оде у Римъ.

54 Царствовао е у Риму Імператоръ Неро.
Онъ быяше великій гонитель Хрістіана, убіе
свою матеръ, жену и наставника Сенеку. Онъ
и е многе свободе дао Јадранскимъ Славеномъ,
назвао ихъ е хероима, отъ куда кажу, да е
име *Ере* произышло.

60 Чрезъ Апостола Павла разпространява се
Хрістіанскій законъ и Евангеліе по Іллуріи
до сама Дунава, но за кратко време; Римскій

Година

60 Царь (Неро) то съ войскомъ прекрати, и
насели 120.000 Римляна преко Дунава. Каже
се, да су то данашный Власи.

98 Траянусъ назида каменный мостъ кодъ Ор-
шаве.

80 Плініусъ, Римлянинъ, пише наравну Исто-
рию, у коіой споминѣ Сербе.

Столтїе II.

110 Мало помало Далмація приима хрістіанство.

141 Оде Миланъ Славенъ отъ Дунавки брегова
у Римъ, да се потужи Римскомъ Сенату о
удрученію народа нѣговогъ отъ Сремскогъ
Проконзула и нѣговы намѣстника. Халбина
му е была отъ козіе коже, поясъ отъ лике,
капа отъ лисичіе коже. Имао е разплетену ду-
гу косу, и батину у руцы. Кадъ е дошао
предъ Цара М. Антоніна Філософа и Сенать,
пао е на лице, и овако почео говорити: Я
Миланъ отъ Дунавски брегова дошао самъ
Васъ поздравити и Вама се потужити, да
мой народъ удрученія Ваши Проконзула ви-
нідуше сносити не може. Мы смо заключили, дѣ-
лаемъ нашу у Дунавъ побацати и съ нашимъ же-

Година

вндо I

нама више не лежати, де не бы више потомства имали, кое бы подь Ваше тѣранство пасти могло. Ко є Васъ звао у нашу землю, да додѣте и насъ у нашемъ миру и свободи узнемирите. и т. д. На кое му Царь рекне, да устане и зачуди се, да єданъ дивльїй човекъ овако паметно говорити уме. Обдари га и отпусти, а Сремскогъ Проконзула строгомъ отвѣту подложи.

152 (Епископъ Хигенонъ заведе кумство при крштеню чрезъ Епископа Егіна.)

161 Марко Аурелїй, Римскїй Царь, сѣдіо є у Сврміуму; и послѣ 23. године освои одь Сармата и савь Банатъ.

170 Истый управля са Ілврїомъ, и скупля силну войску.

180 Умре Марко Аурелїй у Сврміуму (садаш. Митровицы).

Столѣтіе Ш.

249 Децій кодъ мѣста своего родьеня Сврміума побіе Грчко-арабскогъ полководца Філіппа?

Година

- 250 Истый Децій, Цесарь Панонскій, разбіе Нѣмце кодъ Никополя, и тако далѣ гонетьи ихъ, удари преко нѣкогъ тресета и удави се у Молдавіи.
- 262 Клаудъ, родьеный Далматинаць, постане Римскимъ Цесаремъ.
- 276 Аурелій Вождь, кои е у Срему родьень, изтера Сармате изъ Пановіе преко Дунава, и 5000 отъ ньи потуче.
- Ове године Царь Римскій Пробусъ дао е перву лозу у Срему посадити близу садаш. Гргуреваца, понови друмъ отъ сад. Митровице до планине. Оправи Мурзу, и начини тамо за више хиляда гледаоца Амфітеатеръ. Убиень отъ свои войника, саранѣнь е у Сврміюму.
- 278 Царь Валеріусъ Пробусъ родьень е у Сврміюму.
- 283 Царь Марко Ауреліусъ Каюсъ родьень е у Илврской вароши Нарети.
- 289 Диоклеціанъ заповѣди многе Христіане у Сврміюму мучити. Галерій Диоклеціановъ у Илврїи совладатель. Овдѣ су се почитовали Славенски Богови Яворъ и Коледа, као што и даномъ данашњимъ по Срему младежь у частный постъ, кадъ играти церква забранюе, пѣвати чуемо: *Скогте момци Явора, и дввойке Коледа* и т. д. Сѣдили су дакле овдѣ

Година

мидоТ

Славени много година пріе Хріста, само су кадь Грцы, кадь Римляни съ нѣма владали. Хрістіани неусхтѣду войнике давати Римляномъ: зато Владыка нѣховъ Георгій изъ Солоне буде съ многима посѣченъ. Далматинскій Вождь Демостень начини се Царомъ, и побіе Римляне; но кадь Діоклеціанъ изъ Азіе додѣе, учини Демостену конаць.

Аурелій Вікторъ езеро Пелзо (дан. Schüttinsel) пропусти у Дунавъ, чега ради многа се поля осуше, и села населише. Овогъ времена называо се: Вѣндобона данашній Бегъ, Вѣлчачай = Швехетъ; Аквеноціумъ = Фишаментъ; Карнікумъ = Петропоя (ту е ставивало 14 регемента); Герулата = Карлсбургъ; Фескзимъ = Алтенбургъ; Квадратумъ = Визелбургъ; Арабона = Раабъ; Брегеціумъ = Коморанъ (сва ова мѣста Римски су Цареви у горньої Паноніи чрезъ свое войнике покрай Дунава начинили и утврдили). Анцікумъ = Старый Будимъ; Аукус-Фелицісь = Ст. Андриа; Цірно = Вышеградъ; Херкулемъ = Гранъ; Интерціза = Пентеле; Анаміція = Фелдваръ; Рина = Пакиъ; Адштатуасъ = Сексардъ; Лугіонумъ = Батосекъ. — У долньої Паноніи: Антіана = Можакъ; Мурза = Осѣкъ, кои е зидао Царь Адрианъ; Корнакумъ = Вуковаръ; Куціумъ

Година

= Илокъ; Бононіа = Бонаштаръ; Анагри-
 нумъ = Футокъ; Кусумъ = Каменица; А-
 цинимеумъ = Варадинъ; Рициумъ = Сланка-
 женъ; Таурунумъ = Земунъ; Сврміумъ =
 Митровица; Басіана = Кленакъ; Соціана =
 Пегухъ; Валеумъ = Канъжа; Сабаріа =
 Штайн - ам - Ангеръ; Скарабанціа = Шо-
 проиъ; Агуенъ = Баденъ; Араво = Керментъ;
 Аликанумъ = Чакатуриъ; Агуавива = Ва-
 раждинъ; Ювіа цівитасъ = една варошъ кодъ
 Св. Елісавете; Лентула = Леградъ; Мари-
 ніена = Мишколицъ; Веребисъ = Ст. Георгъ;
 Юваліумъ = Валово; Новіодунумъ = Гурк-
 фелдъ; Сисціа = Сисакъ; Преторіумъ = Ду-
 бица; Сервициумъ = Свиняръ на води Врбасу
 и Сави; Грбате = Бродъ.

У ово време заведено су Епархіе у Свр-
 міюму, Солуни, Сиску, Петави, Басіани и
 Мурзи.

Столтїе IV.

303. Діоклеціанъ сѣди у Іллуріку Солуну, и по-
 губи све Хрістіанске Далматинске Владыке.

312. Римски Царъ Константїнъ трпи Хрістіанство,
 и заведе празднованъ неделъ. Юшть прїе са-

Година

зидао е Цариградъ. 337. год. крсти се: нехотѣ носити Царско *црвено* япундже, но облачио е *бѣло*, у ком' се крстио.

315. Константинъ Великій подвргне себи сву Иллурию, раздѣли ю на 17. провинція, т. е. Норикумъ, Панонія, Дація, Валерія, Савія, Далмація, Мисія, Мацедонія, Тесалія, Ахая и т. д. Сва земля одъ ядранскогъ мора да Саве звала се *Далмація*. Вѣрозаконъ Христіански разпространява се.

364. Иллурикумъ подѣлѣнъ буде на два брата Валентиніана и Валенса. Валентиніанъ е добыо западно, Валенсъ источно Царство.

374. *Преселеніе народа.* Римска Господа и Началницы угнѣтаваю Панонию и Иллурию. Иллури позову Хуне у помоть протъ Римляна. Ови

378. Побѣде и убию Валенса; додъу преко дунава у Панонию: па у мѣсто да Иллуромъ — по погодби помогну — сасвимъ ихъ опусте.

379. 19. Јануарія узме Граціанъ у Сурмиуму Θεодосіа себи за совладателя.

386. (Пронадѣесе седло, и стаклени прозори.)

Столтїе. V.

408. Алархъ опусте источну Иллурию, Албанию и Далмацію, оде у Италию: 6000. Далматина,

Година

кои су Риму у помоть хитали, буду одъ Гота похватани, и морадоше съ нѣма итьи и Римъ освоювати. У Далмаціи умножаваю се Манастири и Калудьери.

419. У Далмаціи и Срему быяше велика суша и страшанъ поморъ отъ глади и жедьи.

445. Бѣгаюћий народъ отъ Атиле оснуе Венецію.

446. Атила кадъ е у Банату разсуо и побіо грчкогъ вожда Арменису, врати се прего Срема, у Славонию, и оде у Далмацію пустошећи и рушетъи све.

452. У цѣлой Атилиной войсцы было е само 30000. Хуна, остали сви су быди кое Нѣмцы, кое Славени. Ови последньи седну у Краньской, а покрай нѣихъ Алани и Сатачи.

Измедьу западногъ и источногъ Царства была е Сава граница. — Велимиръ добые землю отъ Пожуна до Коморана, Феодомиръ одъ Коморана до Саве, Видимиръ третій нѣговъ братъ, послѣ Хуна задобые Краньску. На Тиси сѣдило е юштъ нешто мало Хуна съ другими измешани. Сармати, такодье. Славени, сѣдоше у Банатъ и Бачку - зависетъи одъ своя два Княза Бруга и Бабая.

461. Марцелинъ Римлянинъ освои Далмацію и умножи морепловство Грчкій войвода Василій изтера га изъ Срема, и самъ тамо седе.

Година

472. Славенскій Князь Бабія надбіе Римскогъ Вожда Комодуга, и отме Сінгедунумъ, Силистрію у Бугарской, но слѣдетъе године 473. убіе Бабію Грчкій Принць Θεодоръ у борби, и отузме Силистрію.

474. Остроготи, коимъ е Паноніа тесна была, освоише Іллірію до Тесалоника.

478. Грчкій Царъ Θεодоръ крене се съ войскомъ изъ Бугарске, и до г. 793. освои сву Панонію и Італію, и владаню своме подложи Нѣмце и Римляне, но овогъ столѣтія умре Θεодоръ, и Римляни опетъ освое Іллірію и нѣку часть Паноніе. Славени узнемирую Римляне. Они Славени, кои су у предѣлу, гди Дунавъ у Црно море утиче, были, разбише Римскогъ Вожда Цілбуда. Славени потомъ буду изме-дъу себе много несложни, аль наскоро соедине се.

493. Остроготскій Θεодоръ продре крозь Славенскій народъ, и отме отъ Одоакера Далмацію, коя се нѣму приволе.

500. Сѣверо-источну Нѣмачку населе Славено-венди — Авари се появе у Европи. Доцніе владаю свимъ земляма изнадъ Грчкогъ царства надъ Дунавомъ и Савомъ.

Столѣтіе VI

Година

502. Свилене бубе у Грчкой произнадъене, пера за писанѣ и воденица на ладъа.
504. Грчкій Войвода Θεодосій помотъу Солунскогъ Митрополита Хоноріа заводи Хрістіанство у Срему. Іошть год. 448 додъу многи Краньцы и Штаерцы са осталымъ Славенима*) у Далмацію подъ Вождомъ своимъ Остроиломъ и Тотиломъ, и овде садъ Θεодоръ заведе Славенску Државу г. 491. но мало за тимъ ту се уселе Готи-Нѣмцы - помотъу Галла: али Грчкій Вождъ Велизаръ додъе преко Солоне, за тимъ у Далмацію, те разтера Готе г. 545.
544. Была є по цѣломъ свѣту страшна куга, у Цариграду умирало є свакій данъ по 10.000. Хрістіана. Куга траяла є 52. год. многе землѣ остану пугте.
549. Додъоше Слави преко Дунава; 15.000 Іллура съ нѣима се сложе, и тамо подлажу себи ветъу часть Італіе.

*) Славія у ово време, да рѣчи Давідовича наведемо, была є земля изнадъ Авара, у нѣой су живили народи Славенски измежду рѣке Волге, Диѣпра, и мора блатногъ до Саксоніе, просѣцани рѣкомъ Диѣстромъ Двиномъ и Волгомъ на десно, а Бугомъ Висломъ, и Лабомъ на лѣво. Ово самъ представити за нужно судіо, будући да садъ текъ начинѣ извѣстнїа Історїа Славена бивати: да читателѣи знати могу, гди су ови народи, о коима се говори, живили.

Година

550. 3000. Славена преплове Дунавъ соедине се другима, раздѣле се на две части, разбію одъ нѣи двапутъ яче бывше Грке, опусте Трацію и Іллурію, и поотимаю одъ нѣи све градове и тврдынѣ.
551. Додбу Славени у Θεссалоникъ и продру біютъи се преко Дренополя до близу Цариграда.
552. — Іустиніанъ боетъи се Славена обнови градове край Дунава, разпространи призренъ у Сербіи, свое родьеня мѣсто Охриду обзида и начини ю државнымъ градомъ Іллуріе.
567. Авари са Славени Паноніе ударе на франкскогъ Краля Сигберта, и узбію га: но кодъ Тіринга на води Елби буду надбіени.
571. Побію се на ново кодъ Тіринга. Францы морadoше миръ одъ нѣи купити за овце, волове и различно вариво. Чесси и Моравцы сложе се са остали Славени и Авари.
600. У бою на Тиси измедьу Авара и Римляна палое 80.000 Славена и 3000 Авара кое мртвы, кое зароблѣника у Римске руке.

Столѣтіе VII.

610. Авари похватаю многе Славене около Саве, обуку нѣине хальине, и у тима предобью многа села Далматинска.

Година

619. Додъе Баянъ съ войскомъ до близу Цариграда, доведе 270.000 робова у Панонию, меду коима были су многи Дакоромани, садашњи Власи.
623. Славени подъ своимъ Вождомъ Самомъ Аварскому Царству край учине; *Серби* пакъ год.
630. подъ Вождомъ Дрваномъ Славенскому Вожду саму.
624. Бугари и Хорвати — воюютьи съ Авари — виде Цариградске землѣ, Иллирию и Далмацію, како су плодне и благе, побуне се противъ Авара, отму се отъ нѣи, нагрну на Дунавъ и съ допуштеньемъ Цара Иракліа Хорвати населе Далмацію измедьу рѣке Саве и Купе, а Бугари Мисию — и змедьу Дунава, Тимана и Ебре.
634. Додъоше Хорвати, подъ предводителствомъ 5 браћа, Клука, Ловела, Касана, Мукла и Хорвата и 2. сестре Туге и Буге. Они изтераше Аваре изъ горнѣ Далмаціе, и тусе поселише.
640. Долазакъ Сербалѣ. Они добыю найпре землѣ кодъ Тессалоника, и осную ту Сербицу; за кратко имъ се ту не свиди, и подьу да се врате, откуда су дошли, но кадъ приспу къ Бѣограду садаш. замоле Императора Иракліа, да имъ дозволи землѣ до Хорвата населити. Желя имъ се та испуни, и они се у долной

Година

Далмаціи и Мизіи нижньої стане. Изтераю Аваре и засѣдну ветью часть Іллуріе.

678. Предъоше Бугари преко Дунава у Банать, и съ помотью сильны славена разтераю Римляне

Столѣтіе VIII.

705. Бугарски Краль *Терпилъ* разбіе Цара Юстина II., и задобые Загорію.

719. 20. Августа Бугарскій Краль *Сумеонъ* съ Бугари и Сербски Коняницы разбіе Римляне и Греке кодъ Анхіала.

732. Авари держаше се нѣко време измедьу *Єнса Саве*, но Карніолцы и Бабурцы разбише ихъ и Карніоліа падне подь франкску власть.

782. Авари шилю Карлу Великому у Саксонію посланике — молетьи га, да ихъ съ Карніолцы помири, и затимъ Аварска една войска удари на *фриауль*, друга на *Бабурію*: но обадвѣ на трагъ са великомъ штетомъ узбіене буду.

790. Рѣка *Єнсъ* постане граница измедьу Нѣмачкогъ и Аварскогъ царства. Медьу Аваре уселисе несогласіе: Карль Великій видетьи то — удари на нѣхъ, разбіе ихъ и отера ихъ до устія воде Рабе у Дунаво; врати се по

Година

томъ са великимъ плѣномъ са своимъ Нѣмач-
кимъ войницыма у Регенсбургъ на зимниште.
796. Фріулскій Князь Звонимиръ разбіе Аваре, от-
ме резиденцію на Тиси са неощѣвнымъ вели-
кимъ богатствомъ нѣнымъ; Слѣдетъе године
разбіенъ буде опеть Аварскій владатель Ханъ
Харанъ отъ Звонимира и Пипина, кои Аваре
измедь Рабе и Тисе сасвимъ сатру.

Столтїе IX.

803. Задонъ, Князь Аварскій отъ Паноніе са мно-
ги Авари и Славени подложи се престолу Кар-
ла Великогъ! — Отъ многи ратова Грцы и Ри-
мляни уморени учине миръ тако, да сва Дал-
мація и Босна до воде Дрине буде западногъ
Цара Карла, а све остало преко Дрине до
Црнога мора источногъ Грчкогъ Цара Ніки-
фора, кои е у Цариграду сѣдіо.
808. Владыславъ I. Владаоць Далматинскій сынъ
реченога Светолика, весма суровъ човекъ,
ловъ по гори ловетьи съ конѣмъ у єдну яму
падне, и тако ту опаки свой животъ 812.
год. сврши.
811. 23. Іуліа Бугари и Серби разбію Грке кодъ
Кортис-Круми, гди и самъ Грчкій Царъ Ні-

Година

- кифоръ у битки мртавъ падне. Између Аварскогъ Кнѣза Аврама и Моравскогъ Кнѣза Моимира учини се границомъ Дунавъ. Авари заведоше средствомъ Папе Евгеніа Бискупію у Бечу, Фавіани и Найтрии. Отъ овогъ времена изчезну Авари изъ Франске Паноніе.
812. Томиславъ, братъ горереченогъ Владыслава, изабранъ буде за Жупана Далматинскогъ; съ Авари жестокъ е ратъ водіо, кои су често на Далмацію — у намѣри освоити ю насртали. Но Далматини ихъ подъ свою саблю окрену. Владао е 17. година.
813. Бугари надбише 22. Јуниа Грчкогъ Цара Михаила кодъ Дренополя (Adrianopol) у Грчкој.
814. Папа будући да е јошть отъ 726. год. са источнимъ царскимъ дворомъ и Патриархомъ сбогъ ікона и Св. тѣлеса у распри быо, одцѣплюе се отъ Грчке цркве, и проклине ю. Западный Царъ подпомаже учинѣно ово проклетство са оружіемъ, и изтера све источному Цару и цркви вѣрне подложнике изъ Италие, а многи Серби и Хорвати, кои су у Далмаціи пребывали, поплаше се, и подвргну своевольно западному царству и цркви. Карль разбіе Грчке ладье на Јадранскомъ мору, отме Зару: но мало за тимъ по уговору добыю Грцы опеть Зару и све околне землѣ.

Година

815. Царь Лудвикъ сынъ Карловъ, узнемируе Славенскогъ жупана Лютевита; кои се на ополченіе подигне, али успѣти немогне.
819. Лютевитъ Жупанъ отъ Градишке, удари на свогъ сосѣда Жупана Борну по води Курти но морао се са штетомъ вратити и пріятельство съ нѣимъ поновити.
821. Умре Борна, Ладыславъ постане на мѣсто нѣгово Жупаномъ. Франки пошалоу му помоуъ противъ Лютевита, надбию га, и Лютевитъ побѣгне у Сербию. 827. Додьоше Бугари преко Тисе и опусте Славонию: но мало затимъ Карль Лудвикъ побіе ихъ, и изтера изъ Славоніе.
837. Серби Нарентанцы безбожницы іоштъ подъ вождомъ Діодоромъ поотимаше многе Млѣтачке водоплове, и надбише нѣовогъ Вожда Трандоріка на Ядранском' мору. — Трпимиръ сынъ Крешимировъ; постане великій Жупанъ Далмаціе и Хорватске.
864. Несторъ Владыка пише Міхаилу Грчкому Цару: Наше све Славенске землѣ крштене су, али немамо учителя, кои бы намъ Грчке и Латинске кнѣиге изтолковати знали, дакле пошлыи намъ учитель. — Чуе Царь да у Тесалонику обитава нѣки Лео, коега сынови — Квріль и Меѳодіе Славенски разумѣваю, ови послани буду, Борису, Бугарскому, Разтицу,

Гошина

Моравскому, Коцелю, Блатенскому, Князовомъ, и Сватоплуку, Ческому Кралю. Они саставе данашня Кврилло-Славянска названа писмена, преведу Апостоль и Евангеліе, Псалтирь и Октоихъ. Славени се весма обрадую, кадъ на свомъ езыку Величество Божіе познавати узмогну. Римскомъ Папи особито на опаданѣ Салцбургски Архі-Епископа та новость nebude повольна, но кадъ му Меѳодіе свое оправданіе представи, даде и онъ свое одобреніе.

867. Были су іошть многи Ідолопоклонцы у Далмаціи, по краткомъ времену прииме и ови источно вѣроисповѣданіе.

868. Хорвати, Сербіянцы и Славонцы помотью Грка добыю свободу; они пошлю посланике Грчкому Цару Васілію Макериу, и моле га за покровительство и заштиту, кое имъ и буде. Царь имъ пошлѣ нѣкога Цесаріана съ многи Свештеницы, кои су людство ови земля у вѣри источногъ православія утврдили. Допусти имъ да сами себи Жупане бираю. Хорвати, Далматинцы и Серби даваху потомъ войску Гркомъ противъ Лонгобарда у Італіи, гди су много претрпили, и своего Вожда Прокопіа; съ многи великаши, изгубили.

879. Бугарскій Краль Міхаиль удари на Срблѣ и нѣине Вождове. Мунтимира, Строимира и

Година

- Гойника — желетьи осветити отца свога Пресіама, кога є Властимирь Жупань Сербскій убіо. Онъ додье до Хорватске, буде узбіенъ изгуби сына Владымира и 12. военны машина, и приморанъ буде са Серби и Хорвати миръ учинити, и многе имъ поклоне дати; на кое се мирно натрагъ у Бугарску врати. — Хорватски Управитель Дамогой подпомаже Сербе противъ Млѣтачкогъ Доже, кои отму отъ нѣга Істрию: но на скоро Млѣтачкій Вождь Урсусъ изтера ихъ изъ Істріе.
880. По многой распри съ Папомъ предъу Бугари къ Грчкой церкви.
885. Моравскій Князь Вратиславъ постане Херцегъ отъ Славоніе покрай Саве. — Братъа Мунтимирь, Сроимирь и Гойнакъ, Сербски Жупани, заваде се измежду себе: Мунтимирь, найстаріи измежду нѣихъ — отера ову двоицу у Бугарску, а самъ остане Жупань Сербскій.
886. Бугаринь Богорисъ съ войскомъ допре до Хорватске, но буде надбіенъ и учини миръ, Пребиславъ, Бранко и Стефанъ Мунтимировичъ одликую се у Сербіи, Хорватской и Далмаціи.
887. Графъ Арнулфъ Войвода Римска Цара, надбіе Татаре (Магъаре), кои су изъ Азіе преко рѣке Волге дошли, на полю Ракоць кодъ Пеште.

Година

891. Славени разбише Баваре и Франке.

Петаръ Гойниковиць, сынъ Гойника-брата Мунтимирова, Пребислава съ Жупанске столице сбацы. У почетку владаня нѣговогъ Мунтимирови сынови, нѣгови стрычевити, вишеречени Бранко сынъ Мунтимировъ а братъ Пребиславлѣвъ, и Клонимиръ сынъ Страимировъ, одма се на нѣга дигну, но онъ ихъ побие и разтера.

894. Мађари подъ Вождомъ Арпадомъ освое Дацию, землѣ на води Грану, долиѣмъ Дунаву, Тиси и Моришу, и ту 6. година мирно одълова и рыбе живише.

897. Иванъ сынъ Хорватскогъ Жупана Гостомила, остави свою домовину, оде као светый Путникъ у Ческу, тамо се вѣрозакону Христіанскому учи, и посвети се.

898. Освоише и поробише Мађари Мораву. Дунавъ є быо граница измежду Мађарске и Нѣмачке Паноніе. Графъ Арнулфъ, кои ихъ є пре побіо, начини покрай Дунава обкопе, кои се и данасъ познаю: но 29. Ноемвра 899. год. онъ умре: Мађари таки миръ наруше, предъу попале и поробе Нѣмачку Панонію, разпростране се до Италие, Краньске, Бугарске, Сербіе и Ческе, тако, да є и сва Нѣмачка отъ суровости дављи овы людій стрепила. Помотъу Славена разтераю они Бугаре са Тисе.

Година

899. Магъари са многи Славени дигну войну, ударе на Бугаре, Краньску и Италию: све опусте, и буду као яшетъи пустаіе свѣту страховити.

900. Чеси и Моравцы предьу къ западной церкви.

Столѣтіе X.

902. Марта 27. разбіе Ратолдъ Графъ изъ Еберсберга нѣке пустайнеке чете у Штаерской, а Графъ Лайполдъ разтера друге кодъ Фишамента.

904. Арпадъ пошлѣ три Магъарска Вожда са войскомъ на коньма; ови на Бѣограду разруше гвоздену капию, Расцию, као найгоре пустаіе опусте, отуда ударе на Хорватску до Шпалавра, предьу преко Кулпе, освое Загребъ, Пожегу и Валпово, и врате се затимъ преко Дунава натрагъ.

907 Вугарскій Ханъ на Тиси быо е Саланъ, столица му е была на (данаш.) Алпару (у Вачкой). Меноморанъ имао е землю одъ Мармароша до Біара. Влашкій Князь Гелво господарствовао е у Ерделю; а Татарскій Гладъ у Банату. Соланъ изгуби битку кодъ Титела и побѣгне у Београдъ; ондашиѣгъ

Година

Сербскогъ Вожда приволе на свою страну, кои отъ Магъара побіень морао се заретъи, да Салану више помагати нетъе.

910 Учини се миръ. Нѣмцы и Чесси мораше Магъаромъ давати годишній данакъ. Магъари задрже си нижню Австрію. Серби и Бугари ратую. Петаръ Гайнимовичъ, Жупанъ Сербскій облаганъ буде кодъ Сѹмеона, Бугарскогъ Краля, да намѣрава съ Магъари се сдружити и на Бугаре ударити: Сѹмеонъ пошлѣ Петру два своя Боляра, да га позову да додѣе му крстити; Петаръ се превари, оде у Бугарску, гди га Бугари одма счепаю, у тамницу баце и удаве, а Павла Бранковича на Сербскій престолъ метну. Овай неузхте зависити отъ Бугара, и зато Сѹмеонъ пошлѣ на мѣсто нѣгово Зарію Пребиславича, кои отбіень буде. Захолмцы имаю Владателя съ именовъ Міхайла.

919 Бугарскій Краль Сѹмеонъ разбіе Грчкогъ Цара Константина. А

920 пошлѣ на ново Зарію са войскомъ на Бранковича, кои овай путь сретънии буде. Бранковичъ буде сбаченъ и Зарія Прибиславичъ попне се на Жупанство Сербско.

923 Зарія سباцы иго Бугарско. Бугари ударе на Сербію, разбію Зарію, и протераю га у

Година

Хорватску. Серби се наново побуне, но буду надбіени: Сѹмеонъ превари Сербске Боляре, позываютьи ихъ да додѹ поклонити се Чеславу Клонимировичу, сыну Строимира Властамировича: кадъ додѹ онъ ихъ похватати и изсетъи даде; отъ осталы Сербаля, кои преко Дрине утекли не быше, у Бугарску као робови одведени буду. Сѹмеонъ опусти Сербію са свимъ, и даде іой име Бугарска шума.

927. 27-огъ Маіа умре Краль Бугарскій Сѹмеонъ. нѣговъ найстарій сынъ Петаръ постане Кралѣмъ. Магъари, Серби и Хорвати союжаваю се противъ Бугара.

934. Сербскій Жупанъ Чеславъ изъ Бугарскогъ робства утече, и у Сербскомъ престолномъ бывшемъ граду Достинику надѣе само 50 неженъены младитъа Сербаля. Све людство, што е по шума натъи могао скупи, додѹ му іоштъ многи изъ Босне и Хорватске, и многи Бугари, кои су изъ Грчкогъ робства (изъ Цариграда) измакли, и овимъ се начиномъ Чеславъ наново у Сербіи осилавати почне. — Папа наново одобрава, да се у Бугарской и Панноніи Славенской служба Божія Славенскимъ езыкомъ свршава, и да Курілова писмена употреблявати могу. Хорватскій Владыка Григорій отъ Ноне то изврша-

Година

- ва, и Свештенике біира, кои башь ни рѣчи Латинске знали пису.
- 948 Нарентански Серби осиле се, и великій страхъ задаю Млѣткама.
- 967 Русскій Князь Светославъ Гркомъ у помоть противъ Бугара долази; у Августу предъу Дунавъ, разбію Бугарскогъ Краля Петра, и отму му 80 села. 10.000 Русса по свершеной битки врате се у Кіевъ натрагъ.
- 970 Великій Хорватскій Жупанъ Трчиславъ узме Кралѣвску титулу. — Подъ Магъарскимъ Херцогомъ Солтаномъ добыше Власи землю край Тисе до Алтбурга. Власи су были са стрѣлама лагко оружани, Магъари пакъ у оклопу и на коньима имали су преко легъа гвоздену шипку. — Данашньи *Васеркрати* близу Беча есу Русски потомцы, кои су са Вождомъ Алмусомъ у Унгарску дошли: ови су подъ Солтаномъ зидали Орошваръ на Австрійской и Унгарской границы.
- 971 13-огъ Апр. разбише Грцы Руссе у Бугарской. Русси са 20.000 зароблѣны Бугара затворе се у Силистрію; одавде су више пута нападенія чинили: но 24-огъ Іуліа изгубе битку кодъ Дренополя, и мѣсто 60 само 22 хиляде войника оставе имъ, кое Грчкій Царъ одпусти съ тимъ условіемъ, да край Дунава

Година

живити и трговати могу, и да Русскій великій Князь никакве власти у Бугарской нема: и тако ова послѣдня буде Грчкомъ провинціомъ подъ Князомъ Варишемъ, Грчкимъ Войводомъ.

976 Шишманъ учини се Бугарскимъ Кралѣмъ: сынъ нѣговъ Самуиль ископа му очи, а затимъ га удави: потомъ оцари се самъ, освои Ларису, и начини се Царомъ одъ Архиде на Дрини, освои Босну. Нѣгова ктѣи Косара залюби се у Сербскогъ Краля Владимира, кои е у робству кодъ нѣзинога отца быо. Самуиль одпусти Владимира, даде му ктѣерь свою за жену, и градове Рагузу и Зару у Далмаціи скупа са земляма.

981 Хорватскій и Сербскій Жупанъ союзе се, и воде сретный ратъ противъ Млѣтчана, и освое многе Млѣтачке острове. — Одъ 981 — 1017 младый Грчкій Царъ Васіліе освои Бугарску после 30 годишиѣ войне. 15.000 робова са повадьенымъ очима врате год. 989 Краљу Бугарскомъ Самуилу натрагъ.

989 Самуиль изъ очаяніа умре 5. Септемвриа 1014. — Богъ као да се на Грке сбогъ тогъ безчовечногъ поступаня разгнѣвио, кадъ е Турке на нихъ послао!

Столѣтіе XI.

Година

1015 У Сербіи Краль Владымиръ. — Грчкій Царь Василіе освои часть едну Бугарске, и у долу — Клиси — начини два дворца. Сербскога Краля Владымира, врло доброгъ раторборца, позове шура, Бугарскій Краль Іоаннь у госте; овай найпре жену свою пошлѣ, за тымъ и самъ оде. Но тамо башъ кадъ е у цркву улазіо, Іоаннь му главу одсѣтъи даде, и таки послѣ овога войску пошлѣ на Владымирово кралѣвство у Далмаціи; и узме варошь Дурасо. Грчкій Царь Василіе на то разяри се, и свимъ Бугарскимъ робовомъ очи повадити заповѣди, и войску пошлѣ, да се Дурасо натрагъ одузме; но Бугарскій Вождь Ибазесь побіе Грке. Медьутымъ Царь отме Струмницу и даде варошь Софію разорити.

1017 У Сербіи влада Владыславъ. — Царь Василіе соедини свою войску са войскомъ великогъ Русскогъ Княза Владымира, и удари на Триадицу, опусти све тамошиѣ острове, и готово цѣлу Бугарску освои. Бугари оставляю старый свой езыкъ и обычае, и Славенизіраю се посве. — У Бугарской на езеру Лихни буде Царь у Кралѣвскомъ двору лѣпо дочеканъ; ту силне новце надѣе, златне круне бисеромъ и драгимъ каменѣмъ

Година

изкитъене, много Кралѣвски златотканы хальина, и 100 центій злата, кое последнѣ медьу войнике раздѣли.

1019 до 1025 Грчке државе были су сусѣдне Унгарскимъ. Савъ е Сремъ подъ Вождомъ Серкомъ и Банатъ быо Грчкій. Два Княза Хорватска подложе се Цару Васілію, кои съ концемъ 1025. год. умре у Цариграду.

1034 Гркомъ су Бугари данакъ давали: 1. вола, 1 мервоъ жита, 1 прасе и 1 аковъ вина отъ дома; но Іоаннь, кадъ наслѣди престоль отца свогъ Васіліа, ово на новаць обрати, кое Бугаромъ несносно буде. Нѣкакавъ зароблѣнъ Бугаринъ Село Деланъ побѣгне изъ Цариграда, и додъе до Мораве, изда се за Бугарскогъ Краля, и у Нишу добіе отъ Серба и Бугара повѣреніе.

Грчкій Міністеръ Орфанотропъ возіо е ладьу едну златомъ натоварену своме Цару; Серби му отму ю на Јадранскомъ мору. Константінъ Манамахъ са 60.000 Грка удари на Сербе: ови се у добре засѣде понамештаю, ударе на Грке у найветѣимъ Сербскимъ шумама, кое поубіяю, кое похватаю до 40.000 Грка и 7 Генерала. Сербскій Вождъ Боиславъ добые овде силно благо, а отъ свогъ народа велику похвалу.

Година

- 1039 Додѣ нѣкій Стефанъ Воиславъ изъ Цариграда у Сербію, дигне людство на оружѣ, побіе Грчко воинство подъ Вождомъ Пробомъ, и Сербію независимомъ државомъ учини. — Бугари убише свогъ Делана, и начине Княза свогъ Тихомиля Кралѣмъ, и разтераю войнике Грчке. Тихомиль удари на Ливадию и Епуръ, но по краткомъ времену буде отъ Грка побіень и подчинѣнь.
- 1042 Сербскій управитель Доброславъ разбіе Грчкогъ Генерала Міхайла и нѣгови 60.000 войника.
- 1043 Бугари и Русси живе у единству. Марко Мацедонъ разпространява у Бугарской Христіанскій законъ.
- 1044 5-огъ Іуліа была е битка кодъ Дьура измежду Нѣмачкогъ Цара Хайнриха у Унгарск. Краля Беле, гди су многи Сербски и Хорватски коняницы отлично борили се.
- 1046 Воюю Хорватскій Кажимиръ и Унгарскій Андрей. — Бела даде ктьерь свою Лепу Хорватскому Войводи Звонимиру, и тако се съ нѣиме опріятельи.
- 1073 Унгарски Кралѣви Саломонъ и Геиза отеше отъ Грка Бѣоградъ и Сремъ, но наскоро га вратише опетъ натрагъ, и зато іймъ Грчкій Міхайль Дука царску круну даде, кою и садъ Унгари и са Грчкимъ надпи-

Година

сомъ имаю. Сербскій Князь Міхаиль оде съ войскомъ у Бугарску, побуни Бугаре, и изтера Грке изъ Бугарске; но кадъ додѣе у Нишъ, наново се побіе са Грчкимъ Вождомъ Саронитомъ, и са великимъ уштербомъ едва га надбіе.

1075 Крешимиръ, Хорватскій Краль сазидао е у Далмаціи Бѣоградъ и Книиъ. Юшть е у Хорватскимъ Римскимъ церквама мисса Славенска. Папа Александръ починѣ забранъивати Славенско богослуженіе. И данъ данашній (1841) у многимъ Далматинскимъ мѣстама мисса се отправля чистимъ Славенскимъ езыкомъ, као и у восточной нашої церкви. Миссалъ (служебникъ) г. 1537. у Фіуми глагольскимъ писменама напечатанъ е.

1745 Арцібіскупъ Змаевичъ послао е Маѳу Карамана у Москву, да учи Славенски; оваи, кадъ се вратио, написао е миссалъ Славенскимъ езыкомъ, кои е у Риму печатанъ. — 29-огъ Марта подъ Магъарскимъ Кралѣмъ Саламономъ удари Видъ са свои Бачвани на десно крило Моравскогъ Херцега Отона кодъ Цинкоте у Унгарскои, и разтера ихъ, но Видъ ту погине; мало послѣ Саломонъ надбіенъ буде и побѣгне преко Дунава кодъ Візелбурга.

Година

600.000 Бугара, Русса и Серба предъу преко Дунава, и отераю Грке до близу Цариграда.

1076 Димитрій Звонимиръ приима Хорватскій скуптръ, добые отъ Папе круну и приими Римскій законъ. Свештенство подъ нымъ яко се осили.

Грчкій Царъ своевольно Млѣтчаномъ Далмацію даде.

1087 Умре Хорватскій Краль Звонимиръ; Херцегъ Стефанъ утврди престоль. Удова Краљица Елена позыва сродника свогъ, Унгарскогъ Краля Ладыслава у помоть противъ Херцега Стефана.

1091 Ладыславъ предъе преко Драве съ Унгари, Чеси и Поляцы, подярми све до мора, утврди Епископачь Загребачкій, и направи резиденцію у Бѣограду Далматинскомъ.

1096 Сербско Владанѣ разпространява се ползуютъи се Хорватскимъ неединствомъ. Унгари безъ боя завладаю частію едномъ Хорватске и Далмаціе.

Петаръ Еремитъ, кои е Нѣмачку и Французску крстоносну войску на Јерусалимъ водіо, попали и разори Земунъ у Срему. Сербскій Князь Нікита, повелитель Бѣоградскій, повуче се отъ овы крстоносаца натрагъ, и кадь добро мѣсто избере, доче-

Година

ка крстоносце, побіе се съ нѣима, гдѣ и найвѣрнѣи другъ Петровъ, Вождъ Валтеръ, погине. Петаръ се сбогъ ове несретѣе разяри, попали Вѣоградъ, и оде къ Нишу; но Нѣкита са Сербѣи и Бугари слѣдоваше за нѣима, стигне ихъ, поотима имъ жене, дѣцу, благайнице и разтера ихъ. Петаръ са нѣкомъ частію свое войске спасе се у дубокимъ шумама. Ови крстоносцы ишли су подъ именовъ прѣтеля, но гди су годъ дошли, узимали су и отимали, што су нашли. Премда е Еремиа много войске изгубіо отъ Сербски отровны стрѣла, кое су га крозь све шуме пратиле, то е опетъ онъ до послѣднѣгъ Іуліа са своима подъ Цариградомъ быо.

1097 Силни крстоносцы. Таліане и Нѣмце води Архі-Епископъ Амсель одъ Милана крозь Бугарску. Овде се Графъ Партиръ потуче са Грцима, и изгуби много. Сербія и Бугарска была е овы времена подъ Грчкимъ покровителствомъ. У Бугарской цвѣта Славенскій езыкъ, особито у церкви: Бугари давали су называти се *Богомили*.

(Продуженіе слѣдуе.)

II.

О ЦЕРКВЕНОМЪ СЛАВЕН-
СКОМЪ ЄЗЫКУ.

(Изъ Глаголите клоц. отъ В. Копытара.)

XII. *Подрекло церковногѣ языка Славенскогѣ.*

Да перве Хрістіански стварій рѣчи принадлеже заиста Славенма *Панѳніскимѣ*, кои су сирѣчь перви отъ свію Хрістіанску вѣру приимили, по собственомъ увѣренію отдавна є веть и самъ признао Добровскій (в. Слованка г. 1814. I. 72); и само є изъ несташлука (као што є быо разкошствуютьєгъ разума и духа побѣдьеной страны на помоть притетъи готовогъ) на послѣдку волѣо у пустынѣ и пештере пезнамъ какво старогѣ, іоштъ *непомѣшаногѣ нарѣчія Сербско-бугарско-македонскогѣ* псвутьи се. (в. нѣговогъ Курілла и Меѳодіа, 1823. стр. 131—133).

Могао е онъ истина съ правдомъ отбацѣти предложено Руссомъ Калайдовичемъ (у Іоанну Булгаріе Ексарху, Москви 1824) нарѣчіе *Моравско*: али равнымъ начиномъ морао е свое весьма добро основано изреченіе о первенствѣ Панонски Славена или задержати, или болымъ доводима оборити. Кое нит' е урадіо, нити бы, мыслимъ, учинити могао. Ерь да тьутимо о томъ, како данашнѣ полдругогъ милліона *останакъ* Панонски и Норички Славена нарѣчіе послѣ разны случаева и послѣ толико опасности опетъ и дандавашнѣ на манѣ отстои отъ церковног' языка, него или прочи назови Іллурианаца, или и самы Бугара, кое е Добровски врло погрѣшно къ Іллурианцыма причислю; Іллурианцы или Серби и Кроати у време св. Курілла іоштъ се нису были са прибрежія Јадранскогъ мора у унутрашню Мисію разсули, (еръ Белградъ, кои е данасъ глава отъ Сербіе, было е у оно време твердыня Бугарска): сами пакъ Бугари, са уродьенцыма Мисіе и Оракіе у полу, као што се види, помешани, Славенско свое нарѣчіе, у почетку, колико се изъ извѣстны іоштъ знакова заключити дае, ближе Корутанскомъ и Паноніи-скомъ него Сербскомъ и Кроатскомъ, ако не іоштъ пріе, то поне отъ оно доба тако су промѣнули, да оно едино измежду своію Славенски представля видъ языка, каквыи Еуропейцы *langue gotapic-*омъ зову; или болѣ у ствари, не рѣчима *подобанѣ* таквомъ языку смешаномъ, кои е сирѣчь сло-

варь свога языка по najveћой части задержао, а по грамматики Арбанаса и Влаха иде. Но о овомъ держимо, да смо люде, кои стварь разуму, увѣрили у другомъ дѣлу. Овдѣ пакъ *Панонійство* (нека буде слободно овако назвати Паннонійско подрекло и отечество) языка Славенскогъ церковногъ свакій тѣ признати, кои посмотри церковне рѣчи Славенске:

Цркви Kirche, олтарь Altar, хръстъ и хръстити (новіе крѣстъ и крѣстити) Christ и Christen, постъ Faste, попъ paph, пеклѣ и пекло отъ рѣsch Алеманнима в. IX. мѣсто ада, обычногъ: срѣда (medium) име дана у неделѣ са Нѣмцыма, коима е Mittwoch; цксарь Франкско произношеніе у среднѣмъ вѣку рѣчи Caesar; и опеть оцѣтъ ассѣтѣ, и друга отъ тогъ рода, заиста нису могла произыти отъ другогъ народа, него кои е Нѣмцыма и Италианцыма найближій, и отъ исты у почѣтку Христіанство примію. То пакъ само Славенима Норичкимъ и Панонскимъ (или ако ихъ волѣшь среднѣмъ оногъ вѣка именовъ у скупѣ Корутанцыма назвати) приличи, крозь едань или више вѣкова пріе Меѳодіа Христіанима. Ерѣ отъ куда твоѣмъ Бугарину - Сербиину - Македонцу таква или по матеріи или по звуку родьена Нѣмачка?

Правіе бы онъ Грчке рѣчи имао, каквы е сила ушло у церковне кнѣиге Славенске, кадъ е *замогѣта* у Паннони отъ Панонійске церкви крозь 30 година Архі-Епископа св. Меѳодіа подъ самы

Римски Папа покровительствомъ Літургіа Славенска, изъ ове перве свое и отечествене столице сбогъ упаденія и опустошенія *) Унгара прогнана, разширенымъ рукама приимлѣна отъ Іллурианаца и Мисійски Бугара, а наскоро отъ Русса, премда страшна, али опеть измежду сродника весело процвѣтала и на далеко разширила се.

XIII. Церковногъ языка различность.

Обычно се сви языцы, особито кои су преко грднѣгъ простора разстерти, на нарѣчія разылазе. Што више єдногъ и истогъ нарѣчія особито живогъ или уполу живогъ кнѣиге (codices) у различна времена или у разнымъ мѣстама преписане разликую се, и изъ матерногъ языка невыкогъ кнѣижара и нехотице помало више што попримаю. Шта кадь се и навалице и по заповѣсти настоятеля рѣчи тамнѣ замѣнюю съ веѣма обычныма? О чему намъ н. пр. изрично преповѣда Іоаннь Клирикъ Руссь, кои е Изборвикъ год. 1073. преписао, да му е наложено было.

Све ово ако протресемо, лако тѣмо на то насти, да намъ іоштъ недостаю праве кнѣиге пер-

*) Ср. писмо Епископа Бовар. къ Іоан. IX. г. 900. „Тако, да у цѣлой Паноніи, нашей najveћой провинци, ни само една показуе се црква; како Вамъ сами превовѣдати могу Епископи, колико су даиа пролазили (изъ Рима идутьи крозь Панонію у Моравію) и цѣлу землю видели опустошену.“

ее, писане у време самогъ Меѳодіа г. 870 — 900 у самой Панноніи: али да о њима отчаяти петреба, будутъи, да су друге истогъ доба Грчки и Латински у добромъ числу сачувале се. Я самъ, кадъ самъ читао, како е Французима г. 1800 лукаво, као што е мысліо Салцбургскій Бібліоѳекаръ, предава была на мѣсто Нѣмачке или Латинске кнѣиге Русска, мыслетьи, да то nebude можда она Меѳодіева, донешена изъ Паноніе отъ вратѣаюћегъ се пресвѣтера Салцбургскогъ као *corpus delicti* и пр. ни самъ дао мира, докъ *ѣ* ни самъ изнашао у Минхну, гди се садъ храни. И истина да е то была заиста Русска кнѣига, али доста нова.

Наѣближе после овы Меѳодіевы есу кнѣиге, кое су Меѳодіевы ученицы и наслѣдницы кодъ Бугара или *нове* написали, или съ првы *преписали*; каква мыслимо и ова, кою издаемо, Клоціанова да е, или была она изъ Куріллскогъ Бугарскогъ Глаголитски преписана (као што бы Добровскій мыслио), или волешь са современнымъ и данашњимъ Добровсковымъ у овой сирѣчь одной ствари противницыма (Добнеромъ, Дуричемъ, Алтерромъ, Востоковымъ и нама самымъ) узети, да е у почетку писменама Глаголитскимъ написана. Ерь да су кодъ Бугара оба двоя писмена у обычаю была, све виче: *прво* кнѣига Ассеманова Глаголитска, у коіой су подпись и многа друга писменма Куріллскимъ написана. Подпись показуе, да е кнѣига писана у Македоніи.

Виче *затимъ* кнѣига Євангеліе древиѣйше Ремешке церкви, на кою су пѣкда Французски Краљви метали руку, кадъ су се при помазанію заклиняли, *le Texte du Sacre* названа, содержаютьа четьрь Євангеліа Славенскимъ *ѣзыкомъ*, писменима *обоимъ*, како *Кириллскимъ* тако и *Глаголитскимъ* написана. За Ремешко ово Євангеліе (у буни Французской 1792 са другима бѣспилу ономъ противными спалѣно) мысліо є Алтеръ, да є 1204 изъ плѣна освоеногъ Цариграда у Французску донешено, Добровскій напротивъ као даръ Єлене Сербске Краљице около год. 1250; обоица чисто нагадѣаю, съ истымъ правомъ могао бы ко ретѣи, да є то кнѣига отъ Св. Меодіа самогъ уредѣена и у Римъ опредѣлена, да се посраме „Славенскогъ ѣзыка опадници;“ однешена после незнамъ коимъ случаемъ у Ремешъ. Єрь да узмемо да є донешена или 1204 или 1250, ко тѣе вѣровати, да є Капитуль Ремешкій кнѣигу *нову и современну* на тако торжественну потребу опредѣліо, имаютьи у изобилію толике старіе и украшеніе? Да бы и мы имали Француза коегъ Пеиньота, кои бы изнашао, ако є могутѣе, повѣсть садъ спалѣногъ *), пѣкда заиста познатогъ Євангеліа, кое су многи и многи споминяли!

Виче *третѣе* листъ у Паризску кнѣигу уметнутъ, изъ кое су Маурини азбуку Бугарску изда-

*) В. С. Лѣт. г. 1840. I. 117—131.

ли, кнѣига не зове зло *бугарску азбуку*, коя є, како видить, Глаголитска.

Четверто виче кнѣига Псалтирь в. XI. Бугарска, сокровище ученѣйшегъ Євгеніа Кіевскогъ Митрополита, у коіой на више мѣста по єдно писме Глаголитско у почетку стои предъ другима Куріллскима, и пр. пс. 97, рѣчь *вѣспоите* има в прво украшено Глаголитско; пѣсма Іс. 26. 9: *износити*, прво Глаголитско и; пѣсм. 1. Краль. 2. 1: *Оутвердися* Глаголитско право Оу. и пр.

Виче найпосле *нето* кнѣига В. XI. Супрасліанска у провінціи Вялыстокъ у монастыру Уніатскомъ, описана у ученѣйшегъ П. Кеппена Бібліографическія Листы стр. 189. и 533. Има та кнѣига измежду Куріллски писмена обычно мѣсто *л* Остромирове кнѣиге после согласны Глаголитско писме. Лако се може вѣровати, да смо све покушали, да изъ оне древиѣйше кнѣиге, коя и отъ наше четьрь бесѣде три цѣле содержи, овы подлинникъ добыємо: али све є было всеу мыслию бы, да є кнѣиге или крадьомъ или преваромъ нестало.

Да є дакле, (не, као што хотье Добровскій, веть съ почетка за *саме* Глаголите и отъ *ныи самы* смиреномъ преваромъ измышлѣна, него) после три стотине текъ година више случаемъ и судбиномъ найпослѣ остала као собственна и наслѣдственна обрядима Латінскимъ азбука Глаголитска, нѣгда Бугарска названа, и скоро єднакимъ правомъ са Куріллскомъ съ ове стране Дунава владавша.

Шта ако ко каже, да е Глаголитска азбука ако и не отъ самог' Св. Іеронима, али ма отъ кога другогъ іоштъ *пре* Св. Курілла измышлѣна, но не іоштъ употреблявана за службу божію, кою Славени у Македоніи са Грцыма и Латинима изменани нису іоштъ на свомъ него на туземскомъ, кои су такодьеръ знали, языку отправляли; као што данась чине *Арбанаси*, и тако наречени Цинцари, *Власи* у тим' истым' мѣстама и земляма; а Куріллъ и Меѳодіе брата да су языкъ Славенскій Паннонѣйской своіой діецеци матерный употребили и за службу божію, и тай писали угодным' себи као Грцыма, писменма Грчким', у зевши изъ старіи Глаголитски (коій се виновникъ, као ствари старіе, незна) нѣке знакове звукова Славенима собствены? Ил' шта, ако е после и самъ Меѳодіе, да бы ненависть азбуке Куріллове, као Грчке кодъ Латина избѣгао, Глаголитску изнашао?

Ако далѣ когодъ рекне, да се ово све измышлява, и не доказуе каквимъ Історичкимъ доказателствомъ, ономъ тьемо отговорити, да е равнымъ начиномъ измышлѣна и Добровскова о подреклу азбуке Глаголитске упоеза, и противсловетьа Іллуріанаца обштем' више вѣкова преданію, и (што е главно у ствари) садъ чрезъ появлюютьесе три или четири Глаголитске древнѣйше кнѣиге као *неправа пресудѣна*, поне што се вѣка XIII—XIV. каса.

Опоменуо є насъ свѣтлый Графъ С. О. Кастиліоней на Єѡика Хистріанског' Філософа о коемъ и о коега писмама наводи Іеронимово мѣсто Храбанъ Мауръ, кое се садъ у Св. Іеропима дѣлама ненаходи. Шта ако є овай Єѡикъ, комъ се и описаніе свѣта четвертогъ найдалѣ вѣка приписуе, и Славенски писмена пре Курілла виновникомъ быо: и ако є съ нѣмъ споменуть *Пресвѣтеръ Іеронимъ* поводъ дао, да се азбука Св. Іерониму припише? Познаемо мы добро учену гадкость нѣки людій, кои повратѣю бувицу, а гутаю камилу. Те молямо, да намъ докажу подрекло писмена *Коптійски* или *Гооски*; за коя немогу казати, да кагдагодъ была нису, али о нѣовомъ почетку способногъ сведока, кои бы правом' критіку достабыо, никаквога навести немогу. То имъ се исто сбыва што се првогъ Славена у Паннонію и Мисію и Іллурикъ долазка тыче. —

Мы пакъ волемо ствари *суштествующе* подрекло, како може быти, нагадѣати, него безъ праведногъ узрока, што више безъ *праведногъ* подозренія кривицу преваре на Клирика Ніколу Арбійскогъ бацати, кои изрично пише, да є Псалтирь свой г. 1222 преписао изъ старіегъ, написаног' подъ Θεодоромъ последньимъ Салонитанскимъ Архі-Епископомъ; (кои да є быо, као што безъ узрока узима Добровскій, Куріллским' писменама написанъ, небы и самъ Нікола, кои толико преписы-

ваня сеогь околности препозѣда, и то исто преповѣдіо).

Ма шта было, ово заиста мыслимо да смо доказали, да е азбука Глаголитска, ако не старія, поне равновременна са Куріллскомъ; да е нѣкда съ ове стране Дунава кодъ Славена обадвы обреда у равной мѣри владала; и да е текъ при концу XIII. в. Латинске църкве Глаголитима као собствена постала, премда по нешто подрезана и преимачена, (као што се н. пр. кодъ Русса стало подь Петромъ I. са азбукомъ церковномъ).

Но да се вратимо къ родовима Славенски стары кнѣига. После Бугарски по природи и времена и мѣста быле бы *третье* Сербске и Кроатске църквене кнѣиге. Али найстаріе отъ овы или су пропале, или (што радіе вѣруемо) іоштъ леже гдигодъ у тами, као што е было съ нашомъ Клоціановомъ за толико вѣкова. Зашто повторително опоминѣмо сонароднике, кои су слави Славенской ради, да се постараю на свѣтъ изнети овакова кнѣижевна сокровишта, коя нису съ времепомъ пропала подражаваютьи Свѣтла Грофа П. Клоца племенитомъ и славномъ примѣру. Найстарія, коя е до садъ позната (и 39. у Москви 1824. Васіліа М. Хексамеронъ на Славенски преведень у гори Аѳонской отъ Іоанна Булгаріе, као што вели, Ексарха) Сербска кнѣига Куріллска писана е г. 1263; дакле новія за 41. годину отъ Псалтира Ніколе Арбійскогъ отъ г. 1222! Иста тако е подобна и

мал' не иста гледаютьи на нарѣчіе са свима новіи-
ма, и тако различна отъ Бугарски и сами Русски
кнѣига, да особитый родъ чини, ближайшій *но-
віи*ма, кое е саме Добровскій познавао, Глаго-
литскимъ кнѣигама. Увѣкъ и она и ове е имаю
мѣсто Бугарскогъ а русскогъ я, и оу, мѣсто ж, и
то съ таковымъ постоянствомъ, да неможемо за
собствено нарѣчіе неузети. Али чекати треба кнѣи-
ге X—XI. в. да се изрекне праведанъ и подпунъ
о овой ствари судъ.

Докъ дакле изъ таме изникну Кнѣиге Сербске
и Кроатске В. X—XI. мы тьемо новіимъ нѣинимъ
Кнѣигама, кое су саме досадъ познате, съ прав-
домъ предпоставити *Русске* кнѣиге, отъ коій ви-
ше нѣи средѣ в. XI. достижу; какво е Остромирово
Евангеліе 1057, или Святослава Изборникъ 1073
и пр. Но заедно тьемо признати, да мы Сербскимъ
и Кроатскимъ кнѣигама, ма и новіима, непредпо-
ставлямо Русске, за кое се сирѣчь зна, и о чему
и саме кнѣиге сведоче, да су іошть у прва она вре-
мена н. пр. у Изборнику г. 1073 одобравале *прѣ-
мѣноу сѣтворити рѣзи, инако набѣдлите тождѣ-
ство разоумѣ него.* Ако и допустимо, да су Сер-
бли то исто себи дозволявали, опеть та *промѣна*
кодъ нѣи морала е и могла е редѣа быти, буду-
тьи да су они познатіи были са церковнымъ язы-
комъ сосѣди.

III.

О РЕЗИЯНИМА И ФУРЛАН-
СКИМЪ СЛОВИНИМА.

(Шафариковъ саставакъ у Дубровсковои Даницы бр. 9.)

У ломбардо-млетачкой кралѣвини, у *видемскомѣ* окружію (Udino), у околини тако званой *Фурланска* (Friaul, у старо време Forum Julii), на сѣверо-истоку отъ градова *Венцене*, *Гемона* и *Чивидале*, измежду високи гора *Карпински* и *Гулійски*, живи мало садъ позната грана *Славена*, подъ именовъ *Резіяна* и *Словина*. Грана ова, ако и не голема, и не простире се надалеко, ипакъ изъ два узрока и обзира заслужуе, да ю свакій, кой се са *Славенскимъ* нарѣчіяма и *Исторіомъ* занима, изближе позна. Она е єдина измежду свію *Славенски* племена, коя е се найдалѣ населила на югозападу *Європе*, именито за рѣкомъ *Согомѣ* (Isonzo), за старымъ границама *Австріански* унутрашњи областій, на *Талианскои* земљи, у среди

Талианскога народа: и овдѣ е она до данашнѣгъ дана сачувала свой родьеный языкъ и свое старе обычае. Да е она — на укоръ своіой політѣчкой удалѣности отъ остальы Славенски племена, у те- чаю нѣколико вѣкова, у своимъ усамлѣнымъ го- рама, много собственога и стародавниога сачувала у своемъ языку, а особито у своимъ пѣсмама' и обычаима, — то служити може къ допунѣнію и изяснѣнію не єдне стране Славенскога народописа. Грана ова дѣли се на двѣ шиблѣ: на *сѣверну*, или собственно тако назване *Резіане*, стануютье у до- лини Резіанской, и на *южну*, или тако именован- те *Словине*, кои су закрилили осталу сѣверо-из- точну страну Фурлацске околине и цѣло погорѣ на западу одъ рѣке соче. Резіяни были су намъ отъ части нѣшто пріе познати; Словини пакъ ис- томъ садъ на хоризонту наши изпытиваня починю се указывати.

Имамо печатана извѣстія о *Резіянима*, коя су намъ три путника саобштили. Прво е отъ Ан- тоніна Пишелія, кои е као военый Свештеникъ г. 1801. быо у долини Резіанской, и послао До- бровескомъ доста добра извѣстія о Резіянима, на- штампана у „Славину“ (Прагъ 1808, стр. 120— 128). — Мѣсеца Маіа г. 1841 посѣтіо е Резіане Рускій путникъ, Адюнктъ Харьковскогъ Свеучили- шта, Измаиль Івановичъ Срезнѣвски. Листъ нѣ- говъ о отомъ народу, писанъ Бібліоокекару Ческо- га Музеума Вацлаву Ханки, печатанъ е у Часопи-

су Ческаго Музеума 1841, III, стр. 341—345. Найпослѣ, у Іушію исте године отишао є изъ Загреба къ своимъ западнымъ соплеменницѣма, ватрешній патриота, познатый пѣсникъ и списатель Станко Вразъ, чіе писмо о истомъ предмету штампано є у Іллурской Даницы 1841, бр. 29.

О южной шибльи, или о собственно тако названымъ *Словинима*, говори премда врло накратко, како тьемо ниже увидити, Срезнѣвски у наведеномъ писму къ Ханки. Вразъ є сасвимъ тьутао о њима, премда вели, да у той околини живе іоштѣ и други Славени, кое онъ не могаше посѣтити, али не разуме подъ њима Словине. Добывши пре нѣколико година одъ мои пріятели изъ тій краєва, а доцніе одъ почитованогъ Срезнѣвскога нѣкоя подробна извѣстія о фурланскимъ Словинима, рѣшио самъ се саобштити резултатъ моего сравнѣнія єдны извѣстія съ другимъ.

Резіянска долина (*Canale della Rezia*) протеже се на двѣ и по Географічке милѣ, она лежи на сѣвероизточной страни Видемскогъ окружія, и граничи се одъ истока съ Горницкимъ предѣломъ (Горица, Görz). Крозь цѣлу ту долину тече, и наводнява ю рѣка *Резія*, съ нѣколико сливаются се у њю поточитьа. Резія утиче близу села Бѣле (Бела) у рѣку Бѣлу, названу Талиански Fella. Сва села и сеоца у долини той, изузевши Бѣлу, населѣна су отъ Славена, и єсу слѣдуютъа, почиютьи отъ запада на изтокъ: *Бѣла* или *Бѣлица*

(Талиански Reziutta), на уштьу рѣке Бѣле и Резіе, ветъ сасвимъ поталианчена; *Рушгисѣ*, на сѣверу долине; *Тобиле* (тал. San-Giorgio), на истой страни; *Равенца* или *Раванецѣ* (тал. Rezia), у долини на рѣцы; *Ньива*, на истомъ мѣсту, спротьу Равенце, на южной обали рѣке; *Осеакѣ*, на южной страни долине; *Столбица*, на сѣверу; *Куритисѣ*, близу излива рѣке. Осимъ овы села и сеоца сила є домова разсѣяно по разнымъ мѣстама у долини. Главна саборна црква находи се у *Равенцы*. Брой становника у долини, по Вразу, износи до 3000, по Срезнѣвскомѣ, точнѣ, до 2767 душа. Пишли, г. 1801, вели да їй є было до 7000, но то оѡако разумети валя: или є Пишли узео све людство у долини, заедно съ Талианима, што живе у Бѣли и іоштѣ нѣкоимъ селима, или є послѣ тога времена знатна часть Славена присвоила себи Талианскій єзыкѣ, и поталианчила се.

Сѣдишта *Словина* почию се одма съ долиномъ Резіянскомъ, за горама *Виселницомѣ* и *Голцелѣ*, и протежу се далеко къ югу до пута, кой води изъ вароши *Нацоне*, крозь *Турзетѣ* (тал. Tarcento) и *Чивидале*, у *Градиску*; но готово свагдѣ, особито на югу, около градова, гдѣ се горе силазе у равнице, живе Словини заедно съ Талианима. Єво Словинска и Талианска имена нѣкои села: *Завархѣ* (Villa nuova), *Брегѣ* (Brjeg, Pers), *Подбардо* (Cezaris), *Терѣ* (Predielis), *Бардо* (Lusevera), *Меката* (Mikotis), *Пресникѣ* (Prasanico),

Малина (Forame), *Лохъ* (Lonk), *Баринъ* (Bergonja), *Седло* (Sedella), *Подбѣла*, *Староседло*, *Лужка* (Lusan), *Дрега* (Drentja) и т. д. Свега Словина у той околини има до 19.000, кои се дѣле на четири жупе: *Тиртетъ*, *Санъ-Леонардо*, *Нимизу* и *Чивидале*.

Ако обратимо позоръ нашъ на езыкъ Резіяна и Словина, то ласно тѣмо увидити, да онъ ніе ништа друго, него продужена часть или особита шибля нарѣчія *Корушко-славенскога*, иначе *Виндскимъ* названого, т. е. тогъ истогъ нарѣчія, коимъ говоре Славени у *Штаерской*, *Корушккой* и *Крайнской*, кое као и свако ино нарѣчіе, не саставля едно цѣло, и нити е развіено літературомъ, а особито кодъ оны, кои отдѣлѣно по горама разштркани живе, и за то дѣли се на многа маня, тако ретѣи, поднарѣчія. Главна разлика *Корушкогъ* или *Виндскогъ* нарѣчія есть *измѣна старогѣ славенскогѣ носногѣ писмена ж* (юсь, полячко оі) у о. Ово писме преко мѣре влада у езыку Резіяна и фурлански Словина, н. пр. они говоре *зобѣ* (зубъ), *рока* (рука), *бодо* (буду-хотьу), *на свето царковѣ* (на свету церкву) и т. д.; разлика истогъ нарѣчія такодѣрь е *измѣна старогѣ дѣ* (ѣ), *Кирілловогѣ жд*, у *ј*, н. пр. *навајенѣ* (наваждень навадъень), *ројенѣ* (рождень, родъень) и т. д. Словинско или Резіянско нарѣчіе у нѣчемъ приличи іоштѣ и Сербскоме, н. пр. мѣсто ъ употреблява се у нѣму, ако и не свагда, а: *пасѣ*, *варба*, (псьсь,

вѣрба), нѣкада о или ы: *торохъ, охонь, дымъ* (трѣгъ, огнь, днь); у нѣчему онетъ близу є Хрватскога нарѣчя, кадъ се измѣне о и у у ѓ и у: *дѡлъ, хѡра, крухъ* (доль, хора, крухъ); у иноме пакъ различно є одъ сва три южнославенска нарѣчя, узимаюћи нѣкада х мѣсто г: *храдъ, хоздъ, хосподъ* (у южнымъ предѣлима свагда се више чуе г). Но изъ овога не слѣдуе, да Словинско (Резіявско) нарѣчје приброити се може коемгодъ южнославенскомъ нарѣчию, или, насупротъ, да оно саставля особито и самостойно нарѣчје; ако игдѣ, то заиста овдѣ може се правило поставити: *a potiori fit denominatio*. У осталомъ мы не одричемо то, да Словинско (Резіявско) нарѣчје, по положаю своемъ, заузима мѣсто медъу Корушкимъ и Сербскимъ нарѣчьемъ, и да саставля прелазъ одъ єднога къ другому. Будутьи су найпослѣ Словини и Резіяни са сви страна обколѣни Таліанима, поузимали су одъ нѣи много рѣчій, особито за изразити виша абштракта понятія, као н. пр. *voluntad, eterni, eternitad, misericordia, malicia, kreacion, kreat, tentation, salutan, hrascija, komunion*, и т. д. Овомъ се не треба толико чудити, колико томе, како су они, у своемъ положаю, могли сачувати Граматичный саставъ свога єзыка, особито кадъ помыслимо, у каквомъ се станю садъ находи Бугарскій єзыкъ, кои є много више и силнѣе разгранать. Нѣколико само неправилностей и одступлѣ-

нія одъ обште Славенске Граматіке може се натѣи у Словинскомъ (Резіянскомъ) нарѣчію, на пр. неокончавно *регет* мѣсто *ретѣи*, *морет* мѣсто *морти*, *прежет* мѣсто *претѣи*, *плестот* мѣсто *плести* и т. д. или *сѣ некохор* (такодьерь съ *некомор*) мѣсто *сѣ нѣкимѣ* и т. д.

Наводимо іоштѣ овдѣ нѣколико примѣра изъ езыка, коє намъ є ветъ одъ давна една почитована особа изъ те околинє саобштила. Они су скуплѣни на югу, у краю *Слована*.

Отге нашѣ.

Отѣ нашѣ, касте ту нѣбе Сантіфікано боди ваше име. Приди къ нанѣ ваше рехно. Боди ваша волонтадѣ, како на нѣбе, како (*sic*) на земѣ. Дайте нанѣ нашѣ всакідосній крохѣ. Отпуштѣайте нанѣ наше дебите, како мы одпуштѣамо нашинѣ дебиторіанѣ. Не индужайте насѣ у тентаціоне, ма ліберайте насѣ одъ худаха. Таку боди.

Богородице.

Салютана бодите, Маріа, пунчаха храціє, хосподѣ є зѣ вами, жехнана ви сте тамі женами, жехнанѣ є фруитѣ одъ вашаха куорпа Іежишѣ (*sic*). Света Маріа, тати одъ Боха, преайте за насѣ убохе хришнике и нѣанѣ ану то оро одъ наше смарти. Таку боди.

Вбрую.

Я се верѣнь на Боха отъа, ка море все, крї-
 аторїа одъ нѣба ану одъ земѣ. Ану Іезуша Крї-
 штуша, на самаха сыну нашаха хоспуда. Тика є
 былъ концепень отъ светаха духа, повить одъ
 Марїе вергине, патель та подъ Понціо Пілато,
 былъ дѣанъ на крижъ, умваръ дну подѣанъ, онъ
 є не злизаль до пекло, те третній динь онъ є
 всталъ отъ техъ мартвихъ, онъ є шаль у нѣбе, онъ
 седи та на тей правой роке одъ Боха отъа, на
 море все. Оту онъ тѣ прить юдікатъ те живе а-
 ну те мартве. Я се верѣнь на светаха духа, на
 свето¹ цїрковъ католико, комунїонъ оте светыхъ,
 одпуштѣене одъ хриховъ, всать спеть зъ мисонъ,
 живїость лимаръ етернамъ. Таку боди.

Одкудъ Резіяни и Фурлански Словини долазе,
 као такодьеръ и о времену, кадъ су се населили
 у садашня своя сѣдишта, ништа се извѣстно ка-
 зати не може. Не давно, именито послѣ тога,
 кадъ є Руска войска у време ратова, на концу
 прошастогъ вѣка, у нѣовой земљи была, родило
 є се медъу нѣима мнѣніе, да су се они изъ Руске
 иселили, и да валя да се правилнїе называю Розі-
 яни или Росіяни. Но то іоште никаквымъ дока-
 зима нїе потврдѣно. Вразъ вели, да они долазе
 одъ Іллвраца, именито да су Хрватски и Босански

Ускоцы. Но и томе тежко є вѣровати. Онъ оснива свое мнѣніе особито на нѣовомъ нарѣчію, и на томъ, што є кодъ нѣи и данась Славенска Літургія. О нарѣчію мы смо веть рекли, да є оно Корушко-славенско, а Славенска Літургія нѣкада є много далѣ разпространѣна была, него што се обычно држи. Я мыслимъ, да су ти Словини потомцы оны, кои — како Історія свѣдочи — веть у VII и VIII вѣку живили су у тимъ истымъ краєвима. За време Павла Дьакона, и іоштъ много пріе, око г. 700, Славени предъу преко рѣке Соче у Фурланске предѣле, и ту се населе, основавши села, вароши и градове. *Ad partem Natisonis, qui ibidem est, ubi Sclavi residebant* говори тай Історикъ (кнѣ. V. гл. 23); а на другомъ мѣсту: *Erat enim Sclavorum habitatio in illis locis* (кнѣ. IV. гл. 39). То потврдъую и поздніи документи, XI. и XII вѣка, у коима се наводе имена Славенски населбина. На Фурланскомъ пограничію, іоштъ у почетку VII вѣка (око 611), живили су Славени, а Славенскій єзыкъ у истомъ Княжевскомъ двору до те є чести доведенъ быо, да є Радоалдъ, сынъ Княза Гисулфа, по сказыванію Павла Дьакона, свагда се са Славенима нѣовымъ природьенымъ єзыккомъ разговарао, о чему самъ више говоріо у „Славенскимъ Старицама“ стр. 713.

По свему овоме, што самъ, колико є могутье было кратъе, о томъ предмету казао, мысао

моя не може быти тамна и сумньива, т. е. да е
языкъ Резіяна и Фурлански Словина само подна-
рѣчіе Корушкогъ нарѣчія, и да тай народъ не до-
лази одъ Ускока, него одъ Славена, кои су да-
леко пріе, именито на концу VI и почетку VII
вѣка, дошли у Італію, и населили се на сѣверной
страні Фурланске.

Милошъ Поповичъ.

К

IV.

ХОРОГРАФІА ИПЕКСКАГО ПАТРІАРШЕСТВА.*)

Кодъ Ипека горньо-Епурскогь села, кое лежи измежду Скадра и Антивара, гди е иѣкадь Діоклеа знаменитый Славенскій градъ быо, докъ га Бугари столѣтїя ХІ. разорили нису, у отликуютъемъ се множествомъ Церноризаца, и богатствомъ Монастыру сѣди Архі-Епископъ, кои себе Патріархомъ Сербіе, Булгаріе, Далмаціе, Босне, Приморїя, Подунавски предѣла, и цѣлога Іллурика называ. Овай монастырь, будутъи е на стѣни са-

*) Ова Хорографїа, еирѣчь исчисленіе Пекскомъ Патріаршеству подложны церквій, извадѣна е изъ кнѣиге подъ заглавіемъ: *Chorographia Patriarchatus Ipekiensis auctore Abbate Michaela Maria Milliscich (Милишичъ), Caesareo-Regio et Magni Ducis Hetruriae apud Ragasinus Consule*, кое се дѣло налази печатано при концу кнѣиге: *Specimen Hierarchiae Hungaricae etc. etc.*, а *Georgio Pray. Pars II. Posonii et Cassoviae 1779.*

зиданъ, и крѣпкимъ бедемима утвердъень, града
наименованіе получи, покрай коега тече рѣка,
отъ жителя Быстрица названа. Церква му є колико
величественна, толико имутьна, кою люди Сла-
венскога исповѣданія аки верховный и найглавний
измедьбу свію свои светы Храмова сматраю и по-
читую. Одавде на два сата тече друга рѣка истогъ
наименованія, покрай кое є сазиданъ Монастырь
у сасма пространомъ селу, *Дегани* названомъ, има
превысоку отъ мрамора церкву, кою є, као што
се казуе, дао сазидати Стефанъ IV. Урошь, Краль
Сербіе, отъ кралѣвскогъ племена Неманичевогъ,
Стефана V. родитель, коега, Кралѣвско огертало
на себи имаютьегъ, мощи у весма художественно
испослованоме ківоту на десной страни олтара по-
чиваю, и коега праздникъ Сербльи 11. Ноемврія
по старомъ Календару торжественно прославляю.
Стефанъ пакъ, нѣговъ сынъ, после многи сретъ-
но водьены съ Грцьима и Турцьима ратова, и по
освоенію више областіи отъ Іоанна Палеолога, Грч-
кимъ и Сербскимъ Царемъ нарече се, тако, да є
неманѣ отъ свои Цесаромъ, него храбрымъ му-
жемъ звать быю, престапи се напослѣдакъ године
1354, или по други мнѣнію 1357. Но іоштъ и
садъ се незна, да ли є оне ляге ненависти, съ
коима се наружіо упорствуютьи Римской церкви
кадгодъ са себе счистію. Ерѣ є онъ са послани-
цьима Апостолическе столице, съ Петромъ Ѳомомъ
Паттійскимъ и Варѳоломеомъ Трагурійскимъ Епі-

скопима, кое є Папа Інноцентій VI. къ нѣму отправио, немило и недостойно поступао. У маломъ одтудъ отстоянію тече велика рѣка Дрина, као и друга вода Истокъ названа, на кое берегу лежи еданъ малый монастырь отъ истога имена са светымъ Храмомъ, кои ништа друго, до древность, препоручителнымъ не чини. Ова Метохіиску равнину заузимаю, до кое долази полѣ Косово, отъ многи и силны на нѣму учинѣны боева за потомство презнамевить. Идутъи къ Скопю на десно даю се видити три величественне церкви, Третье назване, коихъ обличный предѣль збогъ богаты серебряны руда, есть весьма знаменить. Съ лѣва пакъ на три милѣ близу Приштине указуе се великій монастырь *Граганица*, кои є у оно доба, кадъ є Сербія цвѣтала, купно са церквомъ красно и весьма художественно сазиданъ. Далѣ у отстоящую отъ два дана видити є Скопие богату, и чрезъ посѣщаванѣ многи странны знамениту варошицу, кою столица Митрополита дичи и украшава. Никакове своіой величественности отговараютье церкви нема, до ли єдне само обычне, кою ратови уничтожили нису. Єрь є то нещастіе постигло све остале Епископске столице, развѣ ако се у каквомъ незнатномъ или паче ружномъ мѣсту нескриваю.

На четыре дана одавде указуе се мѣсто Самоково са столицомъ Епископскомъ, кое премда є у Бугарской, ништа маиѣ подлежи Архiepіскопу

Ипекскомъ, и овога уредбе приима, церкву има предъашньої подобну. Но валя намъ повратити се на полѣ Косово, да бы остале церкве Сербійске изчислити могли. Измежду Приштине и Прокупля подижу се петъ церкви, кое су збогъ каменя имъ свѣтлости, жители *Бѣлымъ Церквама* прозвали, одтудъ знамените, што є онде Георгій Сербскій Деспоть, нагернувши превысока д'рва путь препречіо витежскимъ дѣлима прославившемъ се Гьоргьу Кастріоту, Шкандербегъ нареченомъ, кои є Магьарскомъ Кралоу Владыславу I. противъ Амурата VI. у помоть дошао, кадъ су ови измежду собомъ рать имали, у комъ Краль храбро боретъи се толико задобые рана, да є мертавъ на землю пао близу Варне, 10. Ноемврія 1444. Ово є сбытіе вышереченогъ Деспота и державу му у пропасть вергло. Єрь онъ прекинувши союзъ са Магьарима, Турцыма се прилѣпи, кои съ цѣломъ державомъ завладавши, едва гдикоя мѣста поврате му, коя по преставленію Деспотовомъ, отъ Лазара младьегъ му сына и наслѣдника отета буду, будутъи су старіи му сынови на заповѣсть Амуратову зѣница лишени были.

Но да се вратимо онамо, гди смо престали. У овоме предѣлу налазе се далѣ іоштъ други мањи светы Храмови, кое є ярость непріятели поштедила, и измежду кой онай, на извышеномъ Холमितьу у селу *Самодрешде*, близу рѣке Лабъ лежетъій знаменитымъ чини гробъ Милоша Обили-

ча, славнога Войводе, одъ Турака погублѣногъ. Ёрь онъ да бы Лазара, Сербскогъ Владѣтеля, а свогъ таста о вѣрности своіой, о коіой е овай сумняти почео, увѣрю, Амурата, Турскогъ Цара, пустившегъ га къ себи на тайный зборъ, храбромъ мышцомъ своіомъ порази, и тѣло му на више-споменutomъ полю Косову погребено буде, гди су обоega Войсководье за побѣду борили се. Одавде на близу лежи *Прокупль*, знатно мѣсто. Крозь ово тече рѣка Топлица, у кою се близу Пришти-не Косалница слива, има приличну Св. Мученику Прокопію посветьену церкву, у коіой, тако гла-са се, овогъ свете кости почиваю. На ближньої пакъ стермной гори іошть се виде бедеми и куле старогъ града, у комъ е столицу свою имао ви-шесловутый Георгій Деспоть, пре негъ што е І-рину, Іоанна Кантакузена унуку, себи за жену обручю, съ коіомъ се на Дунавъ пресели у Сме-дереву, да бы овай престолнымъ градомъ держа-ве свое учинити могао. Одавде петъ сатій путую-тьи може се стити у прославившій се чрезъ ратове градъ *Нишъ*, у коега предградю сѣди Митропо-лѣть, но свете дужности свое у оближнѣмъ селу *Матіевигъ* отправляти обычествуе, будути су церкву, кою тамо имадыше, дозволеніемъ отъ Хрістіански родителя родьеногъ Османъ Топать Паше. — Турцы одма у храмъ безбожногъ суе-вѣрія преобратили, почемъ града Префектъ Док-сать године 1737 истый предати принужденъ бу-

де. Одавде Моравомъ бродетьи, на 45 миля съ лѣва, указую се развалине Царски дворова Сербскогъ Княза Лазара, кои се съ войскомъ своіомъ Мурату ополчити усудію, когъ е, као што смо рекли, Обилича храбра десница поразила. Но у битки е щастіе Серблѣ изневѣрило, и самъ Князь ранѣнъ онде сконча се. Нѣга Царска церква као благоговѣногъ, у светымъ и мірскимъ наукама подпуно изображеногъ, и спротъу убоги щедря мужа, медъ свете счислява, и за воспоминаніе торжествуе дань 15. Іунія по старомъ стѹлу. На ово торжество, кое се держи у Фрушкой гори близу Варадина, са сви страна благоговѣйни единовѣрцы скупаю се. Крозь село *Крушевацѣ* и варошь *Ужицу* тече рѣка Моравица, покрай кое извора налази се мало знатный монастырь *Ковліе*. Покрай овогъ има други маньи монастыра, кои су едань другомъ наблизу, сви сазидани украй водетьегъ Бѣограду пута, отъ кой едань съ десна зове се *Арилѣ*, другій пакъ на лѣвой страни монастырь, *Урушеница* именуе се.

Одавде къ западу, на 45 миля, стои варошь *Уштѣ* са столицомъ Епископскомъ и церквомъ у предградію, коя што се форме и велелѣпія тыче, у редъ средњи церкви спада. Далѣ истымъ путемъ идути наилазимо на Таурунъ, т. е. *Бѣоградѣ*, множествомъ ратова и различіемъ щастія прославлѣнный градъ, гди сѣди Митрополіть са церквомъ и славнымъ дворовма, кое су сазидали

Нѣмцы за време свога у овомъ граду владаня. Одавде управо идутьи четвертый дань може се стити у *Сараево*, у смотренію богатства, художества и сообращенія людій у цѣлой держави мѣсто найглавнѣе, и у найветьемъ цвѣту. Има овдѣ Митрополитъ свою пространу и богату церкву, кою су торговцы дозидали по полученію свободе отъ вишереченогъ Османа Топата Паше за време, кадъ е у держави овой (Босни) вице-кралѣвствовао. У овомъ мѣсту нема више никакве церкве или монастыра Сербскога исповѣданія, ерѣ овдѣ сами исповѣдательи Римскогъ закона есу обитавали до военногъ похода непобѣдимогъ Князя Еугенія, комъ су слѣдовали по повратку имутьнии отъ Р. Каѳолика, на коихъ мѣста населе се Сербльи. Велика пакъ буде у овой области у прирѣнію церкве и політѣе промѣна, почемъ Махометь II., разоривши Грчко царство, Босну подъ свою власть подвергне, коя припада Магьарскимъ Кралѣвима, получившимъ ю подъ Свет. Ладыславомъ, кои е ктьерь Крешимира II., или по мнѣнію други, III., Рватскогъ, Далматинскогъ и Босанскогъ Краля, безъ мужске дѣце умершегъ, за жену имао. Истина овомъ су Босанцы исперва ополчили се, но отъ Іоанна Котромановича покорени буду, когъ Авдріа II., Магьарскій Краль, постави за Бана, сирѣчь Вожда надъ Босномъ подъ условіемъ, да годишній данакъ платя, и вѣранъ му буде. Вредно е овдѣ споменути, какво е употребіо лу-

кавство, и свирѣпость показао реченый Турскій Владѣтель у освоенію ове державе, посумнявши се о успѣху у овомъ предпріятію своемъ. Онъ е сирѣчь неуждаютьи се у силе свое, Стефана Томашевича, Краля ласканиемъ и суетнымъ обѣщаніяма на свою страну придобити трудію се, рекавши, да тье му дати кралѣвство, а да данакъ платѣа и подѣ нѣговымъ покровителствомъ буде, подѣ уговоромъ, ако све свое ово отъ природе саме, ово пакъ художествомъ утвердѣне градове, кой е до преко 70 было, нѣму лѣпымъ начиномъ преда. Желя му ова испуни се, а онъ заповѣди, да се Стефану, на торжественый обѣдъ пришедшемъ, живомъ кожа одере. Краля допративше Велможе, кое мачу буду предане, кое пакъ као зароблѣницы у Азію отправлѣне. Самъ е зарь Богъ тако хтѣо, да Краль са державомъ купно и животь изгуби, будути е страшнымъ грѣхомъ окаляо душу свою, давши угушити родителя Тому, на когъ се Маѳіа, Магьарскій Краль, весма разгнѣвіо, што е онъ Махомета II., кой е у Калугьерскомъ одѣлу Босну уводіо, къ себи приведеногъ свободно отпустію, и што су Босанцы Манихейскогъ и Грчкогъ закона страшнымъ Турскимъ свирѣпствомъ удручавани были. Супруга пакъ Краля Томе, Катеріна, бѣгству се предавша, у Римъ стигне, и онде одѣ Папе Піа II. съ почитаніемъ примлѣна, по изтеченію нѣколько година сконча се, и гробъ нѣнъ видити е у церкви Агае

Соелі са слѣдуютымъ, Славенски (Сербски), и Латински словы: надписомъ: *Овде погива Катарина, дѣти Вожда Стефана, и супруга Стефана Краля Босанскога.*

Но да наставимо повѣсть нашу. Одавде шесть дана хода на верху косова лежи Новый Пазаръ, са Епископскомъ столицомъ, и едномъ славномъ одъ терговине живети Дубровничана населбиномъ, коя е снабдѣвена собственнымъ Р. католическимъ у священнодѣйствію Латински се обрета придержава ютымъ Свештеникомъ. Овданный пакъ Епископъ када хотѣе да священнодѣйствуе, то одлази у Вл. Апостолу Петру посветьеный Храмъ, кои тысутъу коракляи одстои къ сѣверу. У овомъ предѣлу има весма много Церквій Монастыра Сербскогъ исповѣданія, ерь су овде сѣдили Владѣтели одъ преславне лозе Неманитьеве, кои су са Сербіомъ и околнымъ областима владали, и кои у Неманьи основателя Царствуютьегъ дома свога почитую. Ерь измежду три сына, кое е Деша имао, Мировслава, Неманѣ, и Константина, онай само средный имадыше дѣце, комъ велики Жупани, или Деспоти Сербски силу, и величество свое благодарити имаю. — Не далеко одъ Новогъ Пазара на высокимъ и стермнымъ стѣнама, Гьургьеви Ступи названымъ, указуесе славанъ монастырь са церквомъ, кою су Владѣтели выше хвалѣногъ племена Св. Георгію посветили, и коихъ образи юштъ се на церквенымъ зидовма изваяни видѣаю,

образъ сирѣчь Сүмеона, Стефана IV. Уроша, Стефана V, и сына му Уроша. Говори се, да е споменутый Сүмеонъ Неманѣ сынъ, а.) кои се, завадавши свимъ Славенскимъ, Дунастіама, первый назвао Кралѣмъ Сербіе, Расціе, Требуниіе, Захолміе, Діоклее, и цѣле Далмаціе, и родитель быо Стефана I. Вулкана, и Савве, Славенскога Архіепіскопа, монастырь овай, као и многе друге сазидао, когъ се Сербльи као благоговѣйногъ мужа, и порфѳуру са камилавкомъ премѣнившегъ съ особенымъ почитаніемъ опоминю XIII Февр. по старомъ. Покрай рѣке Рашке, одъ кое су име свое получили Расціани (Рацы), видити е такодѣ Кралѣвскимъ иждивеніемъ благоукрашенный Монастырь, и Церкву *Сопотъани*, чудесне высине, кое зидови прекрасно боядисани, представляю образе Кралѣвскогъ племена. Овогъ величественогъ

а.) Ніе се чудити што Милишичъ, Далматінацъ будутъи, за Сүмеона вели да е сынъ Неманѣ, и у томъ подражава прочима Далматскимъ Историцыма, кои съ тымъ велико у Генеалогіи Неманьиной замѣшательство праве. — Изъ житія Дешины сынова, коя су ови Историцы описали, ясно видисе, да Сүмеонъ, кога они за Неманьина сына держе, нитко другій ніе него самъ Неманя; ерь свима е познато, да су Стефанъ Первоѳичаный, Вулканъ, и Савва сынови Неманьини были, а они пишу, да су были Сүмеоновы сынови, Сүмеонъ пакъ да е быо Неманѣ сынъ, као што и нашъ сцисатель повѣствуе, но кое е сасвимъ неосноваю. Види Раича Часть 2, стр. 414.

зданія основатель веле да є было Стефанъ, маленый наречень, злонравный владѣтель а), єрь као што се гласа, онъ є за удовлетворити страстной чувственности своіой, са сватовскимъ приуготовленіемъ дому младоженьиномъ спѣшетъе невѣсте, насилственнымъ начиномъ у Кралѣвске дворе свое доводію, и кадь є волю свою испунію, къ родительима ій одправляю. Одавде рѣкомъ путуютьи третій дань указуесе єдна гердва СС. Мученикомъ Кузману, и Даміану посветъена Церква. На два сата затымъ рѣка Рашка сливасе у Ібаръ, гди на низскомъ єдномъ Холмитъу лежи варошъ *Маглизъ*, малено, но красно мѣсто, у одстоянію пакъ одъ три сата одавде къ югу дае се видити Славанъ Монастырь *Студеница*, у комъ множество калугъера обитава, и има Красно високу одъ драгоцѣногъ мрамора, украшеніемъ, и велелѣпіемъ отликуютьу се Церкву. И оволико у кратко о Сербійскимъ, и Босанскимъ Церквама.

Слѣдуе садъ область Св. Савве, коя се одъ Стефана Херцега, получившегъ 1440 Вожда наименованіе то одъ Фрідріка III. Римскогъ Цара, Херцеговиномъ назвала, и кои потомъ купно са

а.) Извѣстно се зна, да є Монастырь Сопотъани нашъ великій Краль Урошъ основао, но за овогъ се казати неможе, да є было развращтене нравн, но паче, по свидѣтелству доматъи, и странны писателя, иѣгово є житіе добродѣтелно, и Кралѣвское лицу пристойно было. Види Раича часть 2. стр. 476, и 477.

Іваномъ Павловичемъ Черногорскимъ Войводомъ одъ вышереченогъ Махомета II. посѣченъ, и державе свое лишень буде. Ове дакле области найглавнѣе мѣсто є *Плевль*, весма добро населѣна, богата, и одъ Сараева (у Босни) и Новогъ Пазара еднако одстоетъа варошица. Овде сѣди Епископъ у обители Св. Троице, гди многочисленни Монаси живе, и имаю великій Храмъ божій, и драгоцѣнна Церквена одѣянїя. У одстоянїю єдногъ дана къ востоку подъ лежетьимъ на стерменой и готово непоходной стѣни градомъ налазетье се мѣсто зову *Милешеву*, гди се даю видити развалине великогъ и славногъ Монастыра Св. Савве, Кралѣвскогъ сына, кои є онъ самъ сазидати дао, и као што се говори, нѣгове свете кости у истомъ граду сохраняюсе. Єрь онъ подражаваютьи примѣру родителя свогъ перво ступи у Монашескїй чинъ, а потомъ за Архіепіскопа произведенъ буде, найпохвалнѣе одправляше свете дужности свое, докъ на послѣдакъ не престависе 1250. Нѣговъ данъ најторжественнѣе праздную Сербльи 14-а Іануар. владютьи се, као што є выше речено, по старомъ стѣлу. Нѣга и Римо-Каѳолицы почитую, премда му никакве явне неодаю чѣсти, будутъи га Римска Церква іоштъ у число свои светы ставила нѣе. Отцы Єзуїте Болландїсте, високоучени мужеви, кои обширно житїя светы, и нѣгова дѣла споминю, приумноживши число падаютьи у месецу Іануарїю Светаца съ именомъ истога Архіепіскопа. Има

Сербски Писателя, кои потврждаваю, да е Епископъ Стагнискій у Рагузинской области онъ основао за време, кадъ е градъ Стагни, и овога окружіе са оближњимъ полуостровомъ, Хуллісь зовомымъ, подъ владомъ Сербски Кралѣва было, докъ вышереченный Стефанъ V. иста мѣста Дубровничаномъ 1333 предао, и притяжаніе имъ Лудвѣкъ I. Краль Магьарскій своіомъ одъ 7. Іуліа 1357 дипломомъ потвердіо не. — — — Но да наставимо повѣсть започету. Одавде на седамъ сатій путь насъ води къ светомъ за ондашиѣ жителѣ не неважномъ храму *Бродарево*, кои лежи на берегу рѣке Лимъ: а узъ ову идутьи указуесе село, *Бѣло пољѣ* названо, гди красна существуете Св. Ніколи Мурейскомъ Епископу посветьена, свештенствомъ, и светымъ украшеніемъ довольно снабдѣвена Церква. Метьутымъ предъесе преко рѣке, и подъ гору Тарра доспѣ, коя е добыла наименованіе свое одъ воде, коя узъ ню тече, Тарра назване. На одстояніе єдногъ дана къ западу дае се видити покрай берега речене рѣке Монастырь, овай премда е маленъ, ништа манѣ художество, коимъ е сазиданъ, и благоукрашенъ, препоручителнымъ чини. Прешавши одавде рѣку на горе Пиве наилазисе, и на ономъ мѣсту, одкудъ се види превысокій брегъ къ югу, у цѣлой области найветый, именовъ *Дормиторѣ*, едва за єданъ данъ преходимый, находи се Монастырь на берегу рѣке Пиве, одъ кое су жители наименованіе свое получили,

и кои є, што се тыче пространости, и множества у нѣму обитаваютьи Монаха, одъ Тарранскогъ много притежнѣи. Тако исто тежко є претѣи преко на другой страни рѣке налазетье се *горе, Церне* назване, кое жители одъ грабежа живити навикнувши у околне державе тога ради често прелазе. Обитаваю пакъ у Черной гори многе старе, и благородне Сербске породице, кое су тѣранство Турско подносити немогавши, изъ оближнѣи предѣла у внутреность овы гора смѣстиле се, коихъ ратоборни потомцы непобѣдимомъ храбростѣу поднесоше нападанѣ свирѣпы имъ непріятеля.

Овогъ народа главно мѣсто є *Моразево*, има Епископа, обитаваютьегъ у Монастыру *Цетиня* зовомомъ, выше Бутве, приморске вароши у Албани, собственности Млѣтчана, коихъ владѣи у гражданскимъ дѣлима повинуете народъ, свагда готовъ на мигъ Владыке оружія се прихватити, или примирити. Одавде у Млѣтску прелазисе область Край Рисонскогъ залива, и после єдногъ дана указуєсе у предградію Неокастра на стерменной горѣ къ востоку лежетъа обитель, *Савина* наречена, у коіой сѣди Архімандритъ, и кою често посѣцаваю Монаси изъ пограничны предѣла; има красну Успенію пресвете Дѣве посветѣну церкву. И у овой землѣи налазєсе многи свети Храмови Сербскога закѣна, о коима попеченіе воде Свештеницы, по обычаю Восточне Церкве, женати, нѣти су тако знатни ови храмови, кромѣ оногъ у Котору Б.

Луки Євангелисти посветьеногъ , што се форме и украшенія тыче , не последнѣгъ храма , гди Каноницы соборне Церкве сваке године о слави торжественно священодѣйствую при олтару Латинскогъ обреда , одкудъ се доводи , да е вышереченый храмъ исперва у притяжанію исте Церкве соборне , и тако Римскогъ закона быти морао . Кудъ се пакъ простире область Рагузе (Дубровника) кромѣ Римо-каѳолическогъ исповѣданія , више явны закона нема . Єрь Монаси Патаренскимъ нечестіемъ заражени , кои су предъе у Монастыру Стагнейскомъ обитавали , гди садъ живе Отцы Мінорите , у гору Аѳонску преселесе , по учинѣномъ одъ Рагузынски Великаша обѣщанію , давати имъ сваке године 265 дуката , кое садъ ондашњи жители приимаю . У той пакъ превысокой гори , кою толике гедне стермене , и камените стѣне ужасномъ творе , у Светой гори велимъ , гди су Восточногъ закона Монаси прошасты вѣкова себи жилище избрали , да бы небывши у сообращенію са людма , то ветымъ успѣхомъ уединѣный животъ проводити могли , има 24 монастыра , одъ кой еданъ Св. Мученику Лаврентіи посветьеный обитаваю Сербльи , Сербскимъ езыкомъ одправляютъи божественну Службу . Сами пакъ Монаси , коихъ число , као што е познато , на 6 хиляда износи , у великомъ су кодъ благочестивы Хрістіана уваженію , и заиста они као безпримѣрни ревнитетъи вѣроисповѣданія своего есу сваке похвале достойни .

Но да продужимо далѣ путешествіе наше. Одъ варошице Неокастра на близу опетъ Турска область настае, и по путешествію єдногъ сата стити се може до Монастыра Требынскогъ, лежетьегъ у *Душеву* сѣверно, одъ стародревногъ града *Требыня* тако названогъ, коега развалине іоштъ гди гди могу се примѣтити, и кои градъ ово збогъ древности свое, ово пакъ што е у нѣму Кральица Теута по изгублѣной битки, кою е са Римлянима ради владаня надъ Адриатическимъ моремъ имала, прибѣжище свое приобрѣла, есть весма знаменитъ. Одавде рѣкомъ Пребиштицомъ, кое честократно изливанѣ баруштинѣ причинява у околной плодосной равницы, *Полѣ Поповико* зовомой, идесе монастыру *Савала*, кои е къ западу медъу стѣнама сазиданъ, и на подобіе пещере изгледа. — Има у Турской іоштъ єданъ Монастырь одъ нѣке важности у селу *Шитомыслити*, кои е Милославъ, храбрый ратобораць, одъ племена Великаша Храбреневичъ Милорадовичъ, на своіой земльи сазидао. Овай знаменитымъ чини благо му поднебіе, и красно положеніе, будути лежи на гори, окруженой благопріятномъ равницомъ, крозь кою тече Нарента, коя се са рѣкомъ Хуномъ сдружена у море Адриатическо слива. Одавде броди се у островъ Фарійскій, кои 60.000 коракляи одстои одъ сувогъ; овде сѣди Префектъ надъ тровеслатымъ бродовма (*praefectus trigemium*), коима морске разбойнике гони, а изванъ града къ западу на

узвышеномъ холмитъу стои Церква Св. Венеранде звана, кою споменути за вредно держимъ, будутьи Архіепіскопъ Пекскій себе Патріархомъ Далмаціе именуе, и ветъа часть оны, съ коима су Млѣтачке Корзарске ладье снабдѣвене, состои се изъ Сербаля, кои се у ову Церкву скупаю, ма да она два Монаха, кои о священодѣйству попеченіе воде, Грчкимъ езыкомъ служе, и обитаваютьемъ у Млѣткама Восточногъ исповѣданія Епископу подлеже; у овой Церкви кромѣ едногъ олтаря, кои е по обычаю Восточне Церкви къ востоку окренуть, налазисе и другій Латінскогъ закона къ югу сазиданъ. Откуда е явно, да су горесловута Церква, и Свештеницы нѣни одъ почетка у Римо-каѳолическомъ обществу были. Овакови обоєга исповѣданія олтари на више мѣста даю се по Церквама Сербскимъ видити, као у Трагурію, Шибенику, и Зари, гди еданъ одъ Млѣчански Старѣшина на начинъ каквогъ Краля съ Далмаціомъ управля. Существоую далѣ юштъ две Церкви Сербскога закона у Истріи, одъ коій една одстои одъ припадаютьегъ Млѣткама града *Пола* званогъ, 8. стадія; друга пакъ сазидана е у предградію Тріестанскомъ гди се света Служба едне неделѣ Грчкимъ, а друге Сербскимъ езыкомъ одправля.

Садъ да предъемо у Славонію, да бы остала Пекскога Патріаршества права исчислити могли. Ёрь кадъ е ову Область непобѣдимый Императорь

Леополдъ подь свою власть покорію, тада е грдно множество Сербаля изь пограничны Турски предѣла овамо прешло, да бы ту населившисе подь обраномь Австрійскогь двора у спокойству пребывало. У оной дакле части землѣ, коя насъ одь Турака разставля, *Фруишомѣ* ю горомь называю, има седамь или осамь Монастыра, одтудь знамениты, што се у нѣима Сербски Светаца мощи сохраняваю. Нарочито на гласу е Монастырь *Оново*, будући се у Церкви му мощи Кнеза Лазара *), окомь е выше рѣчь была, и Св. Мученика *Θеодора Турона* сохраняваю. По Римо-каѳолицы овогь предѣла твердо вѣрую, да овай Св. Мученикъ нитко другій нѣ, него нѣювь Св. *Іоаннѣ Капістранѣ*, Францисканѣ, кои да е боретьсе са Турцыма за державу Мадьарску, и законъ Римскій скончао се, силомь чудеса творити съ выше обдарень бывши. И у Карловцы такодѣ, гди е прошастогь столѣтїя миръ заключень быо измедьу Цесара, и Султана, существуе пространа и имутьна Церква, кою е едань Сербльинѣ пребогатый торговаць сазидео. Одавде не далеко бѣлесе куле *Петроварадина*, одь побѣде, кою е надь Турцыма одержео Князь *Євгеній 5. Августа 1716*, знаменитый градъ; одь овогь на едань сатъ одстои величественна Церква *Коварица*, коя предьашнѣой ни у чему не уступа. Медьутымь се предѣе, у Унгарску *Бачку медьу*, у коіой се находи онай пре-

*) Садъ у мон. *Равоинцы*.

пространый шанаць, великій мракъ *) названный, гди преко петдесеть хиляда людій обитаваю. Єрь тамо има две величествене Церкви, кое іоштъ ветьма украшава са своимъ пребывалищемъ Епископъ, кои себе Сегединскимъ, Бачскимъ и Новосадскимъ Восточне Церкви Епископомъ называ. Єрь славногъ мужа *Виссаріона*, кои є недавно ово достоинство имао, дивно у одправляню дужностей свои прилѣжаніе, безпорочно поведеніе, пространна вѣжества, и проче овогъ рода добродѣтели весьма препоручую. За изображеніе юности, и свештества, кое ни о первымъ вѣроисповѣдателнымъ правилами понятія нема, самъ є онъ одъ основанія две оуде изрядне завео Коллегіе, сабравши са свію страна разуміе, и изображене мужеве рода свога, кои да науке прилѣжно преподаю. *Арсеній Іоанновичъ* Патріархъ Ипекскій збогъ моралногъ поведенія, остроумія, и учености свое похвале найдостойніи мужъ, за време Турско-Нѣмачкогъ рата 1737 подъ Карломъ VI, на овога страни бывши, потомъ са многочисленнымъ народомъ у ове области прешавши у Карловцы се смѣсти у двору, кои є предъ нымъ бывшемъ Патріарху Арсенію Чарновичъ Леополдъ Імператоръ сазидати дао. На Ипекско пакъ Патріаршество, као упраздниѣно, Турцы поставе нѣкогъ Грка, родомъ изъ Цариграда, Іоаннъ Караџа званогъ, кои кадъ примѣ-

*) *Magnum lassatur.*

мѣти да га народъ нерадо има, девете свога Ексархата године, полакомившисе на новаць, Патріаршеско достоинство уступи Митрополиту Скопійскомъ, по коега преставленію Епископи другогъ себи изберу, коме сва Турской принадлежедѣ мѣста повинуюсе.

Нетѣ излишно быти, овде навести, каковымъ се начиномъ овай Архіепіскопъ или Патріархъ бира, и какову онъ има власть. По канонически правилама, као и у перва Церкви времена, нѣговъ изборъ бива. Ерь по преставленію нѣговомъ сви подложни му Епископи у едно собираю се ради избранія новогъ духовногъ поглавара, ако се сирѣчь недогоди, да имъ другогъ противъ воли неаметне Турскій Султанъ, као што е мало преречено. Нѣгова власть у пограничнымъ областима весма е пространна, чега подобный примѣръ имамо у трима старымъ Ексархама или Патріархама маньимъ, сирѣчь у Тракіи у Ираклійскомъ, у Асии у Ефейскомъ, и у Цесарійскомъ у Каппадокіи, кои су дуго поглавари были премногы около себе находятьсе Церквій: ерь онъ у цѣломъ свомъ препространомъ Ексархату по своіой воли Епископе именуе, Синоде отвора, и своіу духовны парница верховный е судія, и одъ нѣга се на другогъ когъ выше позывати (апеллірати) неможе, будутьи ветьега нема, кои бы изреченіе нѣгово обезсилити могао. Нетѣ съ горегъ быти

іоштѣ кою прословити о службама божіима, и о строгости Монашескогъ живота; коя и до данасѣ царствуе по Сербскимъ Монастырма. Єрь се по овы явна и приватна света моленія даню нотѣу, као што закони Церквени прописую, съ найветымъ благоговѣнствомъ къ Свевышиѣму отправляю, сирѣчь по обредима Гръке Церкви, но Сербскимъ старымъ языкомъ, кои є неутервенъ, и невразумителанъ, и много се разликуе одъ прекрасногъ простонароднѣгъ языка. Монаси по старіой владаюсе науки. Єрь они мяса нигда не еду и слабымъ костюмъ, и одѣянїемъ задовольни, све остало време, кое у молитвама и краткотраютѣмъ сну непроведу, обратѣю на ручне послове, читанѣ света писма, и на образованіе юности у наукама, и благонравію. Но кромѣ гореспоменуты Светаца има іоштѣ и други благоговѣнствомъ славны мужава, кое овде исчислити пропустѣамо изъ причине, што немаю посветѣногъ себи дана, нити се о ньима божественна Служба держи, развѣ у онымъ мѣстама, гди свете имъ кости почиваю, и стекшисе о торжеству народъ разне имъ обѣте твори.

Но да путешествіе наше наставимо. Одъ Карловаца у Бачкой на лѣвой страни Дунава лежи стародревный Монастырь *Ковилѣ*, тако нареченый одъ села, кое у свакой струки ужитка изобилуе. Одавде пакъ, на шесть сати къ востоку пребро-

дивши Тису у Темешку се медьу прелази. Далѣ єдань дань Дунавомъ путуютьи представля се варошица Панчево, у коіой оближнѣмъ селу другій нѣкїй стародревный Монастырѣ налазисе, гди Темешъ у Дунавъ утиче. На мало потомъ одстояніе къ сѣверу долазисе Монастыру, кои є одъ предъашнѣгъ пространіи, и више брой Монаха, и четьрь стадіе одстои одъ мѣста Чаково, гди се славни торгови держе и кое се одъ Хребта горе па до обале Темеша узъ дужъ, и ширину простире. Одавде на четьрь сата къ сѣверу указуесе Темишварь, природомъ, и художествомъ весма утвердѣный градъ, кои кадъ є подъ Цесарову власть подпао године 1716. безчислено множество Сербля тамо преселисе, гди има Епископъ свою столицу, кои не само у призрѣнію велелѣпія Церкве, и Владычески дворова, но и што се тыче числа обоегъ Клира, и годишнѣгъ прихода, ни єдномъ другомъ не уступа.

Овде тѣмо путешествію конаць да учинимо, и наше о Сербской Церкви, коя є доиста ужасну судьбину искусила, соболѣзнованіе изразимо, изъ дубльине сердца узданувши. Єрь по пришествію Варвара, кои су толике у найлѣпшемъ цвѣту бывше градове разорили, и са земльомъ поравнили, єдва буду гдикой само храмови, и свете обительи одъ пропасти сачуване, и ове су саме свагда морале о судьбини своіой, да ій сирѣчь

яръость непріятели кадъ несокруши, бринути се.
 Ништа манѣ Сербска, коя є, толико време суд-
 бенымъ волнама колебавшасе, готово упропастила
 се, крѣпко вѣруе, да є ветъ ту време, кадъ
 тѣе да се сваке опасности освободи, и предъашнѣ
 свое получи спокойство.

Александръ Стоячко.

V.

ПАМЕТНИЦЫ КРАЛѢВСТВА
БОСАНСКОГЪ.

а). *Декретъ Стефана Оома Краля Босанскогъ
последнѣгъ.*

Мы Стефанъ Оома Божиомъ милостию Расціе, Сербіе, Бошняка или Іллуричана, Приморія, страна Далматински, и Корбаве Краль и пр. Памтению предаемо силомъ овога на знанѣ даютьи свима, кои се тыче и пр. Стекавшим' се у мѣсту нашемъ Гоньницъ у главной нашей скупштини вѣрныма naszymа свима Прелатима, Баронима, Войводама и Великашима и избраным' свію комітата кралѣвства нашегъ Плеमितыма, радетьимъ о томъ што е на ползу и спокойство кралѣвине, и наше державе, коима дуже радетьима и о сохраненію кралѣвине гледаютьима, исти предречени Великаши измежду други свои похвалны урежденія представили су и предложили су вѣке членове, сирѣчь долунаписане, понизно молетьи, да исте членове потвердити изволимо. Коихъ убо членъ таковый е.

Првый: Да Манихеи нове храмове незидаяу,
ни старе опадаютье поправляюу,

Другій. Да се добра Церквама дана неотузимаю.

Третій. Ако ко извученымъ мачемъ убіе чо-
века, Кралѣвскимъ судомъ да се преда у тамни-
цу, и сва пѣгова добра, да се раздѣле на две ча-
сти, една да се за (Кралѣвскій Фишкусъ узме, а
друга за децу, или сроднике или родителѣ учи-
нившегъ.

Четвртый. Да Совѣтницы, Тайницы, Войводе,
и Коміти столице Кралѣвске, после призванія
торжественно Кралю положе заклетву.

Петый. Да Херцегъ светогъ Саве буде неза-
копите, ако nebude Кралѣмъ Расціе, Босне, или
Иллуриѣ избранъ, и после избранія да положи за-
клетву Кралѣвскомъ Величеству, ако се пакъ не-
положивши заклетву службу отправляти усуди, да
га Кралѣвско Величество казни.

Шестый. Да се нечестиви и преластители сво-
ій сродница главомъ казне.

Седмый. Да се издательи тврдыня или свои
господштина казнию невѣрности, равнымъ начи-
номъ ковача лажны новаца казне.

За кое ствари спомень и крѣпость вѣчну у-
становленія сама у ову књижицу уписсана и по-
ставлѣна, по господе, Прелата, Войвода, и Пле-
митѣа, и цѣле кралѣвине вољи, и совѣту об-
щемъ нашегъ печата привежляемъ да се утврди
учинили смо.

Дано у Гоньицу преко руку Честногъ Отца у Христу Господина Вилемира Владимировича Епископа Крешевске и Нарентински Церквѣй Греческогъ обряда, Двора нашегъ Тайника (Секретара) и Гречески наука и закона Доктора возлюбленогъ, и вѣрногъ нашегъ. Лѣта Спасителя 1436. О празнику светогъ Іоанна Крестителя, кралѣвства пакъ нашегъ третьегъ.

Присутствуютимъ преподобнымъ у Христу отцевима и Господи Ёоми Епископу Фарскомъ Апостолическе столице Легату. — Теофану Диоклее или Пека Патріарху наше Кралѣвине Расціе, Греческогъ обряда. Максиму Сербіе Митрополиту Греческогъ обряда. Іоанну Мазуе Митрополиту Греческогъ обряда. Теодору Паугна Митрополиту Греческогъ обряда, и прочимъ господама и Владыкама нашегъ Кралѣвства обряда Греческогъ. И честнымъ у Христу и любезнѣйшимъ отцевима реда св. Францішка Євгенію Сума (Шума) страна наше Кралѣвине Расціе Нунціюсу и Коммисару Апостолическомъ и генералномъ Інквизитору. Михаилу Ядранскомъ Вікарію Босне братѣе предреченогъ реда. И угледнымъ и Великоможнымъ Стефану Херцегу светогъ Саве са своимъ сыновима. Радивою Владимировичъ Коміту и Судіи наше Куріе. Стефану Владковичъ Совѣтнику нашемъ и Уссоре Бану. Іоанну Ковачичъ Войводи страна наши Далмаціе. Петру Павловичъ Войводи Гласинка и Магістру наши Дапіфера. Павлу Кубретичъ

Войводи Зворника Магістру Пинцерна. Ніколаю Алтомановичь Войводи Валѣва, и Префекту страна Кралѣвине наше Сербіе. Валемиру Ямометовичь Войводи и Префекту Кралѣвине наше Расціе, и другимъ множайшимъ кралѣвства нашегъ Войводама, войводства држетъима и чести.

б) *Писмо Краля отъ Босне, коимъ Магнате Кралѣвства на войну противъ Турака позова.*

У име С. С. и нераздѣлне Троице.

Стефанъ Томашевичь Божиомъ милостию Расціе, Сербіе, Бошняка, или Іллуричана, Приморія, (Primordiae, seu Maritimae), страна Далматински и Корбавіе Краль и пр. Свима нашимъ вѣрнымъ Господама Прелатима, Баронима, Магнатима, Комітима, Войводама, Віцекомітима, Генералима, Тысящницыма (Tribunis) Сотницыма, Племитыма, заклетымъ гражданима, и другома коегъ станя и званія подъ нашомъ Владомъ поставлѣныма и стоетыма здравлѣ и милость нашу и пр. Судимо, да є познато свакомъ смиренномъ Хрістіанину, коіомъ є раномъ уязвлѣно Хрістіанство у ово наше време отъ невѣрны ои Махуметанаца: зашто мысао срца нашегъ непресѣчна на то найвише пази, и иде, да неприятелѣ Хрістовогъ имена, отъ коихъ є толикимъ замкама и штетама повредѣна вѣра наша, и ветъ обличнѣгъ

Махумета вѣиногъ Императора , кои невѣрны и поганика соединеніемъ умноженнымъ падежомъ и разореніемъ съ крѣпкимъ намѣреніемъ грози , далеко отъ нашегъ предѣла краева отбіемо , да се ноге поганске на наше прагове , не метну , и да се ово Кралѣвство изъ ненаданогъ поганска нападенія , и жителя непазени у плачевный случай не увіе , и са свимъ неразметне ; како што смо предѣшныи времена , и мало пре прошавши дана примѣрнымъ угледомъ веть искусили , да е другимъ народма отъ истогъ Императора Турскогъ нанешено . И кои тѣе Христовъ вѣрныи и топлый православне вѣре любитель сузе уздржати мотьи , гледаютьи града Константинопольскогъ разграбленіе ? Сбогъ тога предименовани вѣрни наши Барони , Прелати , Племитьи , Войводе и Великаши Кралѣвства , особито и поименце :

Стефанъ Косарикъ нашъ вѣрныи Херцегъ С. Саве са синовма и заставама.

Радивой Яблановичъ любезнѣйшій стрыць нашъ , Банъ отъ Яйца.

Стефанъ Станичъ Войвода Приморія са заставомъ.

Момчило Томановичъ Банъ отъ Уссоре са заставама.

Петаръ Ковачичъ Войвода отъ Поунга са заставомъ.

Вукъ Гребляновичъ Коміть отъ Ливна и Войвода отъ Пруста са заставама.

Радивой Владимировичъ Коміть и Судаць Куріе наше са заставомъ.

Войвода Мичиновичъ са заставомъ.

Вукичь Мисирковичъ са своимъ братьама и заставомъ.

Павель Кубретичъ Войвода Зворничкій и Мачванскій са синовима и заставама.

Войвода Іоаннь Скатичъ са заставомъ.

Владыславъ Вукичь Войвода и Префектъ Рацие са синовма и заставама.

Деонъ Алтомановичъ Префектъ Сербіе, и надъ рудама Референдара наши Магістеръ са заставама.

Вукша Веселачичъ Войвода Новоградскій близу Разурія Префектъ страна Поморски са заставомъ.

Маркомирь Бранковичъ Войвода Подвинскій и Тысящника наши верховный Магістеръ са Тысящницыма и Сотницыма. Съ избранимъ нашимъ людама свакогъ комітата истогъ Кралѣвства нашегъ на полю Косовскомъ месеца Іуніа собрани на нѣму скупа овой отдаи на сусреть изытъи морамо, да свой едь на насъ не изблюе. Дано у Приштини дана 3. Іуніа лѣта Господня 1459.

Ово писмо Краля Стефана Томашевича, кое се у Качитѣу налази, преписано е Марианомъ Лекушитѣемъ дана 8. Дек. 1724 съ преписке, коя се у Фойшецы находи. То исто писмо дае намъ Прай у свомъ дѣлу: Specimen Hierarchiae hungaricae Pars II. на стр. 433, преписано са достовѣрне копіе, коя се у Крал. Камери Пожунской находила. Назначи - тьемо овде у кратко оне ствари, у кои-ма се ова два преписа са свимъ неслажу, а то су само поедине рѣчи. Тако Прай има мѣсто Корбавіе, Кроаціе; м. a nostrae regionis finibus у Лек. има Пр. a nostrae religionis finibus; у Л. Косаригъ Пр. Косеригъ; Л. Станигъ, Пр. Стехенигъ; Л. Vojvoda Prusti, Пр. Vayvoda Prustinim; Прай нема Гребляновича; Л. Мигиновичъ, Пр. Микриновичъ; Л. Vojvoda Novi castri prope Rasvirum, Пр. prope Ragusium; Л. Vojvoda Podvinja; Пр. Voyvoda Podringia.

VI.

П А Н О Е О Н Ъ

ГЕНЕРАЛЪ Ф. М. ЛАЙТНАНТЪ

ТЕОДОРЪ МИЛУТИНОВИТЬ

ОТЪ

МИЛОВСКІЙ

Баронъ отъ Вайхселбургъ,

Сербинъ, рождень 1766 † 1836.

Теодоръ Милутиновичъ отъ Миловскій, по своимъ заслугама Баронъ отъ Вайхселбургъ, родіо се 1766 у Сремскомъ Сурдуку отъ отца Аксентіа *) и матере Анне, коя е была ктыи Теодора Станисавлѣвича, Маіора Шайкашкогъ. Генераль Графъ Колоредо, кои е быо сведокъ славногъ дѣла отца Теодорова у год. 1779, за наградити отца, даде сына у Инженійрской Академій о свомъ

*) Животоописаніе овогъ славногъ мужа предложи тьемо Читательима С. Лѣтописа на другомъ мѣсту.

трошку воспитати, изъ кое младый Феодоръ 1786 као Офіціръ изыдѣ, и кодъ II. Банове регименте намештѣнь буде. Год. 1787 премѣсте га къ Вардинской регименти; а год. 1788 постане Лайтнантъ кодъ Понтоніѳра. У овомъ чину воевао є 1789 и 1790 на води противъ Турака отмѣно, и на задовольство своіѳ предстоѳтеля. Год. 1792. отиде са Понтоніѳри на войску Французску у Нидерландъ кодъ Єнапасъ, на многи канали намештао є са найветѳомъ хитростіѳ мостове, да є наша разбіена войска избавитисе могла. Год. 1793 на води Райни подъ найветѳомъ неприѳтелскомъ ватромъ и топова груванѳмъ мештао є великіѳ мостъ за кое га и Генераль Графъ Клеофаітъ у своіѳ релациѳ кодъ Двора похвали. У Марту 1793 буде опредѣленъ къ Праиской войсцы, коя є подъ Принцомъ Брауншвайгомъ съ нама союжена была у помотъ, — гди са свои 6. Понтоніѳра и помотью Прайза кодъ Бахараха преко Райне хитро мостъ направи, по коему реченый Принць са 55 баталіѳна и 65 ешкадрѳна пагло предѣе, франц. Генерала Кустіна разбіе, и градъ Майнць обколи. Принць Брауншвайгъ похвали своему (Прайзскомъ) Кралю Вилхелму второмъ нашегъ Лайтнанта Милутиновича, крозь кое га препоруку кодъ нашегъ Двора 1-гъ Маіа 1793 постане Оберлайтнантъ кодъ Австрійско-штирско, Графъ Вурмзер-фрайкора. Ово су были сами оно-страни Срби, подпуиѳни са наши граничари, кой

послѣднѣи ни су своевольно но подѣ силу у рече-
 ный фрайкоръ итьи морали. Ови су имали црне
 капе са црвены калпацы, црвене кабанице, пла-
 ве доламе са белы портовы, широке плаве чак-
 шире са белы портовы одѣ колена до пете, дуге
 пушке, пиштолѣ и ножеве. Ови су многій страхъ
 французима задавали; было е медьу нѣима много
 и оностранни Србски Офицера. Год. 1793. 13. Окт.
 превезесе Обрлайтн. Милутиновичъ са Капетаномъ
 Огризовичемъ и 400. овы црвено кабаничара (Рот-
 мантлера) нотьу преко Райне, на падну и разте-
 раю французе одѣ Райне, да наши кодѣ села Бли-
 тердорфа лакше могу на Райни мостѣ наметнути,
 кое се и сврши, и войска подѣ Генераломъ Принцъ
 Валдекомъ преко Райне предѣе. Оберлайтн. Ми-
 лутиновичъ са свои 60. момака юриши на варошъ
 Селсъ, и буде 2 пута узбиенъ, но кадѣ Принцъ
 Валдекъ види да и граждани французима помажу,
 даде овымъ нашимъ Србима помотъ, и заповеди,
 да опетъ юрише, давши имъ слободу, да 2. сата
 по вароши што надѣу за себе узети могу; садѣ
 нагрну сви црвенокабаничари Срби и предѣ нѣима
 Милутиновичъ и Огризовичъ са голи ножеви, по-
 бацаю французе са моста у воду, на граду разбию
 врата, у удѣу у нутра, французе изтераю, и ва-
 рошъ поштено одѣ сребра, злата и добра вина очи-
 сте; но многій гражданинъ вооружанъ, многи фран-
 цузъ, аль и Србинъ мртавъ паде. 18. Октоб. кодѣ
 Роршвила, 20. Окт. кодѣ Ванценау естѣ се нашъ

Милутиновичъ са Капетаномъ Милановичемъ и Огризовичемъ такодьеръ отликовао; — они су са пьіовымъ компаниама Милутиновичъ найпрвый юришили на Ванценавску воденицу, гди су се Французи утврдили были, кою су са 6 топова, 3 заставе, и 600 робова отели. — У Априлу 1794 буде Оберлайт. Милутиновичъ отделънь къ Генералштабу, и те исте године 23. Іуніа постане Капитень, а 12. Маіа 1795 целый Капетанъ кодъ свогъ горереченогъ фрайкора, у кои се одъ Генерал-Штаба натрагъ поврати. У Октобру 1795 подъ командомъ Обрштера Іове Баронъ Кнежевича отео е Капетанъ Милутиновичъ са своіомъ компаниомъ на юришь село Вайзенау, и затворио Французима путь, потомъ юришио е храбро на обкопъ кодъ Талхайма, за кое га е Фелдмаршалъ Графъ Клерфайтъ у извѣстію свомъ похваліо. Год. 1796. есть се онъ са своіомъ компаниомъ отликовао кодъ Херболцхайма 28. Юніа подъ Генераломъ Фрелихомъ, гди е 30 Француза заробіо. 27 Юніа водіо е са компаниомъ защитницу (аріергарду) и боріо се са непріятелскомъ предходникомъ (авангардъ) до саме нотьи, докъ у Токауешингъ наши стигли нису. 17. Септ. кодъ вароши Кемптенъ у Швабской Капетанъ Теодоръ Милутиновичъ са своіомъ компаниомъ и граичнымъ катанама предводіо е предняке; ту е непріятели предъ варошомъ разбіо и у варошь првый ушао. Септ. 29. правіо е нотью предходницу, са 300 момака уда-

рію є на варошь Вайнгартень, и непріятеля є пре, него што є наша войска стигла, изтерао, и 1 топъ и 20 Француза заробио. Октобра 20. са Капетаномъ Николаевичемъ изъ Србіе, юришио є Милутиновичъ на вінограде кодъ Шлингенъ, гди су се Французи утврдили были — и са пожеви поюре ове на поляну, гди ихъ наши гранични коняницы са сабляма дочекаю и изтераю; овде 300 Француза заробише.

Год. 1794. 20. Априла када су Французи на нашу страну преко Райне прешли, боріо се онъ дуго време край Райне, но и тако непріятелской сили уступити принужденъ повучесе у село Дирсаймъ и ту се дотле са великомъ непріятельскомъ силомъ боріо, докъ наша войска стигла, ніе. У време примирія 1798. было є онъ са фрайкоромъ по квартири у Бабурии.

Год. 1799. започне се опетъ рать съ Французи; 21. Марта, у оной славной битки подъ Принцомъ Карломъ кодъ Остдраха, есть се нашъ Капетанъ отъ Милутиновичъ на ново отликовао, и овде є, када є нотьу предходницу водіо, све непріятелске прве страже разтерао, и 1 топъ отео. 4. Априла отме онъ са своіомъ компаніомъ варошь Іберлингъ, а 5. село Сянгенъ, и зароби 50 Француза. — Потомъ оде овај Фрайкоръ место Швайцерске на Райну, гди су до конца лѣта 1800 са великимъ отличіемъ воевали — коега времена Милутиновичеве заслуге нама непознате остадоше,

само то знамо, да е и тамо увекъ предходницу управляо, и да е са своіомъ компаніомъ быо у теранію првый а у уступанію послѣдній. У Фѳебр. 1801. учини се миръ; овай Фрайкоръ разпусти се, а Милутиновичъ опредѣли се къ Варадинской регименти, и добые компанію Бановачку, гди е домостроителство граничарско добро знао управляти. Год. 1803. ожени се са ктьеромъ Маромъ Спаіе Андреовича изъ Пазуе. У Септ. 1805. буде опеть рать са Французи, гди сва Варадинска регимента на войну отиде. Онъ постане Маіоръ 1-гъ Септембра како предъ непріятеля додбу, юриши онъ са своимъ првымъ Варадинскимъ баталіономъ на тврдыню Оберхаузь кодъ Пасаве, и отме ю по доста дугомъ боренію. Наша войска крозь паденіе града Улма подъ Генераломъ Макомъ, кои е после низвергнуть быо и у затворъ дошао, буде несретьна, и Царъ Франць І. надъесе принужденъ са ущербомъ у Пресбургу миръ учинити. Тако наши граничари ове есени додбу кутьи. Маіоръ Милутиновичъ буде сбогъ войне измедеь Срба и Турака у село Босуть на Сави опредѣленъ, гди е на поступанѣ едне и друге страже, да небы амо пресли, и какова зла учинили, данъ и ноть мотрити морао; потомъ буде опредѣленъ као Директоръ надъ млоги Офіцыри, да Царске шуме у Градишкой Бродской и Варадинской регименти премери, кое е са великимъ задовольствомъ нашегъ Двора свршио. За заслугу ову постане предъ

млогимъ старіимъ Маіорима год. 1809. Обришт-
 лайтнантомъ кодъ Градишке регименте, коя опеть
 на новыи Французскій рать у Немачку отиде, но
 онъ остане у Градишки чуваютьи Кордонъ одъ
 пустаія и немирны Босански Турака, за кое труде
 9. Іуніа 1809. и велику похвалу одъ Славонске
 Генерал - Команде добые. У Іулію 1809. постане
 Обриштеръ, и отиде къ регименти на войску — но
 и овай рать испадне за насъ несретѣанъ. Францу-
 зи отму Бечъ, и Милутиновичъ, кои при концу
 войне на бориште додѣе, доведе свою Градишку
 регименту кутѣи. Овыимъ миромъ уступи нашъ
 Царь горные граничне регименте и све остале преко
 Саве па до мора Адриаческогъ лежетѣе Хорватске
 и Іллурске землѣ Французима. У време мира, одъ
 лѣта 1810. до 1813, као Обриштеръ и Комен-
 дантъ трудіо се онъ, да регименту у свему по-
 прави. — Онъ е са Офіцѣрима сваке зиме држао
 школу воену, учіо ихъ воевати, екзерцѣрати — и
 сраженія управляти, знао е свакомъ Офіцѣру у
 свомъ селу толико посла задати, да никада без-
 послени нису могли быти. Дао е поправити путо-
 ве, и край нѣи посадити различито лепо вотѣе;
 дао е свудъ мостове зидати, баре крозь водоод-
 пусте сушити, и засеяти; оправляо е свуда Цр-
 кве, безъ разлике закона, начиніо е край Саве,
 одъ Бродске регименте, па до села Кабаша, а
 одавде преко низи до села Орловца къ планини б
 фати широкъ а 2 и 3 высокъ насыпъ, тако да

сада Сава компанію Андриєвачку, Ступшичку и Оріовачку никада потопити неможе, и зато сада сва села одъ ове 3 компаніе спусте свое кутье, кое су пре сбогъ потопа на 2 фата высокимъ сояма стояле, на землю, и сада све низи и бивше баре безбрижно рааномъ сею. Онъ бы на овай начинъ сву regimentу потопа ослободио, но наставша война 1812. прекинему намѳреніе.

Милутиновичъ као Обрштеръ у Градишки, много е лепа реда у regimentи завео, тако да му тамо, како годъ и Обрштера Барона Ёфте Любибратича кои е друмове дао зидати и домове изъ гудура на друмъ у красна села 1745. дао населити честно име безсмертно остатъе. — Онъ е више пута у цивилномъ одѳлу, обычно самъ у ловъ излазио и овомъ приликомъ имао обычай са граничари, гди бы годъ коега у полю нашао, кои га познавали нису, у разговоръ упуштати се, одъ кои е лако изкусити могао, кои су люди у сели злочести, како се Священицы, Офицъри, и трговцы по сели владаю, и када бы после по сели као Обрштеръ на прегледъ ишао, совѳтовао е ове у смотренію нъовы погрешака тако, да се многи чудити морао, одъ кудъ е онъ то све сазнати могао. — Да миѳнія свои Офицъра изкуси, више бы пута онъ о одной ствари претворно говоріо, кое е многи предъ нѳговымъ лицемъ хваліо и одобравао, а неки бы му паметно и учтиво противословіо, зато првыма бы у очи казао, да су

ласкательи — а другима да су стални люди, кои паметно мысле, и разсуждавати уче. Обычно е говоріо: люди, кои свое поглаваре у лице устмено, или у стіховма писмено до небеса дижу и похваляю, биваю ветъимъ дѣломъ ругательи, а они кои таково што приимаю, есу лакоумни и суетни. Оне люде, кои су му зрело и паметно но учтиво знали противословити, увѣкъ е отликовао, и само такове желіо е око себе имати, говоретьи, овакове могу я гдишто поправити, а и одъ нѣи поправлѣнъ бити, што одъ онога, кои сва старешинска дѣла хвали, макаръ и найгора была, очекивати не. Онъ е быо законно - и народолюбивъ; славіо е сваке године Крстно име и св. Ев. Луку, за спомень да су нѣгови праотцы на овай данъ у осмомъ столѣтію изъ Ідолопоклонства у Христ. законъ прешли, и на св. Луку покрстили се; то е узрокъ, зашто Срби Крстно име — а не именъ данъ славе, на овай данъ звао бы Господу на обѣдъ а сиротинѣи по 10 фор. разделіо бы.

Год. 1812. мораде нашъ Цесаръ Франць І. дати Французскомъ Цесару Наполеону по учинѣномъ уговору 30.000 войника у помотъ, кою одъ Градишчанске регименте подъ Маіоромъ Јосо Барономъ Симбшенъ првый баталіонъ на Русе отиде. По краткомъ буду Французи, изгубивши три части войске изъ Руссіе изтерани, млоги союзницы, медъу коима и Австріа, отргну се одъ Француза съ Русима, и окрену оружіе противъ

оны, садъ сва Австрійска войска мораде на войну изатъи, Обрштеръ Милутиновичъ Градишчанскимъ другимъ батайлономъ иде у Илврію, да Французе изъ Илвріе и Хорватске преко Саве изтерати могне. Тамо є быо вице Краль одъ Італіе, Принць Евгеній са 70.000 Француза и Таліана. Нашъ Генераль Хилеръ стаяо є протъу нѣга са 32.000 пешака и 8000 коняника. Фелдмаршал-лайтнантъ Радивоевичъ предъе са нѣговымъ Коромъ кодъ Загреба преко Саве, подъе на Карлштадтъ а пошлѣ неколико войске на Глину и Петриню да одтудъ Французе протераю, — но ови надъу, да су Французи одъ тудъ веѣъ избегли и да наши Хорвати опетъ желе подъ крило Австрійско дотъи, и да се и сами оружаю непріятелѣ изъ землѣ наполѣ изтерати. Обрштеръ Теоодоръ отъ Милутиновичъ добы одъ Генерала Радивоевича налогъ, да онъ нѣговымъ Градишкимъ и еднымъ Бродскимъ баталіономъ иде у Мункендорфъ, и да тамо пресече непріятелю путь. Вице-Краль Евгеній чуе, да су се наши у Хорватской разпространили, и Французе изтерали, повуче се натрагъ и разшири свою войску одъ Трста до Любляне. Милутиновичъ подъ бригадомъ Генерала Ребровича подъе протъу Любляне, и отера Французе до Подпеча. Непріятелскій Генераль Пине подъе 6-огъ Септ. одъ Любляне къ Вайхселбургу са 2 батайлоне, Обрштеръ Милутиновичъ сретне га са свои Градишчанцы, набіе га и отера опетъ натрагъ — и како

се мало сумрачи, посузме Милутиновичъ полъ ешкарона катана, стигне Генерала Пино кодъ Бруна, удари на нѣга у нотѣи изненада, забуни Французе и разтера иѣи и 100 ухвати; Милутиновичъ буде мало ранѣнъ и изгуби 2 момка. — 9. Септ. додѣе Градиш. батайлонъ са полъ ешкарона катана подъ Ваихселбуръ, и удали на Ст. Мараинъ на юришъ, отме ово село и протера Французе, ме дѣу коима су понайвише Талиани были. — Вице-Краль Евгеній са свомъ Французскомъ силомъ до дѣе у Люблянѣ, и удари одъ Драве воде и горнѣ Саве на наше. Милутиновичъ са Градишанцы Бродъани и еднимъ ешкаронимъ катана стане за воду Люблянѣ. — 12-огъ Септ. у зору укажу се неприятельи на друму, одъ вароши Любляне. Милутиновичъ остави село Сонекъ и Лестие, и стане са своима на брду Ст. Мараинъ, а доле подъ брдомъ и првымъ кутѣама села Ст. Мараина остави само неколико добры свои стрелаца (шицара). Милутиновичъ добые юшъ две компаніе Крижевачки граничара и два топа у помотъ. Евгеній удари на Милутиновича са сви страна, особито великимъ друмомъ. Милутиновичъ постави се у едну шуму, и преко чистине коя е ту одъ друге шуме разставляла, пусти све човека по човека у другу шуму нагло прелазити, кои су се више чистине, крозь шуму опетъ натрагъ вратъали, и овимъ су начинимъ преко ове чистине, на кою су неприятельи непрестано пуцали, 6 пута претрчавали тако, да

су французи мыслили да ту силна войска има, коя нѣма за ледѣа зайтъи може; зато Вице-Краль повуче се натрагъ; Милутиновичъ очекива юшъ помотъи, да на Французе удари, но ова до 3 сата после пол-дана изостане, и онъ мораде се овде са нѣгова 3 батаилона са целомъ непріятелскомъ силомъ до отчаянїя борити. Милутиновичъ пошлѣ Капетана Івана Никшича са 2 компаніе Градишчанаца да 7 сати около далеко иде, и да на непріятеля изненада удари и забуни га, кое Никшичъ точно сврши, узпуже се узъ едно брдо, нападне на Французе и Таліане изненада, даде само одну ватру, и таки юриши са бодили (баіонетама). Непрїятель уплашенъ почне на све стране бегати. На овай гласъ удари Капетанъ Мартини одъ Вайзкирхенъ са 4 компаніе Градишчанаца са десне стране на друге непріятелѣ, и почне се съ нѣма бити; на то додѣе и Генераль Ребровичъ са целомъ бригадомъ и тукоше се цео данъ до саме нотъи. Вице-Краль са Генераломъ Греніеръ гледао е ово бореніе са стране, и мыслио е да е Милутиновичъ са многомъ войскомъ снабдѣвенъ. Француза погину овде 500; 97 буду зароблѣни; наши изгубе 48 мртвы 28 ранѣны. — 14-огъ Септ. у зору удари непріятельскій Генераль Марконѣтъ на Вайхселбургъ, одакле су се наши ветъ натрагъ тайно одвукли, намести свое у Вайхселбургъ и у старый замакъ на брду. Обрштеръ Милутиновичъ добые налогъ, да нотъу 15. Септ. са нѣговы Градишчанцы, и Ма-

іоръ Райнбахъ са Бродъаны Вайселбургъ обколе и отму; и то имъ се яви, да тѣе измедь тога Генералъ Ребровичъ са Гьургъевчаны и рег. Францъ Карлъ на великомъ друму Люблянскомъ на неприятели ударити, како ватру Милутиновича чуо буде. Обрштеръ Милутиновичъ, кои е пре 2 дана у Крайнскомъ оделу са крайнски косіоцы измедь Французски поста пролазіо и путове извидъвао, предъе у зору преко воде Гуркъ, обколи старый замакъ Вайхселбургъ са 3 компаніе, а 3 комп. задржи доле подь брдомъ кодъ себе. Французи га смотре, и почну га са топови бити; измедьу тога друге 3 компаніе узпужу се горе, юрише на Французе, и улете у тврдыню, но опетъ буду изтерани. Капетанъ Гьургъевичъ и Бабичъ и Оберлайтантъ Летица на заповестъ Обрштерову опетъ юрише, и отму тврдыню подь коіомъ су се 5 сати борили, и 4 топа и 500 Француза заробе. Дошавшу ноть оте Милутиновичъ са свои храбри Градищанцы опетъ Ст. Марайнъ: на друму пакъ разбіо е Ребровичъ неприятелъ и добыо 2 топа, 400 робова, медьу коима многи офіцъри. — Кадъ су Градищани са Милутиновичемъ у Найштадель ушли, быо е савъ баталіонъ угоштъень, варошъ сва осветлѣна, и на сви прозори были су надписи, Немецки и Крайски; Богъ да живи Градищанске юнаке, и храброгъ Обрштера Феодора Милутиновича! 19. Септ. нападну Французи на регименту Францъ Карлъ и скоро бы ю сву смазали, да Ми-

лутинвичъ са Градищавцы у помоть дотрчао нѳе. — 25. Септ. Генераль Ігнѳть Чивичъ са 1 Батайлономъ Слуняна и 2 компаніе Огулинаца, састане се са Милутиновичемъ, и заклуче да на непріятельскогъ Генерала Полombини ударе кодъ Облака, но Полombини то чуе, и удари нѳима на сусреть, нападне 27-огъ на Слунянскій баталіонъ, кои сѳ истомъ пре месецъ дана іошъ Французки подложницы были, и разбіе ове, но Гьургъевчани юрише на Французе и разтераю ихъ са баіонетама; али нова помоть стиже непріятелю, и они надбише све наше, кои почну бегати, Милутиновичъ ободри своѳ Градищанце, и опомене ихъ на досаданю нѳіову храбрость: сада се ови скупе у хрпу, и подъ предводителствомъ Ёошичинимъ (овако су га Градищани именовали) юрише на Французе неустрашимо, и разтераю прве; непріятель почне уступати. — 29. Септ. чуютъи Французи дасу наши веть у Тиролію ушли, почну на трагъ итъи, а Милутиновичъ и Катанскій Обрштеръ Грофъ Шта-ренбергъ слѳдише за нѳима устоцце. — 6. Окт. 1813 протера Обрштеръ Милутиновичъ непріятелску защитвицу крозъ Герць до Моста на Іеонцы, кои мость Французи запале. Наши се за водомъ (Ісонцо) устане. Овде добые нашъ Милутиновичъ одъ Цесара, Маріе Ёерезіе крсть са годишнымъ приходомъ на нѳга 300 фр.; а 8 лѳта после, додѳе у другу класу са 600 фр., и постане за нѳгову велику храбрость и изкуство у войводству

Генерал - Маіоръ предъ 18 одъ нѣга старіи бывши Обрштера, и буде опредѣлѣнъ Ф. М. Л. Барону Томашитъу у Далмацію, да му тамо помогне войску противъ непріятели водити. Тежко му е было одъ нѣговы храбры Градишанаца, кои су га као отца почитовали, разстати се, кое ни одъ едне ни одъ друге стране безъ суза ніе прошло. — 17. Новембра 1813. ветъ додѣе нашъ Генералъ Милутиновичъ у Далмацію къ Фелдмаршаллайт. Томашитъу у Черну, и буде при отиманю града Заре, кои 6-огъ Декембра предадасе, и сотимъ сва горня Далмація нама препадне, у овомъ граду были су Французи, Далматинцы и наши подъ Французима служетъи границари Хорвати, кои како чую, да е ту Милутиновичъ са войскомъ дошао, таки одлуче се одъ Француза, на юришъ подбу изъ града напољ, све Французе, кои су имъ на супротъ стали, потуку; и къ нашимъ напољ изадбу, зато сутра данъ и градъ Зара преданъ буде. Далматинцы и Албанези, познати особито юнацы, дигну се сви на оружје, да Французе изчисте, и да ову землю као Республику независиму учине. Митрополитъ Црногорскій союзи се съ нъима, и они изтераю са помотъу Енглезски ладья Французе изъ Рагузке землѣ окромъ неки тврдыня. Милутиновичъ додѣе подъ Рагузу 15. Декем. 1813. са 1 батаілономъ Личана 1 Баналиста и 1 ешкадромъ Хорв, Инсурекціе. Сви су ови у доматѣемъ свомъ различитомъ одѣлу врло слабомъ

были; и вѣтъ су кодъ отиманя Заре доста ослабѣни были, а овде моралоше у Новембру велику зиму медьу стѣнама безъ дрва, сламе и кабаница подносити. Милутиновичъ пошлѣ Генерала Данезъ са 2 комп. и полъ ешкадрона на лево, кои Тврдыню Клисѹ отме, Французе као роблѣ пошлѣ у Карловацъ, а остале, кои су нашинци были, разпусти кутьи. — 30. Дек. подѣ Милутиновичъ са своима покрай мора, предѣ неке стѣне, и 2-огъ Ян. 1814. додѣ у Граово, гди 2 комп. Слуняна одъ Француза предѣу къ нама лепо одевени и добро оружаны. У околишту Рагузе, одакле су Албанези и Црногорцы Французе протерали, надѣ Милутиновичъ порушене Французске и заведене нове уставе Рагузанске старе республице. Милутиновичъ надѣ Рагузу одъ енглезкогъ Капетана Левенъ и Албанеза обколѣну. Како Милутиновичъ додѣ, ступи енглезкій Капетанъ опетъ на море, а остави Рагузу Милутиновичу, Милутиновичъ заште да Рагузаны и Црногорцы свою войску разпусте, или да къ нѣму подѣ плату Австрійску ступе, кое они не одобре. Енглезкій Капетанъ Хостъ съ мора пише Милутиновичу, да тѣе онъ са Црногорцы Катаро (Которъ) отети, а по томъ да тѣе и нѣму Рагузу отети помотьи, но каесе, да е онъ Митрополіту Црногорскомъ обетѣао, да тѣе му на нѣгову помотъ Албанію предати, за кое е вѣтъ и Русскомъ Цару писано. — Милутиновичъ остави подѣ Рагузомъ нешто мало войске, а онъ

оде 5 Ян. на тврдыню Катаро, да ню отме, но овде надъе Црногорце, кои су ово место одъ Француза отели. 5000 Црногораца ветъ су сва тврда месла и долню часть Албаніе отели и засели. Милутиновичъ нема више но само 700 войника, врло мало барута, а топа никаква, тако принужденъ буде са своимъ военымъ хитроуміемъ на добрый начинъ са Митрополітомъ поступати, и замоли га да се онъ са Цареви немрази, нити нѣга натеруе, да съ обадве стране Србску кровь пролива, но да му опеть тврдынѣ преда. Овай му одговори, да онъ неможе свое сурове Црногорце къ покорности преклонити, но моли, да се Милутиновичъ претрпи, и у Албанію не улази, докле онъ очекиванный одговоръ одъ Русскогъ и Австрійскогъ Цара недобые. — Милутиновичъ, кои е ветъ налогъ имао, да Албанію отима, оде опеть подъ Рагузу, и додъе тамо 13. Ян. и добы одъ Томашича топове и нешто помотъи. — Енглезе такодьеръ одъ мора на ладъама са млоги топови приближе се, и почну Рагузу тутъи, коя се 28. предаде са 162 топа; Французи буду одпуштени. Рагузанцы хотъе да задрже власть и стара права у земљи; Милутиновичъ недопушта, но подлаже све Австріи, и постави найстаріе Плеमितъе за варошке чиновнике, и тамо слави скупа са Рагузанцы данъ овогъ сретъногъ освоенія. — У ово се време на Турской границы край Албаніе у Далмаціи разпространи куга. Милутиновичъ заведе страже и помеша са свои-

ма и Рагузанце. Садъ Милутиновичъ дигне нову войску одъ Далматинаца и науми сву Албанію отети. Далматинцы и Рагузанцы ополче се на Црногорце, кои су на нѳова села често нападали и робили.

3-егъ Іунія скупѳ Милутиновичъ своју войску, 3600 войника са неколико ладѳа и топова у стару Рагузу, и то су были сами граничари Личани, Оточани, Слюняни, Бановцы и Хорватска бандеріа, и подѳе напредѳ 7-огъ врло рано, пошлѳ Маіора Єдину и Дабовича по мору на ладѳама са 8 компа а онѳ са осталы оде єднимѳ краємѳ крозѳ Турску преко Дебелогѳ брега, и додѳе 8. предѳ зору предѳ Кастелново, и постави се у станѳ, у путу дао є заповестѳ предходницы, да тако иде, и гдигодѳ Црногорце и Бокезе предѳ собомѳ надѳе да ихѳ безѳ пуцаня похвата илѳ разтера, онѳ пакѳ острагу дао є єднако у све бубнѳ ударати, да се мысли, да одветѳ млога войска иде, на овај начинѳ буду прве страже не-пріятелске ветѳомѳ страномѳ похватане. Како подѳ Кастелново додѳу, таки Личани юрше и отму ову тврдыню у 2 сата после пол-нотьи. Црногорцы изѳ ове тврдынѳ побегну — а Бокези буду одпуштени. У Варошѳ стане Маіорѳ Кушевичѳ са 4 комп. бандеріе. До 4 сата по подне буде Милутиновичѳ овде готовѳ и незадржано подѳе далѳ, но истомѳ што є 3 сата путовао, нападне на нѳгову предходницу изѳ каменити стѳна 800 Црно-

гораца и Бокеза, и почну се страшно бити, но Граничари Слуняни добро ихъ послуже и млоге къ земљи оборе, а потомъ са баіонети юрише и неприятелѣ разтераю. Милутиновичъ додѣе у Перасто, гди одѣ граждана радостно буде дочеканѣ, Поглавари све околине скупе се на заповестъ Генералову, а закупу се да тѣе се подложити Цесарской застави и Цесару вѣрни быти, на кое имъ све роблѣ поврати и све пронасто поступанѣ опрости. — 9-огъ Іуніа обколи Генералъ Милутиновичъ градъ Катаро — но и Црногорцы скупе се близу Котора; како Црногорцы изъ Котора излете, и на наше ударе, онда и они изъ брдина на наше нападну, и почну одозго каменѣ бацати. — Милутиновичъ повуче се мало патрагъ, и стане, а потомъ са свомъ силомъ юриши, утера неприятелѣ у Котаръ, узпуже се на стѣне, и даде одозго у крадске прозоре пуцати, и тако около града ухвате млоге Црногорце гди и 200 мртвы падне. — Митрополитъ Петровичъ поглаваръ и заповедникъ целе Црне-Горе почне миръ уговарати, но за свою корысть, кое Милутиновичъ неодобри, но почне варошъ изъ топова рушити. — 12-огъ Іуніа заповеди Митрополитъ да Црногорцы на полѣ изыдѣу, и да Милутиновичу градъ предаду, кое се тако и сврши. Пензион. Маіоръ Дабовичъ, родѣни Букезацъ, добывши одѣ свои велико повѣреніе, добы варошъ Будеу. — Садъ ветъ учини се свудъ примиріе. Милутиновичъ добы одѣ Цара за Маіо-

ра Турскогъ и више Капетана Леополдске крсто-
 ве, за найотмѣнѣ просте войнике 5 златны и 10
 серебряны колайна, а онъ добые за освоение Албаніе
 великій Леополдовъ крсть, и буде военый Говер-
 неръ целе Рагузанске и Албанске землѣ. И по-
 томъ знао е онъ не само овде, но и са сосѣдны
 Црногорцы добаръ редъ и миръ обдержати. У Ра-
 гузи почне се протью Австріе некій немиръ, онъ
 тамо у Августу дооѣ, неколико великаша окуе,
 и далѣ пошлѣ, а други се премире. Священство
 Римско, кое е найвише на то тежило, да се опеть
 стара Република заведе, даде му писмено, да тѣ
 мирни и покорни быти; на истый начинъ буне за
 Републику утиша и у Котору, за кое одъ Цара
 нове похвале добые, и 12. Дек. 1815. дигне га
 Царь у чинъ Баронства са Предикатомъ Баронъ
 отъ Вайхселбургъ, у лѣту 1816. додѣе у Кара-
 себешъ за Бригадира, по томъ у Митровицу; и
 постане 20-огъ Септ. 1830. Фелдмаршаллайтнантъ
 у Карловцу. У Септ. 1831. постане Притяжатель
 (Инхаберъ) пешачке регименте Нро 54. Збогъ не-
 мира Босански Турака имао е у Хорватской краини
 много труда и опасна поела, 1832. буде нашъ
 Фелдмаршаллайтнантъ Фодоръ Баронъ Милути-
 новичъ отъ Миловски и Вайхселбургъ премештенъ
 у Темишваръ. У Фебруару 1836. збогъ слабости,
 болести и старости предѣе у миръ, и 7-огъ Нов.
 п. р. истога лѣта пресели се по краткой болести у
 вѣчный покой. Онъ е 70 година сретньо живіо, а

50 вѣрно! Цару и Отечеству служю. Быо е среднѣга возраста, плава лица и очю, велики на очи нахлоплѣны обрва, како годъ и нѣговъ отаць Генераль Аксентіе. Быо е много и врло пометно-рѣчивъ, великодушанъ, хитаръ, и сталанъ у свакомъ рѣшенію, особито предъ непріятелѣмъ. Онъ е високе воене науке у Инжинирской Академіи постигао, и довео е у войнама до найветьегъ совершенства. У служби быо е строгъ праведанъ и неуморанъ. Нѣгове заповести быле су кратке, и разумителне, и зло бы онай прошао, кои бы тако точно неизпунявао. Свое войнике любіо е, съ нѣма сваку тегобу подносио, за нѣи се отечески старао, и доста пута съ нѣима шалу проводіо, зато е и имао одъ нѣи велико повѣреніе, и доста путь могао е са 500 момака двапутъ више учинити, него другій са више хиляда. Онъ е быо великій націоналиста, любіо е свой родъ и законъ, — и у таковоме е и сынове свое добро възпитао, и одъ Србске лозе поженію. Онъ е имао едну ктьерь за Капетаномъ Петромъ Барономъ Јовичъ. Сынъ Александеръ естъ найстаріи Капетанъ кодъ Крижевачке регименте Нро. 54.; Михайль естъ Ритмайстеръ кодъ Катана Нро. 2. оженію се одъ Спаіе Паликутьевни; и третій сынъ Јосифъ, такодьеръ е Ритмайстеръ кодъ катана Нро. 1. оженію се изъ кутье Спаіе Манасіе, сва три учили су о очину трошку воене науке у Инжинир-Академіи, и заиста и они тье Србству и очину пепелу съ време-

номъ у воинству честь учинити. Обадва оженита Милут. досадъ деце неимадоше, зато нужно е да се Алекс. одъ пристойне фам. жени. Безъ велики наука мучно е войску водити. — О! камо сретъа, да се наши могутьни Срби на Милутиновича угледе, и да свое сынове или друге сродне у Инжинир-Академіи даду учити, то бы могли узданѣ имати, да тьемо и у напредакъ отмѣны Срба, као войсководителѣ и Генерале видити. —

Ст. отъ Шумарски
Маіоръ.

VII.

ОТКРОВЕНІЕ ОСТРОВА
МАДЕРЕ.

(Заключеніе.)

Робертъ смешетьи се остави салу, онъ надѣе Анну у бащи, и жаркимъ образима, и севаютьимъ очима рекне іой: Дакле Анно, рецы іошъ еданпуть Аминь! — „Аминь!“ рекне плашльиво Анна, и сматраше свогъ Роберта. Садъ си моя! вишне онъ; макаръ да се и самъ пакао медьу мене и тебе стави. Садъ си моя! Иди горе, и кажи Дорзету, да си моя. Иди, кажи му, да твой Махамъ манъ носи.

„О, томъ самъ се я оадала!“ викне Анна, и побледи као мертваць, пружи руке къ небу и рекне, „О Роберте, любезный Роберте, шта тьешь ты? мой отаць...“

Онъ ми неда твое руке. Єси се томе надала? Но неплашисе, Анно, твогъ Отца! молимъ те неплашисе нѣга; ербо си ты моя.

„Да се могъ отца неплашимъ? Роберте, мой отаць люби мене.“

Онъ мерзи на тебе, што си моя. Я ти кажемъ, онъ на тебе мерзи. Но, буди мирна! Садъ идемъ преправити мой замакъ, къ твою пріятію. У мало дана ты си моя жена, макаръ те овай мачъ сердца отчиногъ оттргао! . . . Здравствуй, Анно, здравствуй! скоро тье мо се видити. Иди къ твою отцу, и кажи му то!

Онъ се у свой замакъ врати. Анна стаяше бледа и дерктаютьи. „О Боже! викне она,“ Ели то нѣгова любовь? Опрости му о небо! . . . Ел' то любовь? повтори она іошь еданпутъ. — Ние то любовь, мое дете, рекне на то Дорзетъ, кои изъ честе изпадне, (онъ е за Робертомъ дошао, и чуо е нѣговъ разговоръ съ Анномъ). Видишь ты, дете мое, да се онъ за тебе бори, као за благодарность турнира, као за поясъ, кои, како га добые, равнодушно на страну бацы? О Анно, шта си урадила!

„Я самъ момъ сердцу слѣдовала, отче мой,“ ещаше Анна.

Не тако, дете мое! сердце твое невуче тебе къ мужу, кои мачъ противъ отца твогъ диже; твое воображеніе тебе е навело. О, дете мое, спаси себе ветъ еданпутъ изъ руку овогъ нечовека! — Онъ загерли дерктаютьу дѣвицу, и притисне е къ своимъ персима, орошаваютьи образе нѣне сузама отеческе любви.

„Али отче, любовь тѣе нѣга човечніимъ учинити. Она е нѣга ветъ човечніимъ учинила. О, молимъ Васъ драгій отче, слѣдуйте само садъ момъ совѣту.“

Човечніегъ? То самъ садъ башъ чуо! У твоѣмъ присутствію прети онъ твоѣмъ отцу. Добра Анно, Робертъ ни способанъ за любовь ніе; онъ све чини само за себе и свою славу. Мыслишь ты да бы онъ у найманѣмъ своѣмъ дѣйствию, на твое желѣ, на твою меку шатателну душу, на твое суза пуно око гледао? онъ предъ собомъ ништа невиди, кромѣ удовольствія своѣго честолюбія; и томъ жертвуетъ онъ све, све! и тебе! Я знамъ, онъ бы садъ светъ изъ чепова изставіо — не, да тебе на перси свое прегерли: ербо то ніе оно, што онъ хотѣе; не — само да рекне: я самъ старогъ Дорзета побѣдіо, и Анна е противъ волѣ нѣгове моя жена! У твоѣмъ притяжанію нема онъ тебе за цѣль; негледитъ онъ на твое тихо око, кое пуно любви на нѣму виси; онъ ува нема за твоя нѣжна наименованія; не, онъ само мене види, онъ види само увредѣногъ отца, когъ е онъ понизио, и преслушкуютъ само на уздысае, кое ми моя печаль изгонити буде. Онъ друго нетѣе, ветъ да се съ тобомъ велича. О Анно, спаси себе невѣрствомъ изъ руку овога мужа, и предупреди съ тымъ хиляду зала, коя вы, ты и онъ, починити бы могли!

Тихо плачуты падне Анна на перси своѣго Отца. Нѣгово е краснорѣчіе ню поразило, али е ніе увѣ-

рило. Она сѣдѣла ту, и сѣла, и надѣла, и мысляла: „Суза твоя мое сердце Робертово умекшати, мои твоя уздысаи благу топлоту, у душу нѣгову удавати. Онъ мене люби; и шта бы любви невозможно было!“ Добра Анна повѣрила е любви свемогущество, кое е нѣой судба отекла, и пропадне, суетнымъ надеждама свогъ сердца преварена.

Слѣдуютъегъ ютра добые Дорзетъ отъ Роберта писмо позиваютъ на мейданъ, и пружи га своіой ктѣри. Она га дерктаютъи прочита; нѣни се снови разыдъу; надежде нѣне свакомъ речію писма оборене.

Анно, то е Робертова любовь, о коіой си ты бесѣдила! Отца твогъ хотѣе онъ да убіе! Видишь, како штедливо обходисе онъ съ найсветіимъ чувствованіама твое душе!

Анна се затвори у свою собу. Овде лежаше она на колени, и едва знала, шта се моли. Она се измежду отца и любезника колебаше. Радо бы у гробъ пала, само да ужасъ тай избѣгне, любезника оружана спрямъ отца видити. „Роберте!“ викне на послѣдку она, съ смиреннымъ шатаніемъ: „Ты твѣшь, то осетѣамъ, мое сердце разцепити; но оно е твое. Я самъ теби вѣрность завѣщала, и хотѣу е обдержати, я хотѣу себе къ непрестаннымъ сузама отсудити; само твой мачъ да противъ могъ отца недижешъ.“ Она скрой планъ, кой се испунити отважи.

Дорзетъ донесе мейданско писмо старомъ Махаму. Овай се о беснилу Робертовомъ удиви, заратити на пріятеля свогъ отца. Онъ пошлѣ пошлѣ посланика къ нѣму, и даде му явити: Роберте, путь къ Дорзетовомъ замку иде крозь твогъ отца воинство, а путь къ Дорзетовомъ сердцу иде крозь перси твогъ отца; зато остави тѣой мачь у миру! — Всеу. Робертъ се посланику закуне: онъ тѣе Дорзета гонити, макаръ да га и у обятію свогъ отца натѣи мора.

Садъ оба старца даду вѣсть кралою о Робертовомъ поступку, и Едуардъ овомъ подѣ дужностию суда заповеди, у свомъ замку да миранъ седи, и да се на Дорзета заратити нипошто усудити несме. Робертъ бѣсни; нѣгово е честолубіе ужасно побудьено было. И я, викне онъ, кадъ му се налогъ кралѣвъ донесе; — я да ништа, башъ ништа будемъ? у очима Дорзета поруганый, презрѣный Махамъ? Онъ отъ бѣснила преломи мачь свой, и уништожи свой шлемъ; преко Дорзета Анну, а преко гнѣва любовь заборави.

Анна сѣдяше у замку, пуна найнѣжніе любви, и жаляше за Робертомъ, на когъ се съ Дорзетомъ, и старый Махамъ лютію. Всеу е она любезника бранила; нѣне тѣхе молбе, садъ первый путь са слушане небуду. Едно вече напише она отцу свомъ ове речи: „Дужность, честь, любовь и свето обетѣанѣ вежу мене за Роберта. Любовь моя треба да за лечи ране, кое е вашъ отбѣяю-

тый одговоръ, и Робертова гордость нашемъ домашнѣмъ миру задао. Кады вы ово узчитате, веть самъ Робертова жена. Я оставлямъ Васъ, за вратитисе наскоро са нѣжнымъ мужемъ у обятіе могъ почитаемога отца. О вашемъ опрощенію я самъ извѣстна, а мое бѣгство дайте ми Робертову любовь. Онъ нетѣ смети, оной ту єдну желю отретьи, коя є за нѣга, толико учинила. Здравствуйте! вели само на неколико дана сердце мое, кое тве вѣчно за Васъ кудати.

Анна Дорзетъ.

Она заповеди своіой дворильи, да писмо ово отцу нѣномъ, слѣдуютъегь ютра даде затимъ мѣсто къ покою оде у башту, и поити путемъ къ Робертовомъ замку. Триѣ, и чапурѣ израни нѣне ноге; купине подеру нѣно покривало и одежду: но шта мари нѣрна любовь! Слѣдуютъегь ютра, текъ што первы зраци сунца яве се, доспе она съ разсutomъ косомъ, у Робертовъ замакъ, кои се, кады є опази, упрепасти. Гласно плачутьи падне она у нѣгово обятіе, и рекне: „Садъ самъ твоя сасвимъ, мой Роберте! Любимли те садъ довольно?“ Робертъ запыткиваше, Анна казываше; и садъ єдва укаже се некій взоръ любви и благодарности на нѣговомъ лицу. Онъ падне предъ Анну, узме нѣну руку, притисне є къ своимъ уст-

нама, и єдва изрекне: „О моя Анно!“ Тако е подуго клечао онъ предъ нѣомъ, и она се начне о свомъ скоромъ поступку радовати. Садъ, у на- ручію свое вѣрне любви, заборавила е она и свогъ отца.

Свештеникъ замка свеже имъ руке. Кадъ веть благословъ надъ нѣима изречень буде, падне іошъ єданпутъ Анна у паручіе Робертово. „Садъ самъ твоя любезни Роберте садъ е и моя и твоя желя испунѣна; садъ нашей сретѣи ништа на путу не стои. О Роберте Роберте! я самъ за тебе много учинила: я самъ могъ отца оставила. Но, дай да се садъ къ нѣму вратимо, и нѣговъ благословъ измолимо. Онъ теби тай отретѣи нетѣе; ербо е нѣгова Анна твоя жена. Учини ме садъ сасвимъ сретѣномъ, Роберте!“

Намргодьень запыта Робертъ: Заръ нисамъ я теби доволянъ къ твоіой сретѣи? Заръ мора твой отаць све єднако мени половину твогъ сердца узимати? Анно, ты си моя жена; али буди сасвимъ! Я не делимъ оно што е мое, и што я любимъ. Буди Робертова, или буди Дорзетова; само буди сасвимъ оно што хотѣешь! Чія си, Анно?

„Робертова жена сасвимъ, а Дорзетова ктѣи сасвимъ. — О, недай твою оку тако мрачити се!“

Анно, твое сердце іошъ се све єднако дели. Дорзетъ треба да зна, да си ты моя; мой отаць, цела Енглезка треба то да зна. Нико нетреба да рекне, Робертъ свою жену мора благодарити жен-

скимъ молбама. Само твоіой любви хотѣу да благодаримъ сретѣу живота мога, и никаква сумня ову сретѣу да не умялява.

„Роберте!“ рекне Анна жалостно; „ніе ти доста да садъ са свимъ теби принадлежимъ? Зарѣ ти є милии триумфъ, да се твоя зовемъ, него да твоя єсамъ? О Роберте, непотвердѣуй речи могъ отца: ты си се боріо за мене, као за благодарность Турнира! Мое є сердце твое; ахъ, нецепай га, Роберте! дай да любовь моя буде твоя сретѣа, а не мнѣніе Енглезске о моіой любви. Роберте ты си момъ отцу іошъ молбу за нѣговъ благословъ дужанъ. Айде самномъ, айде да благословъ иштемо!“

Онъ є нѣга мени еданпуть отказао. Но опеть, Анно, да! ево ти мой завѣтъ; а тѣу предъ нѣнимъ клечати, као каква штатуа, и за нѣговъ благословъ молити, као за отпуцненіе отъ смертны грѣхова; али пре тогъ морамъ я, мора онъ знати, комъ ты принадлежишь. Сумня никаква нека ме о томъ не мучи, а нѣга не весели; пре треба Енглезска, Краль, свакій, кои насъ зна, да судія твое любви буде. Я идемъ у Французску. Хотѣе ли Анна мене пратити? или хотѣе ли сектъи Дорзетова натрагъ къ отцу вратити? Говори моя Анно!

Сузе су текле низъ бледе образе ове несретѣнице. „Роберте моя сретѣа цвѣта у отечественной земли, и тихомъ уживаню естества и любви. О,

дай да то уживамо и да весели будемо! Шта те тера, да наше сретньо острово оставишь? Дай да уживамъ мою узвышену сретью у наручію, на примиреномъ сердцу могъ отца, у безбѣдномъ покою! О Роберте Роберте! непоступай тако жестоко съ моимъ сердцемъ!“

Я идемъ у Французску, отговори Робертъ съ намерштенымъ челомъ. Бирай измедьу мене и твогъ отца! я идемъ у Французску!

„Молимъ те: остави овде у моіой красной Енглезской!“

Я идемъ у Французску! викне неумолимый Робертъ. Ты можешь остати ако хотьешь. Я, Дорзеть и Енглезка — све мора знати, комъ ты принадлежишь. — Робертъ остави салу, и даде заповестъ къ путу. Анна сѣдяше ту, тужетьи: яо, мое сиротно сердаще! яо! Робертъ тебе непознае!“ — Ахъ! зашто нисамъ я момъ отцу слѣдовала?“ мысляше она сасвимъ тайно, а затымъ таки хуляше себе збогъ таковы мысліи. „Я самъ нѣгова жена!“ рекне она садъ: „мое тье сузе нѣга тронути; моя покорность сломи тье нѣгову упорность. Да, я идемъ съ тобомъ, Роберте! я идемъ съ тобомъ!“ Она е готова была, као ягнѣ безъ туженя повиновати се.

Но, на што се отважила Анна? запыта Робертъ, кадъ се врати. „Теби слѣдовати,“ отговори она съ тиходушіемъ ангела у взору и гласу. То си моя! рекне Робертъ, и притисне е къ себи.

Она уседне съ нѣмъ на коня, и слѣдуютъ егъ ютра буду на броду широкаго мора.

Анна деркташе видѣти кот'рляются волне. „Ахъ, Роберте!“ рекне она; „немой вовѣрвати себе и мене лукавомъ мору и близкой смерти! Я любимъ тебе, о томъ вѣтъ неможешъ се сумняти. Зашто да мора сердце мое неисказанный страхъ мореплаванія искусити? О Роберте, Роберте! ты хотьешъ да мое сердце испытуешъ; али — ако се оно у искушенію разцепи! О, іошъ еданпуть, Роберте: дай да останемо, дай да остано!“

Ты отъ мора дерктъешъ? я бы мыслию, да бы ты отцу твою и крозь саму бурю слѣдовала тамо, преко оногъ холмитъа, лежи Дорзетовъ замакъ. Али я идемъ!

О Роберте, Роберте! викне Анна, іошъ единако плачутъи: „Ты непознаешъ мое сердце.“ за тымъ терпѣливо удѣе у ладью. Кадъ се ова отъ землѣ отисне, обузме ню трепеть. Она простре дерктаютъе руке къ милой землѣи, кою е оставила, виикне ясно свомъ отцу, свомъ цветъу, своимъ холмитъемъ, умилнымъ гласомъ здравствуйте! и уздане полагаю: миръ мога сердца вѣтъ е прошао.

Тамо, Анно, рекне Робертъ, куда идемо, твое е отечество; ербо мужъ твой тамо плови. Ако ме любишь, то управи твое погледе у напредь. — Уздышутъи окрене се Анна. Нѣви укочени погледи буду на Французску управлѣни;

но душа нѣна никако се немогаше отъ миле Енглеzске отргнути.

Ладья е пловила; но по неколико сати почне противанъ ветаръ свирѣпствовати, и гоняше е къ бреговима Енглеzске патрагъ. „О хранителю мой!“ рекне Анна у себи, кадъ любимый брегъ на ново усмотри; и тиха, искаютьа надежда укаже іой се на лицу и у нѣномъ плавомъ оку. Робертъ то опази, и таки мрачнымъ погледима заповеди, ветру на противъ веслати. Корманошь рекне: буря се приближуе; небо ніе съ нами, Господару. Допустите да къ берегу Енглеzске пристанемо!

„Дай да пристанемо къ берегу Енглеzске!“ повтори Анна, и падне предъ ноге Робертове. — Я хотьу у Французску! викне Робертъ, и даде іошь еданпутъ са жесточіимъ гласомъ заповести. Веслама движима, борила се ладья противъ бурѣ. Волне высоке као прогутаваютьа брда, бацаху ладью садъ у высину, а садъ у пропасть.

Сирота Анна седила е бледа и укочена, и очекивала е са свакимъ ударцемъ смерть у беснымъ волнама. „О отче мой!“ викне она; о отче мой! здравствуй! Ньой се чинило, као да тугу свогъ отца у волнама чуе, и чезнутьи пружи руке свое къ берегу, когъ ветъ више угледати неможаше. Робертъ, кои е нѣно здравствуй чуо, горко рекне: она нелюби мене! Сви уздысаи нѣни

лете къ Дорзету, а ни еданъ къ мени! Анна не-
люби мене!

Брегови Енглеzске и Французске ветъ су ис-
чезли, корабль се носи по непознатымъ морама,
све еднако отъ найужаснии волна овамо онамо те-
ранъ. Нема, као ягнѣ, кое е за жертву везано,
седила е ту Анна; само тихи уздысаи продираху
кадъ кадъ изъ нѣны уста, само единствене каплѣ
суза котрляху се низъ нѣне образе. У нѣномъ со-
жалителномъ, жалостивомъ смѣшеню налазили су
морнари, кадъ отъ непрестана труда изнемогну,
нову снагу и духъ. Ако насъ Богъ сачува, рекне
кормитель, то треба сви смиреномъ терпѣнію о-
вогъ Ангела да благодаримо. Найманю радостну
искру надежде являли су они найпре Анни; сваку
опасность претъутавали су они овой страдающей
жени, и сакрывали су собственный ужасъ подъ ху-
дожественнымъ покоемъ.

Десеть дана и десеть нотыи траяла е буря; и
и садъ едва опазе они землю. Буря се начне ути-
шавати, и свѣжій, али премѣнителный воздухъ
тераше іѣ ближе къ непознатомъ обрежію пуномъ
густы шума. Последня котва буде бачена. и Ро-
берть заповеди: овде насъ извезите! За име Божіе
не! рекне кормитель, лажливый ветаръ іошъ
дува, и прети намъ близкомъ буріомъ. Господа-
ру, вы сте прошли, ако на землю одете. Буря
тье насъ преститыи и котве едекъ прекинути. Он-

да можете у томъ дивлѣмъ предѣлу грабежъ глади или дивльи зверова быти.

Я хотѣу на землю! викне Робертъ; ко тѣе ме пратити? — Ко свой животъ не люби! отговоре морнари, и наговараху га да у ладьи остане. Анна се предъ нѣга простре. „О Роберте садъ я за тебе самогъ молимъ. Неиди на землю; слѣдуй совѣту овы добры людій. О Боже! ако ладья отплови, и ты Роберте самъ, оставлѣнь, отъ дивлѣ животинѣ разчупанъ... Роберте, тако ти мое любви, остани!“

Я хотѣу на землю, викне Робертъ; буря се утишала. Анно, хотѣешь ли ты твогъ мужа пратити? — Тако запыта Робертъ, и упре оштре погледе на свою младу супругу. Бледа, нема, и дерктаютьи пружи она нѣму руку. Господару, рекну морнари садъ, Вы сте свирѣпъ. Молимо Васъ оставте Вашу Благородну, тиху супругу овде. А кадъ онъ недирнуть остане, падну они предъ нѣга на колена. Робертъ заповеди, чамаць спустити, и самъ унесе Анну у нѣга. Садъ половина ладъара скочи за нѣмъ, говоретьи: Благородна Господьо, мы тѣемо съ вама живити и умрети.

Чамаць доспе у еданъ заливъ. Ладъари изнесу Анну на землю, и положе е у сенку некогъ непознатогъ дрвета. Робертъ стане край нѣ. Садъ Анно, рекне онъ тихо, преобладанъ толикомъ

толикомъ любовію, и узме нѣну дерктаютьу руку: садъ познаемъ я твое сердце; я самъ нѣга испытао! ты мене любишь. Садъ тьемо у Енглезску, къ твомя отцу. Зашто ме непогедишь, моя Анно?

„Ахъ!“ отговори Анна, и упре брижльиве свое погледе на ладью: „опипай мое сердце, Роберте! оно неисказанымъ ужасомъ куца, боетьи се да буря ладью неотнесе. Роберте, Роберте, айдемо натрагъ! Ахъ, ты си сердце мое сасма свирѣпо искушавао!... Айде да се вратимо!“

Буди мирна, Анно! ты си кодъ мене; буди мирна!

„Ахъ, ако я овде сама, у овой необитаной пустыньи, крозъ тебе, Роберте... О, молимъ те, айдемо! айдемо, докле е іошь време.“

А бы ли ты радо остала са мномя сама, кадъ другоячіе быти небы могло?

„Бы“ викне Анна; „али, дай да поитимо!“

Веть кормитель махаше, ветарь буде ячій, ладья се протресаваше, морнари викаше. Робертъ тихо рекне: Анно, садъ самъ я задоволянъ съ тобомъ; садъ познаемъ я твое сердце. Дай да идемо! — „Есть, дай да идемо!“ повтори Анна плашльиво.

Али, пре него што они до брега доспу, нападне орканъ на ново. Волна за волномъ, една

ветъа него друга, ударала е о брегъ. Сви матрози повикну: ибавите найпре несретьну! Они су съ веслама радили, да имъ кровь изъ руку потече, и опетъ нису ладбу удержати могли. Катарже пуцаше као да тье се пребыти; уже котвено прекинесе; ладба отлети на пространо море, и ветъ после неколико минута и найветый верхъ нѣнь исчезне.

Морнари, кои су съ Робертомъ на земли были, дигну ужасну вику, кадъ се уже прекине, и терчаше по обрежію овамо онамо. Анна падне на землю мертвобледа, кадъ ладба исчезне. Робертъ узме е у наручіе, отнесе е подъ нека дрва, и почне іой чело и слепе очи уплашень т'рти. Онъ е отъ ужаса тако бледъ быо, као и Анна, и нѣгово сердце силно е куцало; ербо онъ самъ признати е морао, да е сва ова бѣда нѣгово дѣло.

Анна отвори свое полумертве очи. „Но, Роберте,“ рекне она тихимъ гласомъ; „ты си мое сердце испытывао, и оно е пукло.“ Она пружи нѣму горко смѣшетьше свою хладну руку. „О, отче мой!“ рекне она са свимъ тихо, и дигне руку, као да е нѣму пружа. Затымъ е скупила руке у свое крыло, и гледала е, као што се чинило, сасвимъ мирно, на бурю мора. Робертъ стояше покрай нѣ; све нѣгово движеніе было е, да се кадъ кадъ презне, као да бы се уплашио. Напоследку бацысе на перси едногъ морнара, и рекне тихо: знашли ты помотьи? и гледаше у обла-

ке. Богъ тѣ намъ помотыи! рекне морнаръ, кои є нѣговъ погледъ примѣтію. Само имайте стерпѣніе, Господару! — Стерпѣніе неба, свершено є са стерпѣніе? отговори Робертъ смѣшетьсе горко: Стерпѣніемъ Аннинымъ; єрбо, стерпѣливие быти неможе ни вѣчно милосердіе, отъ сердца овогъ, кое самъ я разцепію.

Садъ морнари предложе Роберту, да рану потражи, и онъ продре съ нѣима у найгустѣе лугове. Они надъу благокусне плодове и сладку воду. Кадъ се врате, клекне Робертъ покрай Анне, и мете іой съ затворенымъ, немымъ трепетомъ скуплѣне плодове у крыло. Она даде нѣму све натрагъ, и рекне слабымъ, изнемоглымъ гласомъ: „умирутьой друго ништа нетреба, ветъ сердце испувно любовію! . . . Роберте,“ дода тихо къ тому: „ты си се знао съ твоимъ мачемъ владати; ахъ! ал' мое сердце ты познавао ниси. То твоя кривица ніе была!“ Она пружи нѣму руку іошь єданпутъ, уздане затымъ: „О мой несретьный Отче!“ мете свой образъ на єданъ брежулякъ, и после неколико минута заспи. У сну буде све бледъа; макне неколико пута устнама, као да бы се насмѣяти хотѣла, и нѣна блага, красна душа отлети.

Робертъ стояше у неутѣшномъ отчаянію покрай бледогъ тѣла, и нѣгове очи бяху на устие ледене упрте. Онъ ни речи неговораше, нити слушаше што му морнари говоре. После єдногъ сата

клекне онъ покрай Анне, узме нѣну бледу, уколчену, ладну руку, дигне е съ ужаснымъ погледомъ къ небу, као да чуе освету неба противъ нѣгове главе, и остане неко време у таквомъ положенію. „Если и ты мертво?“ выкне онъ къ небу. Затымъ устане и почне мачемъ своимъ копати гробъ. Морнари узхтеду му помотьи; онъ пакъ нѣима рекне: „пустите ме! заръ нисте чули? съ мачемъ знамъ я владати!“

У ова два дана, докъ е онъ око гроба радіо, доносили су му морнари плодове и воду. Кадъ гробъ готовъ буде, отиде онъ къ тѣлу Анниномъ, дигне га горе, стисне га у свое наручие, на свое перси, и ороси га позднымъ сузама. „Онъ е имао право, мила жено!“ рекне онъ болнымъ сердцемъ; „онъ ніе олуи свой красный цветъ повѣрити хотѣо. Твой отаць имао е право; я, нечовекъ, есамъ твой убійца!“

Лагано, торжественно мете онъ тѣло у раку, покрые га найпре цветомъ, и набаца после, непрестанно плачутьи, землю на нѣга. На гробъ съ напрегну тымъ силама наваля онъ камень, и дигне га за памятникъ. Затымъ е сѣдіо кодъ нѣга неколико дана, и изреже своимъ мачемъ трудно ове речи:

„Овде погребе Робертъ Махамъ свою супругу Анну Дорзетъ. Нѣгова безчовечна гордость разцепила е нѣно меко сердашце. Човече! зарана плакати учи; поздне сузе доводе къ самоубійству.“

Онъ клечаше при камену, често га обгерли, и ороси сузама найжалостнѣгъ покаянія. Затѣмъ пружи морнару кои е при нѣму быо и нѣга са мокрымъ очима сматрао, руку, и пришанне му! „молисе за мене, да ми она опрости!“ отиде на прудъ доле, и невратисе выше. Три дана тражили су га морнари и нѣговъ старый слуга. Они опази нѣгову перяницу, на подножію неке стрмене въсоке стѣне на води, откуда су се увѣрити морали, да се у море баціо.

Морнари направе на пруду колибе отъ граня и отсѣчены, млады дрвна, запуше пукотине маовиномъ, живише съ водомъ, плодови и птицама, кое су се у вигове хватати научили, и чекаше стерпѣливо повратакъ свои другова. Ако бы кадъ отчаяти хотѣли, то на камень гробный седну, и разговоръ о Анниной небесной благости даде имъ сердцу стерпѣніе на неколико месецы, терпѣти и надатисе.

А и другови нѣини нису были сретѣни. Буря и бацы къ сѣверу. Кадъ она мало попусти, зовне кормитель све свое люде на кровъ, и держаше совѣтъ, шта да раде. „Анну Дорзетъ избавити, или умрети!“ викну сви као изъ едногъ грла. Кормитель се обрадуе о нѣовомъ заключенію; ербо образъ тихе, стерпѣливе, красне Анне не бѣше юшъ ни едне минуте испредъ нѣговы очію уклонію се. И како бы онъ заборавити могао? Слуга

Робертовъ често е своимъ казыванѣмъ о нѣной небесной доброты сузе изъ очію нѣговы измамльивао!

Онъ управи ладью опеть у онай предѣль, гди бы ова непозната земля лежати морала; али немилостивый некій ветаръ бацы га на страну, и ладья падне некомъ корзару у руке. Разбойникъ доведе и у Мароко, гди се Енглези као роблѣ продаю.

Кормитель кодъ свогъ господара позна некогъ Шпаньолца, кои е као и онъ у кутьи робъ быю. Еднака судьбына даде имъ повѣреніе взаимно; честность нѣовы сердца заключи союзъ пріятельства твердо, а взаимна послуга учини га нерѣшимымъ, Ладьярь протрчи свое догадые, само да бы се тако дуже при Анниной несретьной судьбы бавити могао, но кою онъ подробно знао ніе. При имену Анна покваси онъ свое очі; онъ е кршію руке, кадъ е на нѣно оставленіе у пустой земли помыслио и сверху нѣне нужде заборави и свое окове. „О“ рекне онъ; и заг'рли свогъ пріятеля; „само, за избавити овогъ Ангела, желіо бы мою слободу опеть. Видишь, іошъ хиляду година стеняо бы у ланцы, кадъ бы ову жену ослободіо.“ Тако заборави онъ често свою судьбыну, за тужити о тудьой, кою е онъ дубоко у Шпаньолца овогъ сердце углубіо.

Напоследакъ ослободи смерть милосердна Енглеза. Умирутѣи узме онъ руку Шпаньолца, и заплетаютѣа устна закуде нѣга, да Анну ослобо-

ди, ако га судьба изъ окова избави. Шпаньолаць то обетьа. Нѣговъ умирутый пріятель опише му іошъ еданпуть предѣль, гди бы то острово лежати морало, стисне му руку, и умре съ именовъ на устнама: Анна Дорзеть.

Странаць, кои Анну никадъ видіо ніе, незаборави є, нити подъ теретомъ свои окова, нити у єретьномъ часу, кадъ му се они ветъ еданпуть скину. Онъ се у Шпанію врати, и своима прекомѣрнымъ страданіяма возбуди милосердіе великаша. Многи, коима є онъ та казывао, богато га обдаре. Краль му годишню плату опредѣли, и мирно пребываніе у одной твердыни. Онъ оно пріими, ово пакъ отбіе; єрбо є іошъ єдно путешестыє предузети морао, да Анну избави.

Хиляду путій преповедао є онъ Аннину судьбу, хиляду пута проливао є онъ при томъ сузе, и слушательима сузе на очи терао. Садъ почне онъ много о плодоносію землѣ говорити, кою є онъ тражити намѣрень, и о злату, кое у брегови нѣны лежи; єрбо є мыслію тымъ надежду добытка побунити, и съ тымъ до намѣренія допрети. Стихотворцы у дивны стіховы спеваю судьбу Аннину; но народъ слушао є те съ празнымъ сузама, и безплоднымъ желяма о Анниномъ избавленію. Великаши смѣшише се и держаше преповедателя за луду или варалицу.

Шпаньолаць напоследку остави свое отечество на ново. Онъ отиде у Португаллію, и нѣгова добра сретѣа намери га на Донъ Жана Гонзалво Зарко. Овай мужъ буде судьбыномъ Анниномъ плѣнень. Кадъ Шпаньолаць то види, простресе къ ногама благородногъ Португійзца, и закуне га са сузама, кое су истину нѣгове преповедке потвѣдавале, да Анну Дорзетъ избави. Донъ Жанъ скочи и викне: хотьу! Шпаньолаць радостно реке: Я самъ Вашъ пратиоць!

Ладья буде куплѣна, съ людма снабдѣна, съ препитаніемъ на неколико месецы провидѣна и допуштенѣ отъ Двора къ откровенію издѣйствовано. — Благородный Португійзаць навезесе съ своимъ Шпаньолцемъ, кои е ладью само по преповедкама Енглеза водити могао, тако да неколико месецы продьу, а оны ништа друго, кромѣ неба и воде, угледати не могу.

Напоследку повикне еданъ морнаръ: земля! Шпаньолаць поити на кровъ. Кадъ ближе додьу, повиче онъ ясно: То е она! земля суза, гди Анна Дорзетъ плаче! — Онъ позна землю по брегови, шумама, заливима, стѣнама, коя е нѣму Енглезь хиляду пути описао.

Они доплове ближе, спусте платна, изыдьу на землю, и радостна вика шесть у лиштье и птичіе коже умотаны людій дочека ии.

„Гди є Анна Дорзетъ?“ запыта Шпаньолаць. Онъ стояше у тай ма кадъ є пытао, на нѣномъ гробу, кои му слуга Робертовъ покаже. Шпаньолаць прочита надпись, падне на камень, и ороси га сузама.

Благородный Донъ Жанъ гледао є тронуть ово красно позоріе, редкогъ милосердія. Онъ ову новооткрывену землю назове *островомъ суза*, на товари ладью съ нѣнымъ производыма, они шесть Єнглеза узме са собомъ, и вратисе у свое отечество. Острово неколико година само звало се островомъ суза, и то кодъ стіхотвораца. Слѣдуютъ пловцы назову га, збогъ густы шума *Мадера* т. є. дрвено острово, отъ речи Португійске *Madera*, дрво.

Кадъ се Єнглези у свое отечество врате, старый Дорзетъ ветъ се отъ туге скончао быо, и само братъ Аннинъ добые жалостну вѣсть о судьбины и смрти свое сестре. Онъ іой дигне памятникъ у сали семее Дорзета, и учини іой парастось, на комъ праздный сандукъ оросе найтопліе сузе.

У Мадери и данась стои гробъ Аннинъ, на заливу, гди ладье пристаю, узимати нову воду, и изворъ зове се и данась *Аннинъ изворъ*. Око гроба усадьено є чокотьє, кое су Португійзцы у пепео сажежены шума усадили, изъ кои плодова цеди се сладко Мадерско віно.

Свака дѣвица, коя чашу овогъ вкусногъ вина
на свое устне мете, нека на несретьну Анну Дор-
зетъ помысли, и нека рекне: *Искусство старости
естъ мудріе, него любовь младѣаного сердца.*

В. Субботичь

Пресвѣтеръ.

VIII.

КНЬИЖЕСТВО СЕРБСКО.

Нове књи́ге

1.) *Біблїгеска повѣсть Старогѣ Завѣта* за юность, написана подѣ покровителствомъ Нѣговогѣ Высокопреосвященства Высокодостойнѣйшегѣ Господина Платона Аѣанацковичѣ Православногѣ Епископа Будимскогѣ. I. Частица. Отѣ Созданїя Свѣта до Царева. У Будиму, пис. кр. тупогр. 1843. 8. IV- 184.

2. *Спомени народа Сербскогѣ у Бїзантїйскої Исторїи*, отѣ Ісїдора Нїколичѣ, у Буд. 1843. 8. са родословіемъ Сербски Кралѣва, и Землѣобразомъ держава, кое су подѣ Душаномъ царству Сербскомъ припадале.

3. *Босїилѣ*, Стїхотворна Списанїя Іоанна Суботича, у Буд. 1843. 12. 174.

Сѣ Латїнски писмены.

4. *Тѣудоредна забава*, сѣ Нем. превео Георгїй Зорацѣ.

5. *Друга кнѣига различитѣ дѣла* Іоанна Кукулѣвича Сакцынскогъ.

6. *Друга кнѣига Кола*, отъ познаты издателя. На позывъ у Ш. Ч. (Лѣтописа 1842. явля намъ Г. Никола Вуйновичъ Пар. Триестанске Админістр. За слѣдуютъ кнѣиге да съ нѣима назначеніе наши кнѣига подпунимо :

а). *Житіе Св. Отца Ніколая* у стіхови, отъ Іоанна Милошевича, учит. НСадскогъ, у Буд. 1837.

б). *Огледи дѣтскогъ воспитанія* отъ Димитр. Чобича, Учит. Земунскогъ. У Н. Саду 1839.

в). *Младичъ како треба да се изобрази*, отъ Георг. Ніколаевича Пар. Дубровачкогъ. У Задру 1840.

г). *Кратко руководство кѣ познанію священне Исторіе старогъ завѣта* са наравоучителнымъ додатцѣма за Сербску младежь, отъ Нік. Вуйновича, Парох. Триест. Админістратора, у Карловцу, (у Хорв.) 1841.

IX.

СТІХОТВОРЕНІЯ.

ПОЗДРАВЪ

ВЫСОКОПРЕОВСЯЩЕНЬЙШЕМЪ

ГОСПОДИНУ

ПЛАТОНУ

АΘΑΝΑЦКОВИЧУ,

ПРАВОСЛАВНОМЪ ЕПІСКОПУ, БОГОСПАСАЕМЕ

ЕПАРХІЕ БУДИМСКЕ,

приликомъ сретяногъ

НЪГОВОГЪ изъ БЕЧА ПОВРАТКА.

У име благодарны питомца подноси

са сыновьимъ страхопочитаніемъ

МИЛОШЪ РАДОИЧИЧЪ

Медицине II. лѣта Слушатель.

Възврати мнѣ, оубо, иже возлюбилъ яхъ есмь, иже
внуху моему, Сербскому.

Възврати мнѣ, оубо, иже возлюбилъ яхъ есмь, иже
внуху моему, Сербскому.

СЕРБИИ

ПОСЛАНИЕ

ВЫСОКОПРЕДСВИЩЕННЫМЪ

— Вышній! воззри Сербскихъ сердець на огнь,
Выспрь къ престолу нылающъ,
Ведры Пѣтому дни умнож'.

АВАНЦЕВНА

Мушицкй Киб. II. Ода 26.

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

ВЕРОВАНЬЕ СЕРБСКОЕ

Сяйна звездо одъ Будима града
 Коя нашемъ Роду лепо сяешь!
 Свак' Те Србинь чека съ пута Твога,
 Да му здраво и весело додънешь.

Онъ одъ Тебе миле чека гласе,
 Миле гласе изъ Царева града;
 Ерѣ Ты лебдишь око Трона Царскогъ,
 Ради милогъ народног' намъ Блага!

Ако кое дѣло племенито,
 Ако мудро на свету е кое:
 То надъ свима славно и честито
 Отче благій! мора быти Твое!

Чуй ме свакій Рода Србскогъ сыне!
 То с' не ради, што е едномъ драго;
 Ветъ да целомъ Србству зора сине:
 ПЛАТОНЪ дѣла за Народно Благо!

Кадъ по смрти найславниегъ Срба
 Немили се гласи появише;
 Кадъ се страшна диже непогода,
 Да порази мило Добро наше:

Свакомъ вѣрномъ Србскогъ Рода сыну,
 Кома Србска Майка животъ даде;
 Свакомъ правомъ, искреномъ Србину
 Горка туга насредъ срдца паде!

Ал' ты Майко Рода Ревнителько! *)

Коя за Родъ живишь, за Родъ гинешъ:
 Ты намъ Благо, ты светыню бранишь,
 Непогоде съ правогъ пута клонишь!

Съ нами Богъ е! дост' тье златно време,
 Излечит' тье нашегъ Рода ране;
 Съ нами Царъ е! паст' тье синѣ бремя,
 Србинъ сретне проводит' тье дане!

А Ты Отче драгогъ нашегъ Рода!
 Ой ПЛАТОНЕ! име Роду драго:
 Приими хвалу одъ вѣрногъ Народа,
 Ерѣ Ты бранишь намъ народно Благо!

*) Разумѣва се Родолубива Матица Србска.

2.

П Р И Р О Д А.

отъ Г. Терлаича.

Ни бѣлиломъ убѣлена,
 Румяниломъ не червлена
 Есть прекрасная природа;
 И счастливъ, кто ей во слѣдъ
 Грядеть, въ жизни безъ всѣхъ бѣдъ
 До послѣдня жизни года!

Дѣвице! хочещи ли быти лѣпа,
 Въ лѣпотѣ не быти слѣпа?
 Слѣдуй ей учительницѣ!
 Лѣпотѣ той нѣсть добытка,
 Коя слѣдуетъ до избытка
 Модѣ, мучительницѣ.

Нѣжна буди неизлишно
 Сердце твое буди слышно
 И радости и болѣзни;
 Чисто держи твое лице,
 Якоже есть твое сердце,
 Бѣлы груди не желѣзни!

Весь мятежный свѣта звукъ
 Нѣсть красоты вѣрный лукъ,
 Кой честнаго уязвить;
 Часто честный мужъ боится,
 Многожды того далится,
 Что притворнаго ловить.

Улыбаться, дѣвицы,
 Вѣрныя природы жрицы!
 Можете вы въ свое время;
 Когда лстить грубый лстець,
 Вашихъ прелестей стрѣлець,
 Взоромъ мстите свое племя!

Дщери будите природы,
 Прости во вся жизни годы,
 Ей будите другини!
 Блистайте же простотою,
 Лица, сердца чистотою,
 И будете Богини!

3.) *Е л е г і а.*

Ютро свану, на кое самъ гледао чезнутьи,
 И зорняча съ трепавица дремежъ ми отресе.
 Весео самъ я постелю оставіо мою,
 И усхитень поздравіо свѣжій воздухъ ютра.

Фебъ е, вальда за любовь ми разгоню магле,
И у чисту ризу небо ведрине обукао.
Светло ютро зачинѣно амбрійскимъ мурисомъ,
Смѣшетьи се точило е луче укрѣпленя.
Излазетье ярко сунце на верхове дрва,
И повершѣ хитро рѣки багряницу простре.
Чини ми се, све да пѣва, да улие само
У сердце ми разорлѣно радость и веселѣ. —
Са веселымъ у чамчитьу навеземъ се дружствомъ,
На таласе валовите сѣдогъ Істра любе,
Кадъ изкочимъ на земљицу, поздравимъ е сладко:
„Здрава майко, што юнаке огнѣвите радъашъ.
Здрава была и честить ти образъ на мейдану,
Дуго теби сретъа цвала и сіяло сунце,
До сытости напоена о земльо! сынова
Крвлю твою, за красоту кою лише твою.“
Юшть самъ хтео беседити, аль ме зачу Сербче,
„Полѣ ово, по комъ, рече, весели ходимо,
Цео просторъ одъ шумице што къ западу тежи,
И брежулякъ онай къ югу садъ вотъемъ за-
садъень,
Искитъень е гробовима сродне братъе твое,
За светыню изгибоше кои свогъ огньишта.
А и мени ово око што невиди дана,
Затвори се на бедему Лукинога града.
На мени е некадъ было деветъ грдныг рана,
А сада су знацы само, съ коима се дичимъ.“
„О да сретъный сыне! рекнемъ, кога роди майка,
Да е брани, и освети Лазареву главу,

О дечицо, кою съ песмомъ садъ на крылу люля,
 Юнацьма, кои живе, излюбите ране,
 А кои су изгинули, у песни ій пойте.
 Девойчице и снащице, вы плетите веице,
 Съ нымъ Китога посыпайте гроблѣ зеленога,
 И крстове Делиграда, и кости Врачара. “
 Но, шта с' тако страховито по жилама тресе;
 И весело сердце диже на тужно біенѣ?
 То є споменъ сатрвеногъ судбе гнѣвомъ людства
 За блаженство белы дана, мирна покой санка.
 Съ места гди се загрлила бодльива купина,
 На сребрный гди ягодикъ мѣсець светлостъ баца,
 И уныла сувогъ дѣипа подиже се глава,
 Млого око бацало є, у полу умрло,
 Погледъ гроба домовини, за кою се гаси,
 И угасло укочено, іоштъ на ньой почива.
 Тамо, гди брестъ развіеногъ дає сенке граномъ,
 Гди столѣтний растъ є грдне разбацью руке,
 Подъ кое се пастырѣ скланя са са овцама белымъ.
 Кадъ му небо разлутьєно црномъ прети буріомъ,
 Многи оттудъ послєдньи су уздысаи любы,
 Милой децы и престарой отлетили майцы;
 Ту дѣвица црнокоса сузе ліють горко
 Тражила є тежкимъ ходомъ пріятеля нѣжногъ.
 У овомъ є ладномъ лугу стась врлы юнака.
 Сна опроштєнь црногъ гроба у одежди туге
 Раздераногъ сердца єкомъ врлой Госпи гора
 У тужетъа нѣдра ліо уздысаи рѣку,

И у мртво доба зове плачевноме гласу
Плачевній одзывъ слао за мили останцы.
А у оне усамлѣне цветномъ крылу долѣ
Гди садъ тихо сматранѣ се одъ труда одмара.
И съ дыхаемъ росна цвета на зорице крили
Ко престолу обилія топла шылѣ чувства,
Смерть е црна у жалости блювала пропасти,
И плавило неба стрла покрываломъ црнымъ.
На ономе холму густомъ у бокору трна,
Гди когъ мркій веселима у песмама саня,
Гди пролетѣе у одежди цветной съ любкимъ даномъ
Искитьенымъ любичице смерне чистымъ венцемъ,
И съ тананымъ Граціама голубіегъ сердца
Шалетѣи се игра коло народности сладке,
Тамо чиста Лазарева тѣнь е сузе лила,
И високе Обилитѣа уздысае душе
Крозъ честака тихій сумракъ разносіо одзывъ
Као позвукъ дерктаютѣй по мору воздуха,
Тономъ нѣжнымъ тужетѣе се светой Луни фруле,
Кадъ балсаме на створъ мира снажетѣе разлива,
Иль на онай по пламтетѣой поляни подземства
Одъ земности грубе свое оделѣны душа,
Кадъ на чисти, сну подобно, опомена крили,
Дна живота пролетившегъ сласть имъ часъ до-
чара.
Тамъ гди ела виткогъ тѣла усхитѣава стасомъ
Горда Цера и Китога удивлѣне очи,

Ту є Вила надъ люблѣногъ лебдила Милоша
 Драгомъ сенкомъ, кадъ варварства одузdana
 дерзость
 Целомъ снагомъ упира се сатрти слободе
 Блистаютый цвѣтакъ, и угасить звезде бытъа.
 Ахъ! ово тьу мѣсто цвѣтемъ посути мѣриснымъ
 А за белогъ Даничиногъ узкинутымъ свѣта,
 Юшть и песме сладкимъ гласомъ певатьу му вас-
 дань,
 Ой, дай Вило посестримо, да узмогу само!
 А ты, кои тавне судбе заповедашь царствомъ,
 Предъ когъ ногу и свѣтови сви леже прострти,
 Дай у хладу томъ дебеломъ светогъ раста изворъ
 Да избіе разблажують быстре струе питьемъ
 Снѣдаютьу жара лютость путника зноявна,
 И некъ благій неплаши му саць никаква аветь.
 Стани драгій, когъ ту сведе судбе провидѣнѣ,
 Пролій светомъ часу топлу сузу узхитьеня!
 Гле, изъ крвце на лютитомъ изливече стану
 Израстло є тужной майцы дрво избавленя.
 Свето полѣ, сродномъ негда огрезнуто крвлю,
 Садъ виноградъ ломный кити и росно те цвѣтье;
 На зелены твои нѣдри садъ веселы стада
 Чопорови, быстромъ сузомъ црнокосе майке
 Заливеный цвѣтакъ, зелень меку траве грызу;
 У несташне шале игри и ведромъ веселю,
 Пастырѣ дува у двойнице и песме извїя,
 Ктъи му чарне горе яснымъ гласомъ одговара.

Чуйте, децо, казатъу вамъ, шта е попевао:
 „Ярко сунце изъ облака изышло е густы,
 И Сербіе милу славу веселѣмъ осяло,
 Сербска мома садъ радостну землю ногомъ біе,
 Синя робства неплаши се нить тежкогъ синджира,
 И потока тиха волна крвлю се не мути,
 По гудура дубоки се песма ори ясна,
 Гди е майке уцвелѣне гласъ пливао туге.
 И ватреный погледъ сунца осіяво зракомъ
 Крвно место, кое негда съ ужасомъ погледа.
 Пойте Сербльи, братъо драга, гласовито пойте,
 Майка намъ е избавлѣна, обіени ланцы,
 Пойте Сербльи, гласно пойте, песме и утройте,
 Пойте некъ се шуме оре и поля одзываютъ.“
 Тако пева, такъ му кршне ктъи горе одпева,
 Ко га чуе, у нѣдру му сердце заиграва. —
 Мы на трошномъ овде люди пловимо кораблю;
 Тамъ за црногъ покрывала густымъ мракомъ
 Правды вѣчной и истини престоль е водружень,
 Тамъ Боть суди, како овде мы судисмо людма,
 Тамъ ни богатъ, нити убогъ, робъ онъ, Царь
 Посеяногъ овде класа лишава се жетве.
 Тамъ не вее воздухъ песмомъ сладьеный Нерона,
 Тамъ не зуй екомъ Тита тихій покой луча.
 Богъ смерть црва гамижутъа радо непогледа,
 А шта кадъ се илядама гаси животъ людій!

Гди се сила одупире безъ хитрости мозга,
 У собственной зараня се смѣло ями тѣло,
 А у свези силе съ умомъ любовной единства
 Самымъ Богомъ управляно звездама се ближи.
 Ветъ е давно Тамерлана разпао се престоль,
 Юштъ и данасъ на Солона мысли людска душа
 Са веселѣмъ, кое саме разметуте сфере
 Дымъ естества лице ведро угушити нетъе.
 Ветъ е давно Александра разметло се царство,
 Юштъ и данасъ Кодра душу Астреа прославля.
 Воинъ, кои подъ хоругвомъ добродѣтели се
 А за сретъу човечества сердцемъ бори храбрымъ
 Есть нейветый, тогъ у кнѣигу записа тѣе звезда
 Света рука суда страшногъ Богинѣ високе.
 Овде твердо закунте се благе Водѣе, отцы,
 Милостиви быт' вамъ людству даномъ на ама-
 нетъ.

Зарь е сладко у повѣсти освѣтлѣномъ храму
 Показат' се съ начертаномъ на челу руиномъ! —
 Ма юштъ тако злодѣліе увіало лице,
 Быстогъ ока зрачность густу продера тѣе таму;
 Страшна рука Єринніе порушене сенке
 У сну тѣе ти иводити у образу страшномъ! —
 Домиціанъ подъ наличѣмъ братолюбства Тіта
 У судъ баца, горе Фама на крову палате
 Риму гордомъ са сви хитри єзыцы палаца:
 Овде! Овде! црна душа свето сердце сгнѣчи!
 И светъена прахъ постае глава разрушеня.
 Та сретъити народе е задушбина сѣйна,

И заслужень одложити съ чисте главе венаць
Благородной къ болѣмь сунцу препорука души.
Печать тражишь увѣреня, о сумнѣива главо!
Савве Светогъ спомень чистый усхитьеуе душе,
Гди чемерногъ Вука сердце отровно се каломь
Заслужене проклетынѣ, узорь ада, прска.
Давно Августъ мала прегршь естъ немотьна праха,
Сумеона име свето чисти славе дуси,
И Цесара часъ сердитый укиде са гласа,
Одзывать гласа милосердна крозь вѣчность му зуй.
Тавне судьбе строгій указъ стасъ естества едрый
На поводцу силна води громкимъ словомъ гласа.
Юче неба светло лице флорь у црнь увія,
Данасъ плетьа хола белымъ заогртъе зракомь,
Сердца данасъ жарь угаси, трепавице склапля,
Изъ собственногъ сутра праха новъ феніксъ и-
скаче,
Градъ державе овде съ славнымъ руши треска є-
комь,
Дуже онде съ выпрениимъ станъ подмладьень
скокомь. —
О ты сфере коя держишь све у свели твердой,
О испуни драга края дань красотомъ сяйномь!
Къ теби руке джу дѣве и младенцы нѣжни,
И народи цѣлогъ круга теби песме пою,
Къ теби пѣваць шилѣмь сердца жарь, и ока сузу,
Да жертвеникъ дигнешь чистый согласія жертви,

X.

С М Ъ С И Ц Е .

1. **Ч**исло языка и нарѣчія на земљи. — Свакій тѣе радо хтѣти дознати оно число языка и нарѣчія, коя су изъ првогъ подлинногъ, ако не райскогъ іоштъ, а оно раю найближегъ языка съ временомъ родила се. Кажу дакле, да има на земљи 3065 различни языка и нарѣчія. Отъ ове сумме долази на Европу 478, на Азію 846, на Африку 284, на Америку 1282, на Австралію 846, кое языка, кое нарѣчія. Примѣчанія е достойно множество языка у Америки, коя само скоро толико има, колико друге све четири части свѣта, Наравна е стварь, да гди у коемъ углу свѣтске кугле, іоштъ кои нечувеный языкъ или поне нарѣчје какво има.

2.) Елегія Сербски слѣпаца. — Сербски Омира овимъ стиховима милостию просити обычай имаю, кои покрай безпримѣрне простоте особиту силу имаю:

Даруй роде,
 Даруй брате,
 Даруй брате
 И сестрице,
 Даруй мене
 Слепога,
 Слепога,
 Невольнога,
 Кой не види
 Бѣла данка
 Ни прелѣпа
 Сунца жарка,
 Богъ ти душу
 Достою
 Рая мѣста
 Свѣтлога,
 Крайцаракъ є
 Малый даракъ
 А велика
 Задушбина. В. Н* . . у Триесту.

3.) *Како наше баке далакѣ лече.* — Имамо и
 мы наше Месмерке, кое болѣтице самымъ воль-
 нымъ уплывомъ у терпетъ тѣло у виду дуваня,
 рѣчій, или додиркиваня, едномъ рѣчию, у виду
 баяня видаю. Г. В. Н* . . . изъ Триеста сообштава
 намъ слѣдуютый начинъ, коимъ наше баке далакѣ
 лече. Кадъ ко има далакѣ, излече га баке само
 ове рѣчи тріпутъ, и то пре негъ што се сунце
 роди говоретьи.

Пѣтао пѣва да сване

И мой далакъ да сане.

4.) *Примѣчанія Бѣрки Лѣтописа 1825. XXX. стр. 21—171 о нашихъ народныхъ пѣсмама.* — Нетъемо све што се тамо говорило, овде да предложимо, него само она поедина примѣчанія мыслимо навести, коя су у станю, по нашемъ увѣренію, ветъе вниманіе наши сонародника себи прибавити. — Тако о пѣсми, у којој се каже, да е дѣвойка златну ябуку нашла, примѣчава извѣститель: *ко намъ брани, да ову сцену немислимо близу верта Хериперидскогъ.* — О пѣсми, коя зиданѣ Скадра опѣва: *ветъ се свезнаютьій Геттинжскій Рец. изясніо, да е ова пѣсма найтронителнія измежду пѣсмама свію народа и времена.* — О пѣсми, коя намъ женитбу Цара Стефана преповѣда: *Овай Принц-пастырѣ (Милонѣ Войновичѣ) ереди поне Троянска Париса.* — У прогемъ како тѣе намъ еогмологіа изяснити *Народно име Урошѣ? отѣ мадѣар. Уг (господарѣ) или ог (носѣ)?* — Приликомъ имена града Прилипа: *Прилипа Турс. пирлип, има 2. еданѣ близу поля Косова, другій преко планине Хема у Мацедоніи.* Оба хотѣе да су Маркови градови были. *Прилипѣ е отѣ при липи, дакле Лайпцигѣ.* Приликомъ описанія у пѣсми, како е кои обучеиѣ быо, примѣчава извѣст. *У свое време нетѣ лако Сербскій художникѣ о одежди своіи народны изображенія у неприлики быти.* (Као мимогредѣ и само сбогѣ

дапе прилике буди овде отъ насъ назначено, како бы нама нужно было, и добродошло дѣло, кое бы на наше народиѣ пѣсме ослоняютьи се, о оде- тьи, оружію, начину живлѣня, и именама стварій наши предкова обширно и сравнительно изложеніе представило.) При пѣсми о Кралѣвиту Марку и Вучи Генералу примѣчава извѣст. *опетѣ доказателство да пѣсма съ претдѣломѣ едновременна ни е. У XIV. в. ни су у Унгарији и Славонији јошѣ Бегки Цареси владали были, него су Французски Анжу седели на престолу Св. Стефана. Али е при томѣ старія унгарска повѣстница пуна Славенски имена у найвышнѣмѣмъ достоїнствама. И самогѣ Хуняди Јоанна, кои се у Серб. пѣсмама Сибинянинѣ Јанко зове, са своимѣмъ негѣкомѣмъ (Neffe) Секуломѣмъ сматраю Сербски Омириди као свое змляке. И овај Вуга самѣ по имену е Славенинѣ (можда баиѣ Хунядіовѣ отаѣ, Бутко?) —*

5.) *Старожитности Библизеске и востогны народа. — Тежко тѣе ко помислити мотѣи, да се дѣло овогѣ наименованія и предмѣта отъ Арбина написано кодъ Сербалѣ налази, и зато то ветѣу радостѣ есетѣамо, што можемо свѣту нашемѣ читаетѣемѣ явити, да е таково дѣло великогѣ труда и грдне учености, по рѣчма нашегѣ извѣстителя opus vastissimum, ветѣ готово, написано отличнымѣ Сербиномѣ Г. Лудіторомѣ Капетаномѣ Нешигѣ. Прво питаѣѣ, кое се овде радѣа, гледаетѣи на ставѣ нашегѣ кнѣижества, естѣ: а хо-*

тѣ ли мотѣи ово дѣло на свѣтъ изытъи? Хотѣе братѣо и Господо, али само са обштомъ помотѣу. Да се какво яче величине дѣло изда, нуждни су кодъ насъ съ єдне стране Меценати, а съ друге предчисленницы; мы по изреченіама нашы извѣстителя радо препоручуемо ово дѣло и милости оны первы и соучастію овы други и усудѣуемо се Г. Сочинителя молити, да бы усердствовао ово свое, особито за наше Священство важно дѣло што скоріе обштой корысти предати.

6.) *Сербска Муза у год. 1800.* — Ни сада нису наше Музе тако многочисленни гласи, да ихъ све чути не можемо: пре 40 година текъ найлѣпше есенѣ вече могло ю е побудити, да му кою пѣсму радости или туге даруе. Овогъ другогъ рода єдну намыслили смо овде читательма нашимъ са-обштити. Она тѣе изъ више призренія кнѣже-внику нашемъ мила быти. Єсть пакъ та пѣсма: Въ память єго Превосходителства преосвященнѣйшаго, и высокодостоинѣйшаго Господина блаженно почившаго Петра Петровичъ, Православнаго Восточныя Церкви, Епископа Темишварскаго, при Высокославной Канцелларіи Кралѣвской Мацарско-Придворной заслуженнаго *Референдара*, и Ихъ Священнѣйшаго Цесаро-Кралѣвскаго и Апостолическаго Величества дѣйствителнаго тайнаго Совѣтника, дне 23-егъ Декаврія года 1800. въ Темишварѣ преставлшагося восписанно. Въ Будимѣ градѣ.

Что слышу, Петръ мертвъ, и друга я лишень?
 Я тѣло зрю, но въ немъ огонь жизни погашень.
 Померкли тѣ гласа, что сердце пронизали,
 Сомкнулись тѣ уста, что страсти порицали,
 Ослабла та рука, которая гнавъ порокъ.
 Почто Ты жизнь Ему (Владыцѣ) пресѣкъ же-
 стокій рокъ?

Онъ истину хранилъ, любилъ Онъ Добродѣ-
 тель;
 Друзьямъ былъ вѣрный Другъ, а бѣднымъ бла-
 годѣтель;

Онъ гордость презиралъ, и гнавъ коварну лесть;
 Въ душѣ Его была и искренность, и честь.
 Ахъ! всѣ сии дары смерть алчна похищаетъ,
 И съ ними крѣпость силъ въ единый гробъ вмѣ-
 щаетъ!

Во великомъ тѣлѣ Онъ великій Духъ имѣлъ,
 И видя смерть въ Глазахъ, былъ мужественъ, и
 смѣль,

Неропная душа всѣ страхи отметая,
 Къ началу своему съ веселиемъ возлетая;
 Ликуй, Владыко! во щастіи вготованномъ Тебѣ;
 А я Тебя Брата лишасъ, рыдаю безсмертно о
 Тебѣ.

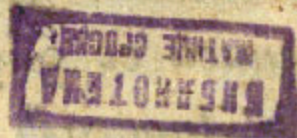
(Сообшт. П. А. Е.)

7.) *Отломакъ Куріллескогѣ писма у кнѣиги
 изъ IX. Столѣтія.* — О Шаффарико-Палацковымъ
 найстаріимъ памятницыма Чесскогѣ езыка сооб-

штено извѣстіе Г. Коллара нашимъ Читательма у одной части С. Лѣтописа. Мы смо ради овомъ приликомъ само нѣколико врста изъ истога дѣла два отъ найславниі у Славенскомъ свѣту мужава у нашемъ Лѣтопису забелижити. Говоретьи о мастилу отломка *Либушиногѣ Суда*, кое нити є црно, нити црвенкасто (braun), као што се обычно мастила древны писмена показую, него у целомъ отломку єднако *зелено*, примѣчаваю Г. Г. Списательи (стр. 21.). „Мы само єданъ єдиный примѣръ совершенно равногъ зеленогъ мастила познаемо: а то є отломакъ *Курілскогѣ писма*, кое смо мы у познатомъ Мартирологію Римскогъ монастыра *Райгернѣ* у Моравіи, кнѣиги изъ IX. вѣка, 14. Авг. 1837. нашли, и о коіой тѣе мо може быти доцніе у особитомъ списанію обширно говорити. Кадъ смо мы оне памяти достойне врсте првый путь точніе изпытывали, нашли смо само іоштъ на нѣколико писмена у почетку нанешено суштество мастила као танку суву кору отъ црвенкасте (braun) бое; но ова се кора таки при найлакшемъ додирку окруни, и изподъ нѣ появи се она *зелена* боя, кою смо мы како при овомъ (*Либуш. Суду*) Чесскомъ рукопису, тако и при ономъ Славено-курілскомъ отломку као свойствено означили.“

8.) *Старія писменна у монастырима Сербіе.* — Г. І. Вуичъ дао намъ у кнѣиги свога путешествія по Сербіи лѣпо назначеніе старіи писмена

кве, Грекоуніятске. У Фернецелю вредно е видити *иконостасъ*. Русняцы су среднѣ высине, али врло здрави, яки; и радни. Са Власима се слабо слажу. Носе тамне мрке здраво простране халъине; предъ Чиновникомъ кланяю се дубоко, а предъ свештеникомъ до землѣ. Кадкадъ се добро поднапію у крчми, али се увѣкъ мирно кутъи разлазе. Жене су имъ чисте, имаю бѣле халъине, мрке прегаче, и на врату много амайліа и груби граната. Оне су лѣпе, и своимъ мужевма вѣрне. Овай народъ особиту наклоность има спрема свакогъ, кои само Славенски говори.

ВАШАРИ

у Срему.

Варадин на Матиу, Петар и Март.	Ловас, на Мартиње.
Вердник на христ. Лазара.	Митровица, на христ. 40. муч. на христ. Цвиетн. на христ. Спасово, на христ. Илије на малу Госпоину и Деметр.
Буковар на Филипа и Јакова, Ивана Крст. и Леополду.	Нуштар, на све. три дана Дух. на на Јак. и на Шимуње, увиек с подл. марв. вашаром.
Гибарац на Ивана Неп.	Пазухо старо, на христ. Илиње и Све Свете.
Даљ на юрист. Ђурђево, Лучишо, и христ Лучиње.	Раковац, на христ. Преображење, и христ Куему и Дамјана.
Ердевик на христ. Марка и Мих.	Ремета, 10. Сриља.
Ердут на Василиу и Бернаруду.	Рума, на христ. цвиетни Четвртак, на христ. Петровдан, на христ. Мих. и Трифуна.
Земун на Матио. нашастје с. Крлжа и Луциу.	Сланкамен, на госпоино похађање.
Илок, на Ант Пад. Ивана Крст. Порц. Ивана Капистр. и Никол.	Сотин, на госпоино пренешење, и Товаршик, на Матео и Бартол.
Итџа, на цара Конст. 2. Лиц. 2. Иросипца.	Шаренград, на Спасово и Петр.
Ириг, на христ. Теодор., на чисту недељ. и христ. велику Госпу.	Шид. на Јосипље. Све Свете и Ловринчево.
Јанковци, 16. Трав. 1. Колов. и 29. Рујна.	Шишатовац, на малу осму.
Јазак, на христ Петрово.	
Каменица, 3. Свиб. 22. Лиц. и 18. Листоцада.	
Кукојевци, на пресв. Тројство.	

Бачкој и Банату.

Ади, 19. Марта, 15. Јула. 15. Окт.	Батосеку о Јосиф. 1. Јул. 9. Септ. 28. Новембера.
Алибунару о Духови и вел. госпојини; В. Ц.	Белои Цркви, 22. Јуниа.
Алмашу, 9. Фебр., 1. Маја, 14. Сеп., 22. Новембера.	Беодри, 6. Маја, 3. Септ., 17. Окт.
Апатину, 12. Марта, 10. Маја. 22. Окт. свагда у понедељник.	Бечеју бачк. 5. Јул. 17. Октобра.
Араду (нов.) 1. Марта, 16. Јуниа, 18. Октобра.	Бечеју банат. У цветну недељу, 7. Авг. и Октоб.
Баи, 24. Апр. 22. Јун. 21. Септ. и 6. Децембра.	Бечкереку (вег.) 1. Марта, о Вовн. о Преображ. и Госп. 12. Окт. (Измеђ вашара сваког вторника марвени вашар.
Бачу прве нед. римск. вел. поста, 1. 1. Маја о духови, 15. Авг.	Бездану, 15. Марта, 16. Јул. 16. Септ. и 18. Нов.

- Базјашу, 24. Априла.
 Бешенови (стар.) 3 Маја, 3. Окт.
 Билету, 26. Марта, 15. Јун., 10. Окт.
 Бокшану 24. Апри., 7 Маја, 24 Септ.
 Бузјашу, 25. Јул., 1. Окт.
 Буђину, 4 Апри. 24. Јуниа.
 Вршцу, у нед. цвет. и 28. Окт. В. Ц.
 Винги, о Возн. Госп., у нед. по кр-
 стову дну.
 Врањеву, 13. Маја, 30. Јуниа.
 Гају, на Антонија пустин., и 15. Екат.
 Детти, 6. Маја, 12. Септ. на дан
 пре мар. ваш.
 Догначи, 8. Септембра.
 Жабљу, 15. Апри. 20. Јун. и 29. Септ.
 Жебељу, 26. Марта, 29. Јун., 8.
 Септ. 11. Нов. (Два дана пре мар-
 веног вашара.
 Зичидорфу, 4. Апри. 15. Окт.
 Иванићу, 7. Јануара, 3. Фебр. 26.
 Марта, 16. Августа.
 Иван-Сент, Обрјт. ч. † после брата
 Јоанна Крститеља.
 Јанковци, 16. 1. Апри. 1. Авг. 29.
 Октобра.
 Јарку, на Дух. В. Ц.
 Кањижи, (Бач. окр.) 25. Мај и 1.
 Септембра.
 Кањижи, (Турској) 1. Маја, 3. Авг.
 3. Новембра.
 Карловци, 28. Марта, 2. Јул., 2.
 Сеп., и 2. Децембра, и р. по
 3. дан.
 Кикинди, о мал. госп. 30 Нов. В. Ц.
 Ковиљу о св. Архангелу Гавр.
 Ковину, 25. Јан. 25. Апри. 15. Јул.
 5. Новембра.
 Комлошу, 5. Мар. 15. Јун. 1. Септ.
 Кули, 25. Апри., 24. Јун., 6. Авг.
 15. Окт.
 Кудрици, 1. Маја, 16. Окт.
 Лиши, 1. Маја, 3. Јул. 20. Авг.
 25. Нов.
 Лугошу, 10. Фебр., 10. Маја, 1. Јул.,
 21. Окт.
 Макову, 24. Јулиа, 19. Августа, 19.
 Новембра.
 Модошу, 24. Јуниа, 24. Августа.
 Мокрину, 14. Фебруара, 21. Маја,
 20. Августа.
 Нађ-Лаку, 18. Апри. 29. Сеп.
 Новом-Селу, 25. Фебр., у нед. св.
 Троице, 14. Септ., 1. Новембра.
 Новомсаду, 21. Марта, 22. Маја, 10.
 Јулиа и 30. Окт.
 Оравици, (банат.) 2. Фебр., 3. Маја,
 14. Сеп. и 5. Нов.
 Панчеву, о Петров. дну и о малој
 Госпојини.
 Паланки, 7 Маја и 6 Окт.
 Петроварадину, 25. Фебр. о Петров.
 дну и 15. Ауг.
 Перлезу, 27. Јун. и 1. Нов.
 Падини, 25. Јан. нед. Рогате 14.
 Септембра.
 Пардању, 16. Маја, 16. Септ.
 Перјамошу, 24. Априла, 15. Јуниа,
 15. Септембра.
 Петровцу, 4. Мар. 8. Маја, 26. Ав-
 густа, 10. Новембра.
 Рекашу, 24. Фебр., 24. Јун., 2 Нов,
 Решице, 16. Априла, 7. Јуниа, 1.
 Октобра.
 Ритбергу, 17. Априла, 17. Септ.
 С. Томашу, 12. Марта, 26. Јулиа,
 20. Септембра.
 Сенти, 17. Авг., 19. Новембра.
 Сомбору, 25. Марта, о Вознес. о Ус-
 пен. Богород. 25. Нов. В. Ц.
 Станишићу, 10. Апри. 4. Окт.
 Суботици, 25. Фебр. 16. Марта, 8.
 Септ., и у нед. пред све свете.
 Сакули, о Брашанчеву у понед. и
 после сви свети.
 С. Миклошу, (вел.) 6. Апри., 5. Јун.
 25. Окт.
 Слатини, о Петров дану и св. Ник.
 Темерину, 25. Фебр., 5. Маја, 4.
 Септ. 22. Нов.
 Темишвару, 19. Мар., 1. Јун., 28.
 Септ. и 17. Дец.

Тителу, 16. Апр. 19. Авг. 30. Окт.	Ходжаџи, 9. Апр. 29. Септ. с' Мар-
Тополи, 18. Апр. 1. Авг. 30. Окт.	веним вашаром.
Фрањеви, о прор. Јеремин. В. Ц.	Чакови, 15. Јан., 30. Мар., 23. Јун.,
Футоку, 1. Јан. о Благов. 26. Маја,	11. Новембра.
о Дух и о св. св. Димитрији В. Ц.	Чанаду, 14. Фебр., 7. Маја, 16. Окт.,
Фачету, о Богојавл. на Цвети, о Возн.	11. Нов.
Хр. о Петрову. дну, о вел. Госп.	Чатаду, 12. Мар., 1. Маја, 13. Окт.
12. Окт. и о св. Ник.	Чарни, 29. Септембра.
Хаџфелду, 19. Мар. 29. Јун. и 8. Дец.	

У Славонији.

Алмаш, на Аполону, Филипе, узви-	Горињи Раић, на Петрово и Том.
шење св. крижа и Цецилиу.	Дјаково, на Филипе, св. Ану и на
Бабинагреда, на Ловринице.	Шимуње.
Бабска, на Брашанчево, и на малу	Драгалић, на Илск. С. И. и Вида.
Госпу.	Дреновци, на Михоље.
Богичевци, на Духове.	Жупања, на нашашће св. Крижа,
Бошњаци, на Мтртиње.	Луциу, Усиек. С. Ива. и Рока.
Броод, Христ. Благ. на псв. Трој-	Иванково на Ивана Керст.
ство, на Порв. и св. Кату осам	Каптол, на Петров.
данах прие сваког марвински па-	Кобаш, на вел. Госцу.
зар. Сваког младог четвртка при-	Копаница, на посв. Тројст. и Илиње.
стоје тржити, недељни пазари сва-	Кутиева, на Јосипље, Илиње и 8.
ког четвртка и недеље. Скеле илиги	Просинца.
пазари с' Турском, држе се свако	Линовљане, на Јосипље, Илиње и 8.
понедељака, сриједе и петка.	Просинца.
Валново. на Ивана Керст. Госп. за-	Дужани, на Цветницу, младе Усиек,
чеће, Мат. Ап. с' марвинским па-	на Маргарету и на три краља.
заром.	Међурић, на Бенедикта, малу Госпу
Велика, на Марково.	и Никоље.
Вербања, на име Марино.	Михољац, на Порциун. и Михоље
Вербица, на госпоино похођ.	три дана прие марвенски пазар.
Винковци, на Ивана, на Преображе-	Микановци, на Бартолово. Прие то-
ње, све Свете, Винц. и Илиње.	га 8. дана велики марвенски вашар.
Виши Вочарици, на брду код цркве	Нашиц, на Антуна Пад. и велику
свиух светих, близу горњег Раића.	Госпоину. 40. мученика, Анд.
На Бонавентур, Степана краља,	Новска, на Благовјест, Ивана Неп.
и Све Свете.	и Лучино.
Веровитица, на три краља и на Фи-	Ниемци, на Ану кр. Сџепона и Ка-
лицје, и Порциу.	тариње.
Градишка стара, на Михоље.	Окучани, на христ Цвиетницу и Пе-
Градишка нова, на крижа Стисп.,	трово.
Малу Госпу и христ Дух на све	Ораовица, на Ђурђево, Нашашће с.
свете. 3 дана прво марвенски.	Крижа, и С. Кату.
Градишка горице, на Видово.	

Ориовац, на Емер и Тому.
 Орубица, на Илиње.
 Осиек, на Фаб. и Себ. Ђурђево, Ерас-
 мово, Илиње, Лућиње и св. Кату.
 Ово су поглавити трговачки пазар-
 ри који 14 данах трају, марвен-
 ски су вашари 8 дана пре.
 Пакрац, на христ. малу Госц.
 Петриевци, на Никоље.
 Подгораћ, на Ив. Н. и Мартина.
 Подвиње, на Благовјест Ант. Пад.
 велику Госп. Све Свете, и Тому.
 Марв. 3 дана пред Антун.
 Пожега, на Ант. Опата. Цвиетницу.
 Духове, Терезу и Тому.
 Рачиновци, на Ивана Керст.
 Сарвац, на Валентина, Ивана Керст.
 Лучино, и Томиње.

Семељци, на малу Госпоину.
 Сибињ, у недељу по Спасову, на
 Ивана Керст. и у нед. по Матиеву.
 Сољани, на Петрово.
 Соње, на Мандалиење.
 Сивиљај, на Ђурђево, пете недеље
 по Уск. и на име Марино.
 Феричанци, на Јосипље, Дух., Краљ
 Стиепан, Све свете, Бартолово.
 Церна, на Михоље.
 Церник, на недељи по Спасову, на
 Линарду.
 Чепин, на пев. Тројство и христ.
 Михоље.
 Шамац, на Петрово, и недељу по
 великој госпи.
 Штивицу, на св. Мандалину.

У Хрватској.

Бердовце, у уторак по Ускреу, у
 уторак по Духови први дан по
 Видову, у понеде. по Петрову, у
 понеде. за Анђеоском нед, на Бар-
 бару.
 Бишкупец, први дан повест. и први
 по малој Госпоини.
 Бошјаковина, код с. Брцка, на Бра-
 шанч. поход. Госпи Миа. с. Брц-
 кат. ј. 13. Отуд.
 Берзовица, у начисту нео. на Бар-
 пабу и Донаша.
 Вараждин, на Ђурђево, Ивање, Ја-
 кобово, Емерики.
 Верховац, на нашистје С. Ирижа и
 Видово.
 Виница на велики Четвртак, први
 дан по Маркову, у сриеду пред
 Брашанч. на Никоље и у понеде.
 за кватреним недељ.
 Воћа, сваки понеде. по кватрени нед.
 Воћретје, на Бартола, и Чвиет С.
 Крижа.
 Глина, 16. Свибња и 20. Рујна.
 Горица, у понеде. по Свистл. Мари-

њу. на Филицље у понеде. по Бра-
 шанч. на Ловринч. у понеде. пред
 малом Госпом, на Матиево.
 Горњи Табор, на Ивање, дан по
 Петрову
 Десница, на Ђурђево и Ану.
 Добрава, на С. Ану, први дан по
 великој и први по малој Госпи, на
 мих. и Никол.
 Зачретје код крапине, на нашастје
 С. Крижа, у очи Спасова. на Бартл.
 и Узв. С. крижа.
 Загреб, у четвртак пред цвиет. први
 дан по Марку. на Маргари, први
 дан по Стиеп. краљу. на Шим.
 први дан за зачетјем Б. Д. М.
 Иванић не Гергорево, флор. Петр.
 на фр. жав. и том.
 Јастребарско, на дан дух. утор.
 Карловац, Дубореби Вугровец, на
 Михољице, Дионизну Видово. Ја-
 кобово, Михоље и Томино.
 Клањац. Дан после 3. Краље, у
 понеде. пред покладе, у понеде. по

- цвиету; у понед. по 5. недељи по-
сле Ускреса, на Ивање, Ловрижево
и Преображење.
- Клеовник у понед. по пресв. Трој-
ству на Антуна.
- Код св. Јелене од Корушке у кри-
жевачкој кнезил, на св. Јелену,
на Видово и Ловринч.
- Код св. Ивана, први дан по Спасову
први по Браш. и први дан по
Ивању.
- Код св. Јалжабете, у понед. пред
Духове, први дан по велику Госпи
први дан по С. Елизабете.
- Код свиух Светих, на Урбана Ман-
далиње, и на дан мртвих.
- Код света три краља. Први дан по-
слие с. три краља, први понед. по
Ттиец. кр. и Елисаб.
- Копривница. први дан по благовје-
вјести, на госпоино поход и први
дан по Никољ. 1. 3. Сиеч. 17. ве-
љаче, 9. Ожуј. 6. Трав. 18. Свиб.
22. Лип. 20. Тринь. 17. Колов.
21. Рујн. 12. Лист. 16. Студ. 28.
Прос.
- Костајница, на Гергурево. на Мар-
тин Карлу.
- Крапина на Јосипље, Флор. Ив. Нен.
у понед. по Спас. на Ладисл. у
понед. по Скапул. понед. по име-
ну Марину, на Михоље Мартиње
и Никоље.
- Крижеви, на Фабиан. у велики понед.
на наш С. Кр. у Дух. понед. на
Ладисл. в. Порциунк Розалиу, Ду-
чиње, Мартиње, и у недилъ. пред
Божићем.
- Лобор, у понед. за млад Ускрс, први
дан по Петр. и први дан по ма-
лој Госп.
- Лудрег, на велики понед. Госпу од
Шкап. у понед. пред малу Госпу
и на Томиње.
- Љубежица, на Ускрсни уторак, у
- четв. по Духов. на Поход Господ.
Раздиелење Апостола. на Госпу од
Снига, на Бартал. Матеово и
Шимуње.
- Мославица, на млади Ускрс и мал.
Госпу, 3 дана напред марвенски
вашар.
- На Стушнику 17. Травња.
- Оточац, понедељак, уторак и среда
мед Тројством и Брашанчевом. и
6. 7. и 8. Листопада.
- Петрианци, на Розалиу и први дан
по Петрову.
- Петриња, на велики петак, у петак,
по Брашанчеву, на Ловринчево и
Томиње.
- Под Белцем, на Ђурђе, у духовски
уторак на Ладисл. Похођ. госп.
на Михоље, Катарину, први дан
по госпи од снига
- Покупска, 28. Лип, и у понед. по
Јакову.
- Равна Гора, први дан после 3 краља
на Св. Тер.
- Режице, на Ивана крст. и Ускрс.
с. Ив.
- Разго, код св. Ане, на св. Ану.
- Сомбор, на Валент. Јосинље, Јелену
и Ипоц.
- Селе, први дан по Катаринју у по-
нед. по млад. Ускрсу.
- Северин, на Иван крст. и Рока.
- Сисак, на св. Елизабету, у среду по
светл. Марињу, на св. Фл. с мар-
веним вашаром.
- Топлице, први дан Филипљу, по Бра-
шанч. по узвиш св. Крижа и по
Мартињу.
- Топовец, 26. Сиечња, у понед. по
цвиет. 26. Лип. и 18. Листопада.
- Часма, у понед. после три краља,
у Духовски уторак, Мандалиње и
у недељу по светом Кати.

У Угарској.

- Батасик, на Филипа и Јакова, Петр. на малу госпу, и 28. Студена.
 Будим, на Водокретје Ђурђево, Маргарит. и Михоље.
 Гаћ, на Натују у петак пред Цвиетницом на Госпоино похођење: Гала; и 8 дана пред Вожића.
 Дебрецин, 6. Сиечна, 24. Травња, 15. Коловоза. 29. Листопада.
 Д. Фöldвар, на Благовјести. Стипана Краља, трећи дан Духовах, и све Свете.
 Калоча, на Матиево, Брашанчево, велику Госп. и Андрију,
 Кечкемет, на Ђурђево, Ловринчево, на Ивана Неп. и С. Катарину.
 Мохач на Мартина, Ивана Крст. и Мартиње.
 Пакша, на Ивани Неп. Раздјелење Апостола и на Матео Еванг.
 Пешта, на Јосипово, Медардово, на Усејековање С. Ивана и Леополду, ово су велики тргувачки вашари, који 14 дана трају.
 Печух, на свиетло Мариње, Духове, Стипана Краља и С. Катy.
 Сегедин. на храст. Ђурђево, на Игнацију и христ. Михоље.
 Сексард, на на Цвиетницу, Спасово, Похођење госп. на Узвишење св. Крижа и Елисабету.
 Сентандрија, 5. Свибња, 23. Сриња, 2. Коловоза 2. Рујна, и 20. Листопада, сваки пут један дан прије марв. вашар.
 Шиклош, на присвето Тројство Андрију.
 Толна, на начастје С. Крижа, Ловринца; на Емерика.

Поглавити вашари у аустријском царству.

- Беч, у понед. после 3 нед. по Иск. и на дан мертвих, сваки траје 4 нед. у Леополдиној предвароши, на Маргарету, траје 14 данах.
 Брашова, (Kronstadt у Ердељу.) На Брашанчеви и све све свете.
 Градац, (у Штирији) Пол поста, и на св. Егидју, сваки траје 4 недеље дана.
 Праг златни (у Ческој) пол поста, и с. Венцеслава сваки траје недељу дана.
 Сибињ, (Hermanstadt у Ердељу) У понедилјак по света 3 краља, у уторак по начистој недељи у уторак по Цвиетници 14. Рујна.
 Триест (код мора) висковити вашар, особито пако од 1. до 20. Коловоза.
 Тронава, (Тронау у Шлезии) од 1. до 18. Свибња. 4. до 14. Коловоза. 1 до 18 Студена.

Таблица интереса у новом новцу.

С' 6 ⁰ / ₀ на 100.									С' 5 ⁰ / ₀ на 100								
Главниц.	1 годину		1/2 год.		1/4 год.		1 месец		Главниц.	1 годину		1/2 год.		1/4 год.		1 месец	
	Фор.	Ф. П.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Фор.		Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	Ф. Н.	
1000	60	—	30	—	15	—	5	—	1000	50	—	25	—	12	50	4	16 ² / ₃
900	54	—	27	—	13	50	4	50	900	45	—	22	50	11	25	3	75
800	48	—	24	—	12	—	4	—	800	40	—	20	—	10	—	3	33 ¹ / ₃
700	42	—	21	—	10	50	3	50	700	35	—	17	50	8	75	2	91 ² / ₃
600	36	—	18	—	9	—	3	—	600	30	—	15	—	7	50	2	50
500	30	—	15	—	7	50	2	50	500	25	—	12	50	6	25	2	8 ¹ / ₃
400	24	—	12	—	6	—	2	—	400	20	—	10	—	5	—	1	66 ² / ₃
300	18	—	9	—	4	50	1	50	300	15	—	7	50	3	75	1	25 ² / ₃
200	12	—	6	—	3	—	1	—	200	10	—	5	—	2	50	—	83
100	6	—	3	—	1	50	—	50	100	5	—	2	50	1	25	—	41 ¹ / ₃

Од 40. година скоро по изворном пропису производитеља у лекарници код „Златне Звезде“ у Старом Вуковару увек фрижко стотовљена Помада за образ проти пегам, сунчаним препекам, крпам и свим нечистоћама коже на образу, као такођер проти утиску пролетног зрака, и чисти жуто или мрко поставшу кожу, — препоручује се свима особито оним, који на украс и чистоћу образа важности полажу.

У истој лекарници добити се може проф. Либи-га питајући прашак, којим се приуготовљава чорба за одојчад, која се без млека материног одхранити морају.

Од самог себе се разуме, да се дете, ком је материно млеко ускраћено, без дојкиње (које је избор потешак и често са разноврстним опасностима за дете скопчан) само онда на згодан начин одхранити може, ако јело, које му се даје, садржава ону исту питајућу вредност, што ју има млеко од жене.

Ова пак чорба, која садржава у оном истом размјеру питајуће сокове за стварање крви и топлине као и млеко женино, и која је исто тако сварива, одговора у подпуној мери тим условима, и може се по томе најбоље препоручити.

Александер Крајчевић лекарничар код „свето-гог Тројства“ у Вуковару, препоручује следећа фармацефтично лепшајућа средства.

ПОМАДА ЗА ЧИСТОЋУ ОБРАЗА.

Најсигурније и од више година за користио обистињено средство против сваке врсте пега и других мана на образу. Особито се препоручује свим онима, који на чистоћу образа много држе, и на украс овога вредности полажу.

БАЛЗАМ ЗА КОСУ.

Необмањиво и сигурно средство, од чега коса расте, које кад се две или највише три недеље дана употребљава, причињава да коса више неиснада, него нова расти и на самом месту, које је пре тога белава било; не да да се шткодљиви перут улеже, и штити косу од проседе. Једна флашица 1 фор. а. вр.

ДРОЖЋЕНИЦА. (Franzbrandwein.)

Најбоље средство против костобоље, реуматизма и грчевитя жила. — Флашица 1 фор. а. вр.

ТАБЛЕТЕ ЗА ГЛИСТЕ. (Wurmtablette.)

Сигурно средство против глиста, које је пријатно узимати, и зато се деци у шали давати може.

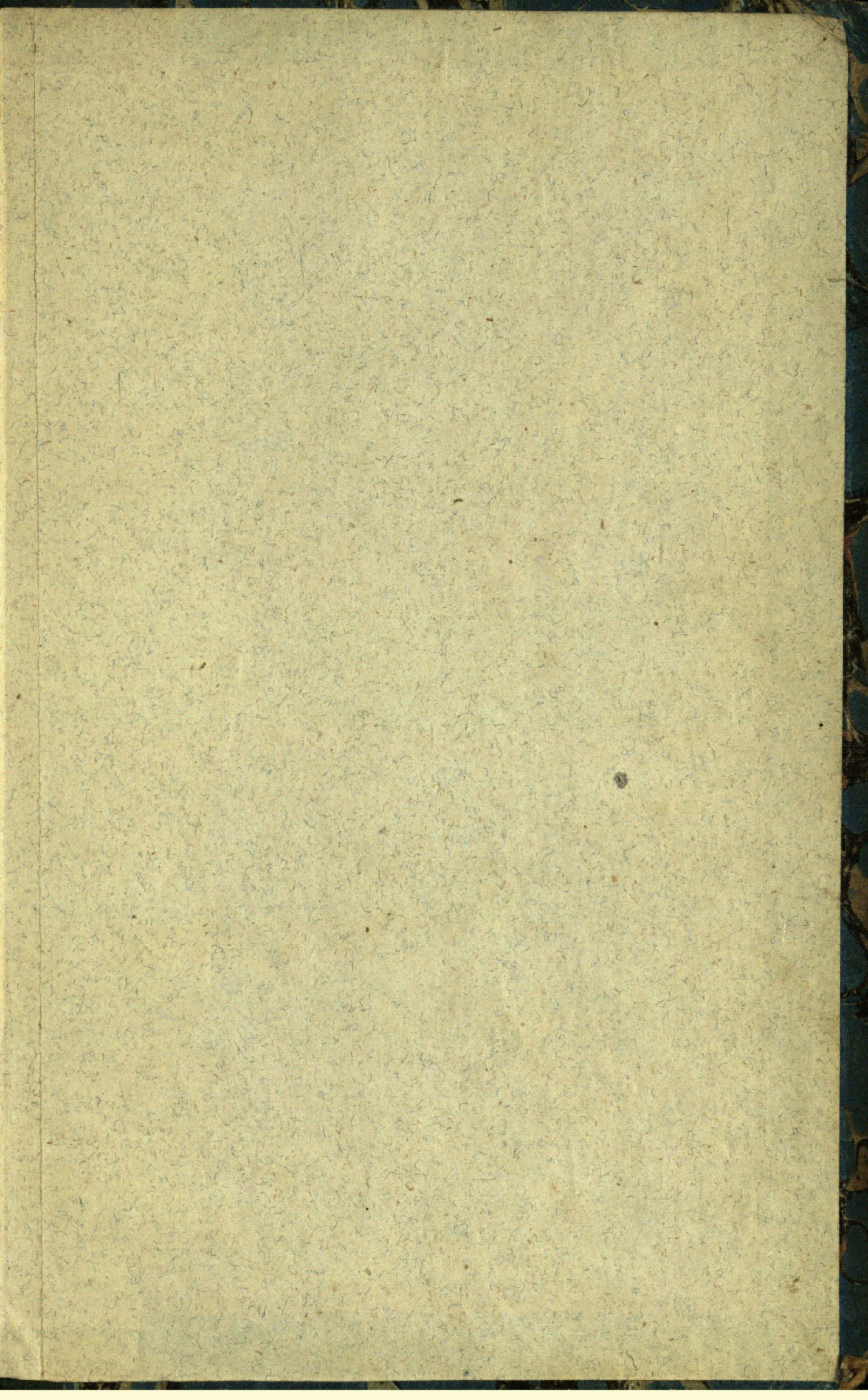
ПРАШАК ЗА ЗУБЕ ОД ВИЉА.

Једно од најбољи средства за чишћење зуба отворено црвене боје, очевидно крјепи и подмлађује устна оруђа, побуђује осећање ублажавајуће хладноће, и потреса чувство сладкокусности врло пријатно. Једна кутијица 50 нов. а. вр.

Сингер и друг из Вуковара.

Који је досад своју трговину у кући г. Јована Петровића водио, узима си част обзнанити: да он већег простора ради своје трговачко стовариште од 1. Октобера 1866 у ново назидано зданије г. Гавре Михајловића у Старом Вуковару пренаша, и трговину не само галантериског и ниренбершког, него и шпецерајско прекоморског (колониалног) еснапа отвара, у којој ће се не само свакој произволној наручбини одма удовољити, него и свака поједина муштерија драговољно бити ће послужена.

Почем најбољу послугу за најумеренију цену обећава, моли за многбројни пазар.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

РП Ср I 60

1867. 1